
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Cubero Bonet, Gemma; Real Mercadal, Neus, dir. Literatura analògica i digital a l'Educació Infantil : una experiència amb P5. 2014. 188 pag. (847 Grau en Educació infantil)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/122730>

under the terms of the license

Literatura analògica i digital a l'Educació Infantil: Una experiència amb P5

Gemma Cubero Bonet

Tutora: Neus Real

Treball de Fi de Grau

4t d'Educació Infantil

Curs 2013/14

Resum

La presència de la literatura infantil a les aules ha augmentat en els darrers anys fruit dels diversos plans i programes, elaborats pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, encaminats a potenciar la competència literària dels infants, en aquest cas, a les escoles. A més, les noves tecnologies estan formant part, cada vegada de manera més generalitzada, de la nostra societat, oferint-nos un ampli ventall de possibilitats, entre les quals està la lectura. Així doncs, aquest treball pretén mostrar el paper que ocupa la literatura infantil i les noves tecnologies a diversos centres educatius de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana, a fi de comprovar si utilitzen aquests suports de lectura per potenciar la competència literària dels infants. De la mateixa manera, es mostra una intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital al nivell de P5 (emmarcada a l'Escola Ronçana), amb el propòsit de constatar si ambdós suports permeten adquirir els mateixos aprenentatges literaris.

Paraules clau: competència literària, literatura infantil analògica, literatura infantil digital, centres educatius, experiència literària.

Resumen

La presencia de la literatura infantil en las aulas ha aumentado en los últimos años debido a los diversos planes y programas, elaborados por el Departamento de Educación de la Generalitat de Catalunya, encaminados a potenciar la competencia literaria de los niños/as, en este caso, en las escuelas. Además, las nuevas tecnologías están formando parte, cada vez de manera más generalizada, de nuestra sociedad, ofreciendo un amplio abanico de posibilidades, entre las cuales está la lectura. Así pues, este trabajo pretende mostrar el papel que desempeña la literatura infantil y las nuevas tecnologías en diversos centros educativos de Granollers y Santa Eulàlia de Ronçana, a fin de comprobar si utilizan estos soportes de lectura para potenciar la competencia literaria de los niños/as. Del mismo modo, se muestra una intervención didáctica con literatura infantil analógica y digital en el nivel de P5 (enmarcada en la Escuela Ronçana), con el

propósito de constatar si ambos soportes permiten adquirir los mismos aprendizajes literarios.

Palabras clave: competencia literaria, literatura infantil analógica, literatura infantil digital, centros educativos, experiencia literaria.

Abstract

The presence of children's literature in the classroom has increased in recent years as a result of the several plans and programs prepared by the Department of Education of the Government of Catalonia, aimed at enhancing children's literary competition, in this case, in schools. In addition, new technologies are part increasingly more widespread in our society, offering a wide range of possibilities, including are reading. Thus, this work aims to show the role played by children's literature and new technologies in various schools in Granollers and Santa Eulalia de Ronçana to test whether using these reading supports to enhance children's literary competition. Similarly, is a didactic intervention shown in analog and digital children's literature to the level of P5 (framed in School Ronçana), in order to establish whether both brackets allow them to acquire the same literary learning.

Keywords: literary competition, analog children's literature, digital children's literature, Schools, literary experience.

ÍNDIX

Presentació	8
PART I: Introducció.....	10
1. Introducció	11
PART II: Bases teòriques, plantejament de la recerca i desenvolupament de la investigació	13
2. Marc teòric	14
2.1. L'etapa dels 0 als 6 anys: un desenvolupament harmònic i integral.....	14
2.2. Didàctica de la literatura: l'educació literària.....	15
2.2.1. La competència literària.....	16
2.2.1.1. La importància del mestre/a.....	17
2.2.1.2. La importància dels companys/es.....	18
2.2.2. La literatura infantil.....	18
2.2.2.1. Criteris per a la selecció de corpus.....	20
2.2.2.2. Tipologia de llibres.....	21
2.2.2.3. Les pràctiques educatives: mobilització del corpus.....	21
2.3. De la literatura infantil a la literatura infantil digital.....	22
2.3.1. Característiques de la lectura en pantalla.....	23
2.3.2. Les tauletes electròniques: un suport de lectura digital.....	24
2.4. La literatura infantil digital.....	26
3. Disseny i desenvolupament de la recerca.....	29
3.1. Diagnòstic general dels centres educatius.....	30
3.1.1. Objectius.....	30
3.1.2. Disseny de la recerca: fase prèvia.....	32
3.1.2.1. Mostra.....	32
3.1.2.2. Metodologia.....	33
3.1.2.3. Tècniques de recollida d'informació i instruments d'anàlisi.....	34
3.1.3. Desenvolupament de la recerca: fase d'implementació.....	35
3.1.3.1. Escola Ronçana.....	36
3.1.3.2. Escola Pereanton.....	39
3.1.3.3. Escola Salvador Espriu.....	41
3.1.3.4. Escola Lledoner.....	44
3.1.3.5. Escola Mestres Montaña.....	46
3.2. Intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital.....	48

3.2.1. Objectius.....	49
3.2.2. Disseny de la recerca: fase prèvia.....	50
3.2.2.1. Context: Escola Ronçana.....	50
3.2.2.2. Corpus: <i>Quatre petites cantonades de no res</i> , de Jérôme Ruillier.....	51
3.2.2.3. Metodologia.....	56
3.2.2.4. Seqüència d'aprenentatge.....	58
3.2.2.5. Tècniques de recollida d'informació i instruments d'anàlisi.....	67
3.2.3. Desenvolupament de la recerca: fase d'implementació.....	68
3.2.3.1. Sessió 1: Una història coneguda.....	70
3.2.3.1.1. Grup P5A: suport analògic.....	70
3.2.3.1.2. Grup P5B: suport digital.....	71
3.2.3.1.3. Grup P5C: suport digital.....	72
3.2.3.2. Sessió 2: A la recerca de l'estructura!.....	73
3.2.3.2.1. Grup P5A: suport analògic.....	74
3.2.3.2.2. Grup P5B: suport digital.....	75
3.2.3.2.3. Grup P5C: suport digital.....	76
3.2.3.3. Sessió 3: Què hem après?.....	78
3.2.3.3.1. Grup P5A: suport analògic.....	78
3.2.3.3.2. Grup P5B: suport digital.....	80
3.2.3.3.3. Grup P5C: suport digital.....	83
3.2.3.4. Propostes de millora.....	85
PART III: Anàlisi i interpretació de dades.....	86
4. Anàlisi i interpretació: diagnòstic general dels centres educatius.....	88
4.1. La literatura al centre educatiu.....	88
4.2. La literatura a les aules de P5.....	93
4.3. Les noves tecnologies als centres educatius.....	98
5. Anàlisi i interpretació: intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital....	101
5.1. Les interpretacions lectores dels infants.....	101
5.2. Les preferències lectores dels infants amb relació al suport.....	118
5.3. La interacció lliure amb els dos suports.....	124
PART IV: Conclusions.....	127
6. Conclusions del diagnòstic general dels centres educatius.....	128
7. Conclusions de la intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital	130
PART V: Consideracions finals.....	134
8. Consideracions finals de la intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital.....	135

PART VI: Referències bibliogràfiques i llibres infantils digitals	138
9. Referències bibliogràfiques	139
10. Llibres infantils digitals	141
PART VII: Annexos.....	142
Annex I: El correu electrònic: primer contacte amb les escoles	143
Annex II: L'entrevista: instrument per recollir les dades.....	144
Annex III: Entrevistes als centres educatius.....	146
Annex IV: Full per dibuixar l'estructura narrativa del llibre	157
Annex V: Graelles d'observació	159
Annex VI: Enquesta a les famílies	163
Annex VII: Graelles d'observació omplertes.....	166
Annex VIII: Dibuixos dels infants de la sessió 2	179
Annex IX: Dibuixos acabats durant la sessió 3 del Grup A.....	186
Annex X: Enquestes contestades per les famílies	188

Presentació

El projecte de recerca que es podrà veure al llarg de les pàgines següents s'ha elaborat en base al Treball de Fi de Grau que tots els estudiants han de realitzar l'últim any dels estudis universitaris, en aquest cas, el Grau d'Educació Infantil. A més, el fet d'haver pogut gaudir d'una Beca de Col·laboració ha significat, per una banda, aprofundir sobre la temàtica en què se centra el projecte en qüestió, la qual m'entusiasma i, per altra banda, tenir la possibilitat de viure una experiència molt enriquidora a nivell formatiu i personal, la qual m'ha servit per poder realitzar aquest treball i per acabar de definir el meu futur camí en el món educatiu: la literatura infantil.

Així doncs, aquest projecte, emmarcat dins la perspectiva de Didàctica de la Literatura, pretén oferir, en primer lloc, una visió general i, malauradament, no representativa, sobre el paper que ocupa la literatura als centres educatius per potenciar la competència literària dels infants i, en segon lloc, una experiència literària amb tres grups d'infants de P5 amb relació a un determinat llibre. Aquestes dues línies de treball no només es basen en aquells llibres creats en suport analògic (paper), àmpliament utilitzat per una part de la població i a partir del qual es creen la majoria d'obres literàries per al públic infantil, sinó també aquell suport que, actualment, forma part de la vida de molts dels infants que ens trobem a les aules i al qual cal donar resposta: el digital.

Ningú negarà la presència, cada vegada més extensa, de les noves tecnologies en la nostra societat. Aquesta presència fa que les editorials, els autors i els il·lustradors utilitzin aquest nou suport per la creació d'obres literàries digitalitzades i digitals, fent ús de totes les potencialitats que aquests dispositius ofereixen. El paper dels especialistes en literatura infantil i juvenil és, doncs, analitzar aquestes obres a fi d'establir-ne la qualitat i, en aquest cas, recomanar-les per a la seva introducció a les aules i a les llars, tasques gens fàcils tenint en compte el caràcter incipient i poc divers (sobretot a Catalunya) que, avui dia, encara presenten. D'aquesta manera, les escoles i, en concret, els/les mestres han de possibilitar la introducció d'aquests nous dispositius a les aules, entre d'altres, com a suport de lectura, a fi de potenciar l'aprenentatge literari dels infants.

És en aquest punt on s'inicia el projecte en qüestió. Un projecte elaborat amb molt esforç, dedicació i estima, el qual ha estat possible gràcies a nombroses persones que

m'han recolzat al llarg de tot aquest procés i n'han format part. Donar les gràcies a la Neus Real, tutora d'aquest treball, per l'ajuda i el recolzament ofert des del primer fins l'últim dia. A la directora de l'escola on s'ha portat a terme una part d'aquest projecte, l'Elisabet Palau, per involucrar-se totalment en la proposta, pel temps dedicat i per oferir tots aquells recursos que han estat necessaris per a la realització d'aquest treball. Als nens/es que han participat en l'experiència literària, l'Eloi G., la Nadia, l'Adrià, en David H., la Carla, en Pablo, l'Oriol, la Martina, l'Eloi, en Guillem, l'Aina, en Santi, en Quico, l'Oriol N. i en David C., per la seva plena implicació i per les incessants ganes d'aprendre. I no menys importants i als quals m'agradaria dedicar aquest projecte, als familiars i amics que, incondicionalment, sempre han estat al meu costat, oferint ajuda, donant ànims i transmetent-me la força necessària per poder finalitzar-lo amb èxit. A tots ells, el més sincer agraïment.

PART I: Introducció

1. Introducció

Aquest projecte, emmarcat en la perspectiva de Didàctica de la Literatura i en el projecte de recerca “*Literatura infantil i juvenil digital: producció, usos lectors, recepció i pràctiques docents*” (2012-2014) (I+D: EDU2011-26141 del Ministerio de Ciencia e Innovación) del grup GRETEL, es proposa dues línies generals de treball: per una banda, realitzar un estudi diagnòstic a tots els centres educatius d'Educació Infantil i Primària de Granollers i Sta. Eulàlia de Ronçana, per tal de constatar el paper que té la literatura en aquestes escoles i, en concret, a les aules de P5, així com també veure l'ús que es fa de les noves tecnologies per afavorir l'aprenentatge literari dels nens/es; i, per altra banda, portar a terme una intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital, a fi de demostrar els beneficis de l'ús de materials literaris a una aula de P5 per potenciar l'educació literària dels infants, basant-se en les seves respostes lectores, les seves preferències i el tipus d'interacció que estableixen amb el llibre en funció del suport utilitzat (analògic i digital).

La primera línia d'investigació, és a dir, el diagnòstic general dels centres educatius, s'ha pogut realitzar gràcies a la participació de les escoles de les dues poblacions anteriorment esmentades, la qual s'ha concretat mitjançant una entrevista (feta en persona o per correu electrònic). Aquest instrument ha permès obtenir, en major o menor grau segons el cas, les dades necessàries per poder fer-ne l'anàlisi i la interpretació. Encara que les conclusions no siguin representatives, degut al poc interès mostrat per molts dels centres educatius, permeten veure l'ús que aquestes escoles fan de la literatura i les noves tecnologies per potenciar la competència literària dels infants, sobretot en el cas de P5, així com també la formació que estan realitzant els centres educatius per millorar en aquests aspectes.

La segona línia de recerca, és a dir, la intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital, s'ha portat a terme a l'Escola Ronçana, pertanyent al municipi de Santa Eulàlia de Ronçana. Aquesta intervenció ha consistit en portar a terme una seqüència d'aprenentatge enfocada a potenciar la competència literària de tres grups d'infants de P5 mitjançant el llibre *Quatre petites cantonades de no res*, de Jérôme Ruillier. Cada un dels grups (formats per 5 nens/es) ha realitzat la lectura de la història amb un suport diferent del llibre (analògic o digital) i, a partir de l'observació directa de cada una de les sessions (concretades en un diari de camp i en

graelles d'observació) i de les enquestes proporcionades a les famílies dels nens/es, s'han obtingut les dades necessàries per poder fer una anàlisi i interpretació de tot allò que ha succeït, a fi de poder-ne extreure unes conclusions.

Partint d'aquestes dues línies de recerca, els continguts d'aquest treball es distribueixen en sis parts: a la primera, es mostra el marc teòric sobre el qual s'emmarca aquest projecte, així com també el disseny i el desenvolupament d'ambdós línies d'investigació, on s'inclou tot allò referent a la mostra que ha participat en aquesta recerca, al procés que s'ha seguit, a la metodologia utilitzada, a les tècniques i instruments fets servir per recollir les dades, entre d'altres aspectes; a la segona part, es podrà veure l'anàlisi i la interpretació de les dades obtingudes per cada part de la recerca; a la tercera, s'inclouen les conclusions que s'han extret de les dues línies d'investigació; a la quarta part, es comenten una sèrie de consideracions que s'han de tenir en compte i que cal destacar de la intervenció que s'ha portat a terme; a la cinquena, es mostren les referències de tota la bibliografia que s'ha consultat per poder realitzar aquest projecte; i, a l'última part, s'inclouen els annexos (vegeu PART VII: Annexos, p.142), els quals completen les diverses parts d'aquest treball.

**PART II: Bases teòriques,
plantejament de la recerca i
desenvolupament de la
investigació**

2. Marc teòric

2.1. L'etapa dels 0 als 6 anys: un desenvolupament harmònic i integral

Durant l'etapa dels 0 als 6 anys, els infants es troben en un procés de desenvolupament i creixement integrals, és a dir, dos processos que afecten l'individu a nivell afectiu, cognitiu, motor, social i cultural. És aquí, doncs, quan els nens/es descobreixen i exploren el seu entorn, les persones i els objectes que tenen al seu voltant, al mateix temps que van construint el seu propi jo, es relacionen amb els altres i amb els objectes, van sent conscients de les seves capacitats i limitacions, etc. Degut a aquest desenvolupament i creixement integrals en què tot infant es veu implicat durant aquesta etapa, és necessari donar-los la possibilitat de viure experiències significatives, funcionals i variades, les quals els permetin interaccionar amb el món que els envolta de manera global, interdisciplinària i harmònica per així anar construint aprenentatges relacionats amb les diverses àrees de coneixement.

A més, s'ha de tenir en compte que els infants són únics, ja que cada un d'ells/es presenta unes determinades característiques físiques i una sèrie de capacitats, habilitats, interessos, motivacions, etc., que fan que siguin iguals i diferents a la resta. És a dir, iguals, perquè tots/es tenen els mateixos drets i deures, independentment de les necessitats específiques de suport educatiu o dificultats que puguin presentar; diferents, perquè segons les seves característiques intrapersonals i interpersonals, i del context social i cultural del qual formen part, tindran una determinada personalitat i desenvoluparan unes actituds o unes altres. Per tant, cal ser conscient de les diferències individuals de cada un dels nens/es per poder donar resposta a les seves necessitats i interessos, tot propiciant, d'aquesta manera, les mateixes possibilitats de participació, aprenentatge i èxit per a tots/es.

Des d'aquest punt de vista i fent ús d'una metàfora, considero que els infants són com les espelmes: tots/es són diferents, com també ho són aquestes (grandària, forma, colors, olors, etc.); proporcionen llum, ja que la innocència que els caracteritza omple d'alegria i benestar a qualsevol adult que es trobi al seu voltant; i

es passen el temps jugant i movent-se, com fa la flama de l'espelma des que s'encén

fins que es consumeix. No obstant això, les espelmes han de tenir una sèrie de condicions perquè es puguin desenvolupar en harmonia, ja que si, per exemple, fa molt d'aire, una espelma mai no aconseguirà encendre's i, per tant, en el cas dels infants, si no es tenen en compte les seves habilitats, capacitats, interessos i motivacions, així com també les seves necessitats i limitacions, no s'estarà contribuint que aquests construeixin uns aprenentatges funcionals i significatius, els quals aniran augmentant en complexitat a mesura que vagin creixent i desenvolupant-se.

2.2. Didàctica de la literatura: l'educació literària

Una de les disciplines que contribueix al desenvolupament integral i harmònic infantil és la didàctica de la literatura, és a dir, una branca que s'ocupa de conèixer i analitzar els textos literaris presents a la nostra societat, així com també la manera en què es desenvolupa la competència literària dels infants i quines són les pràctiques educatives que permeten que aquesta competència es desenvolupi òptimament (Colomer, 1998, p.114), amb l'objectiu de promoure i potenciar l'educació literària a l'etapa de 0 a 6 anys. D'aquesta manera, tal com esmenta aquesta mateixa autora (Colomer, 2001a, p.4), l'educació literària té tres objectius:

- Contribuir a la formació dels infants, la qual està lligada a la construcció de la sociabilitat i es realitza a través de la confrontació amb textos que expliciten la forma en què les generacions anteriors i les contemporànies han abordat i aborden la valoració de l'activitat humana a través del llenguatge.
- Enfrontar-se a la diversitat social i cultural a partir de la confrontació entre els diversos textos literaris, tot abordant la visió de l'individu des de diverses perspectives i valors.
- Contribuir a la formació lingüística i literària del nen/a a partir de la infinitat de recursos i elements que ofereix la literatura, entesa com un instrument o recurs comunicatiu on s'utilitza el discurs escrit, és a dir, el text, i que té unes característiques especials que afecten el conjunt d'elements que hi intervenen i que, per tant, no pot explicar-se per només un d'ells (Cerrillo, 2010, p.86).

No obstant això, la literatura infantil no només contribueix a potenciar l'educació literària dels infants, sinó que també permet que vagin establint relacions entre els seus coneixements previs (adquirits en una realitat cultural i social determinades) i

aquells que ofereixen els llibres, a fi d'anar construint significats relacionats amb altres coneixements (com ara les matemàtiques, el medi natural, l'art, etc.), i ampliar, d'aquesta manera, els seus aprenentatges. Dit en altres paraules, segons Chambers (1997, p.3-4), la lectura realment interessant i que, per tant, possibilita l'adquisició de diversos aprenentatges és aquella:

(...) que nos despierta, que abre nuestros ojos, que activa el mundo, que estimula nuestra mente e imaginación, amplía nuestra visión y, sobre todo, porque es lo primero de todo, la lectura que genera, detalla, refina y fructifica nuestro encuentro con el idioma. Y no solamente el idioma en cualquier figura o forma, sino el lenguaje que requiere que utilicemos la habilidad más compleja conocida por los seres humanos: la interpretación de aquellos signos abstractos que llamamos el idioma escrito cuando se usan en el tipo de texto que llamamos literatura.

2.2.1. La competència literària

Tal com s'ha mencionat anteriorment, un dels aspectes dels quals s'ocupa la didàctica de la literatura és la competència literària. Per tal de desenvolupar i potenciar aquesta competència en els infants, és necessari que les persones adultes posem al seu abast llibres de diversa tipologia, per tal que aquests gaudeixin llegint, reflexionin sobre els diversos elements que formen part dels llibres (com ara l'estructura narrativa, els personatges, la temàtica, les il·lustracions, etc.) i tinguin les eines necessàries per valorar-los. Tal com diu Cerrillo (2010, p.88-89):

(...) se debe pasar a una enseñanza que busque que el alumno aprenda a leer, a gozar con los libros y a valorarlos: es decir, a hacer posible la experiencia personal de la lectura que, por su parte, conllevará un conocimiento cultural variado, un análisis del mundo interior y la capacidad para interpretar la realidad exterior.

No obstant això, aquesta competència no s'adquireix de manera individual, sinó que s'adquireix socialment, ja que com esmenta Colomer (1995a, p.19):

Los niños y adolescentes adquieren competencia literaria en la medida que la comunicación literaria está presente y es utilizada en nuestra sociedad. Eso implica crear situaciones que permitan percibir la literatura como una situación comunicativa real y como un hecho cultural compartido.

2.2.1.1. La importància del mestre/a

El mestre/a, tal com diuen Batalla i Segarra (2003, p.34), “és un element clau en el desencadenament d’estratègies motivadores per llegir”, és a dir, ha de ser una persona a qui agradi llegir, que mostri entusiasme pels llibres, per tal que transmeti aquest gust per la lectura als propis infants. Només amb aquesta actitud, ja s’està promovent la formació del lector literari.

A més, hi ha diverses estratègies organitzatives i metodològiques que els mestres han de tenir en compte per tal de contribuir a l’educació literària dels infants. Una d’elles és l’espai en el qual situen els llibres. Aquest ha de propiciar la lectura dels infants dins l’aula i, per tant, ha de ser atractiu, organitzat, còmode, acollidor i mínimament aïllat del soroll exterior (Correig, 2006, p.68), per tal que qualsevol nen/a hi pugui accedir, tingui la possibilitat de realitzar una exploració i/o lectura del llibre amb tranquil·litat, s’hi pugui concentrar i/o pugui compartir aquesta experiència amb els seus companys/es. És a dir, els llibres han d’estar col·locats de tal manera que cridin l’atenció dels infants i que permetin que s’endinsin en el meravellós món de la lectura i dels llibres, cosa que afavorirà la promoció de la lectura.

Així doncs, els educadors/es són els encarregats de posar a l’abast dels infants uns determinats llibres i, per tant, abans de promoure la seva lectura, cal analitzar-los, és a dir, segons Chambers (1997, p.2), “hacer juicios de valor”. D’aquesta manera, els adults han de ser capaços d’observar, analitzar i constatar aquells elements que fan que un determinat text sigui valuós i el perquè per, posteriorment, donar la possibilitat als infants de conèixer-lo i interaccionar-hi, mitjançant un pla lector coherent i adequat a l’edat, a les necessitats i a les capacitats dels infants i, en conseqüència, s’han de programar activitats de diversa tipologia i amb objectius variats.

2.2.1.2. La importància dels companys/es

Els companys/es i, en concret, els diàlegs o discussions que s'estableixen amb aquests/es són essencials per a l'aprenentatge literari i per a la formació literària del lector, ja que a partir de les aportacions i les idees dels infants que intervenen en aquestes converses entorn d'un determinat llibre, els nens/es poden reflexionar conjuntament sobre els seus diversos elements i anar construint significats de manera compartida, fet que contribueix a potenciar la competència literària de cada un dels infants. És a dir, aquestes situacions esdevenen moments en què tots els infants poden expressar les seves impressions, desconcerts, interpretacions, dubtes, etc., i, a partir d'aquí, anar transformant, progressivament, les opinions inicials per construir valoracions més crítiques i reflexives, fruit de l'intercanvi comunicatiu que s'ha produït entre els companys/es. Dit en altres paraules, "compartir las obras con las demás personas es importante porque hace posible beneficiarse de la competencia de los otros para construir el sentido y obtener el placer de entender más y mejor los libros" (Colomer, 2005, p.194).

A més, mitjançant aquestes discussions literàries, l'educador/a ofereix llenguatge específic per parlar sobre els textos (metallenguatge), aspecte que afavoreix la construcció de coneixements relacionats amb la pròpia llengua i amb la literatura.

2.2.2. *La literatura infantil*

Avui dia, els centres educatius disposen d'un corpus literari infantil (major o menor en funció de l'escola), que se sol trobar a la biblioteca de centre, a la biblioteca d'aula o, inclús, a qualsevol altra aula o espai (magatzem, sala de mestres, despatx del director/a, etc.). Sigui quina sigui la seva situació, normalment, els infants d'aquestes edats tenen al seu abast una sèrie de llibres, fet que permet que entrin en contacte amb la literatura infantil i comencin a relacionar-s'hi com a lectors des de ben petits.

Aquest contacte és important perquè els llibres aporten als infants la possibilitat d'engrandir el món que fins aquell moment coneixien, és a dir, els permeten tenir un coneixement més diversificat de l'entorn que els envolta (identificar, interpretar, imaginar i relacionar els aspectes ficticials presents als llibres) i d'ells/es mateixos, en primer lloc, a partir de les il·lustracions que formen part d'aquests llibres, les quals ofereixen informació detallada i ampliada per tal que els petits lectors puguin entendre les històries; en segon lloc, a partir del llenguatge i, per tant, del vocabulari que porten incorporats, el qual ha de ser ric, divers i accessible a l'edat dels infants; en tercer lloc, a partir del tema sobre el qual tracti el llibre en qüestió, "molts dels quals ofereixen als petits la confirmació del món que coneixen, però els nens/es necessiten també un tipus de literatura que estengui la seva imaginació i les seves habilitats perceptives més enllà dels seus límits actuals" (Colomer, 1995b); en quart lloc, a partir dels personatges que hi apareixen, que formen part del món real dels infants i romanen en les seves referències sobre el món com una herència cultural compartida amb els adults; entre altres aspectes literaris.

Per tant, a partir dels diversos aspectes que configuren els llibres, els infants poden fer molts aprenentatges, els quals estan relacionats amb l'educació literària, però també contribueixen a potenciar altres coneixements. És a dir, descobrint altres realitats, altres mons, altres maneres de fer, i endinsant-se en les diferents maneres de pensar, d'actuar i de comunicar que proposen els llibres, entre d'altres, els nens/es tenen la possibilitat de viure, de manera significativa i funcional, una experiència literària que els permetrà ampliar la seva visió del món i, per tant, desenvolupar aprenentatges relacionats amb altres àrees de coneixement, mitjançant una actitud crítica, activa, atenta, d'escolta i reflexiva. Al mateix temps, aquest fet ocasionarà que els nens/es gaudeixin de les seves lectures, o bé explicades per l'educador/a o bé llegides pels propis infants.

A més, a la nostra societat, el nombre de llibres que s'editen anualment és immens, motiu pel qual s'ha fet necessari establir uns criteris de selecció que permetin escollir aquells llibres realment interessants, valuosos i significatius per als aprenentatges, les possibilitats i les experiències lectores dels infants.

De la mateixa manera, a causa de la diversitat de produccions literàries infantils, també és necessari realitzar una classificació d'aquestes per tenir una referència sobre la tipologia de llibres existents per a l'etapa d'Educació Infantil, una referència tipològica que també hauria d'estar representada a totes les aules.

2.2.2.1. Criteris per a la selecció del corpus

Per tal de seleccionar els llibres infantils que es volen portar a les aules, Colomer (2010, p.189-234) esmenta que s'han de tenir en compte tres criteris, tot i que degut a la seva extensió, en aquest apartat només es realitza una breu descripció de cada un d'ells:

- La qualitat dels llibres: la persona adulta és qui posa a l'abast dels infants els diversos llibres i, per tant, una de les primeres condicions que han de complir aquestes produccions és que causin interès i plaer al propi adult. Aquest judici ha de complementar-se amb una anàlisi més detinguda de les qualitats específiques del llibre i amb la comparació de la pròpia valoració amb la realitzada per altres persones (per la crítica, per altres adults interessats i pels mateixos nens/es).
- L'adequació a la competència del lector: per tal de complir aquest criteri, els llibres han de ser apropiats als interessos del lector i a la seva capacitat lectora.
- La diversitat de funcions: s'ha de pensar concretament "per a qui" i "per a què" s'està escollint un llibre determinat. Per aquest motiu, hi ha d'haver llibres per a diferents lectors, han de possibilitar diverses experiències literàries i han de poder respondre a propòsits variats.

En definitiva, una selecció de llibres "(...) debería ofrecer un amplio abanico de experiencias lectoras de calidad, adecuadas tanto a la evolución psicológica, como a la competencia lectora de cada destinatario, y útiles para distintos propósitos de lectura" (Colomer, 2010, p.233).

2.2.2.2. Tipologia de llibres

Cal, doncs, constituir un fons de llibres que funcionin com un referent col·lectiu i donar-se alhora un marge, més o menys ampli, per a la novetat i l'experimentació, tot mantenint sempre en actiu aquells llibres que satisfacin plenament les necessitats literàries dels nens i de les nenes, que només tenen una vegada l'edat per llegir-los "com a infants" (Colomer, 2001b, p.145).

Per tal d'enriquir les experiències i els aprenentatges literaris dels infants, a la biblioteca d'aula hi ha d'haver llibres diferents. D'aquesta manera, Colomer (2001b, p.151-153) proposa la següent tipologia: abecedaris, poemaris i cançoners, contes, adaptacions de contes tradicionals, àlbums il·lustrats, històries sense paraules, Pop Up o llibres joc, i documentals i llibres de coneixements (vegeu la definició de cada un d'aquests tipus a l'estudi esmentat).

No obstant, aquesta tipologia no és fixa, ja que hi ha alguns exemplars de literatura infantil que, per les seves característiques, poden pertànyer a diversos tipus dels anteriorment mencionats. Per aquest motiu, prèviament, s'han d'establir uns criteris per a poder classificar-los en una tipologia o en una altra.

2.2.2.3. Les pràctiques educatives: mobilització del corpus

Per tal de desenvolupar l'experiència i els aprenentatges dels infants entorn la literatura infantil, hi ha algunes pautes d'actuació especialment efectives per a mobilitzar aquest corpus (Colomer, 2001b, p.167-178):

- Narrar, cantar, recitar i llegir.
- Temps per mirar, llegir i compartir.
- Estendre la lectura a unes altres activitats.

Cada una d'aquestes pautes d'actuació es desglossa en activitats diverses, les quals s'han de concretar en una programació, és a dir, en un pla lector que inclogui diverses propostes de promoció de la lectura, enfocades a gaudir d'aquestes produccions literàries i, al mateix temps, a adquirir una sèrie d'aprenentatges que contribueixin, en concret, a la formació literària dels infants i, en general, al procés integral d'ensenyament-aprenentatge.

2.3. De la literatura infantil a la literatura infantil digital

Actualment, les Noves Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) formen part de la vida dels nens/es, ja que en els diversos contextos en què es troben hi ha dispositius tecnològics amb els quals interaccionen diàriament (ordinadors de taula i portàtils, pissarres digitals, tauletes electròniques, *smartphones*, televisors, etc.). A més, tal com diu Bargalló (2001, p.92):

(...) les NT, a més de constituir un recurs, desenvolupen un llenguatge que els és propi i que és necessari conèixer per viure en la nostra societat. Un llenguatge que integra informació gràfica, sonora/verbal i musical, textual i visual (imatge fixa i mòbil) en un únic mitjà. Un llenguatge complex que no té una forma lineal o seqüencial sinó que es presenta en forma de xarxa, amb múltiples ramificacions i a diferents nivells. Un llenguatge, en definitiva, que necessita determinats suports tècnics, fet que suposa que cal desenvolupar un conjunt de procediments i destreses prèvies per tal de poder-hi accedir amb autonomia.

D'aquesta manera, cal que des de l'escola es doni resposta a aquesta nova necessitat, és a dir, a formar persones que siguin capaces de donar sentit i apropiarse significativament dels continguts i procediments que aquests aparells posen a l'abast dels lectors, així com també per potenciar la competència crítica (en relació amb la informació que aquests suports ofereixen) i una sèrie d'habilitats que els permetin fer un ús autònom de les noves tecnologies. Això es pot aconseguir incorporant aquests aparells a les aules, és a dir, utilitzant-los per resoldre qüestions pràctiques, per potenciar el coneixement, com a element lúdic de plaer, com a suport de lectura, etc. Per tant, la introducció de les noves tecnologies a les aules provoca que es fixi la mirada en les noves possibilitats que aquests aparells ofereixen. Una d'aquestes possibilitats és la lectura (i la lectura literària, més en concret), aspecte en el qual se centra aquest projecte.

Així doncs, fruit de la presència d'aquests aparells en la nostra societat i de les característiques que els defineixen, s'ha creat un ventall força ampli d'obres literàries digitals per a nens/es, les quals varien en funció del dispositiu per al qual es conceben i dels aprenentatges que possibiliten, tant literaris com relacionats amb altres coneixements. Tal com esmenta Turrión (2014, p.48), “con el desarrollo de tabletas, teléfonos inteligentes y libros electrónicos en los últimos años, las obras literarias digitales dirigidas a la infancia y la adolescencia se han multiplicado”.

També cal comentar que tant els llibres en suport paper com els llibres en suport digital no produeixen aprenentatges per ells mateixos. L'aprofitament que es faci d'aquests suports com a eines de i per a l'aprenentatge dependrà de com s'utilitzin (Duran, 2012, p.29), ja que segons els resultats de PISA 2009, mencionats per Duran (2012, p.30), “el desenvolupament de la competència lectora, especialment de la comprensió, té més a veure amb les oportunitats de lectura amb ajuda que amb el suport –llibre o pantalla- en què es presentin els textos”. Per tant, amb relació al suport digital, el paper que desenvolupa la persona adulta és molt important, ja que és l'encarregada de proporcionar aquests aparells als infants, al mateix temps que ha de guiar-los i acompanyar-los en la construcció progressiva de coneixements relacionats amb les habilitats i capacitats que requereixen aquests nous dispositius, així com també en l'adquisició d'aprenentatges literaris i d'altres tipus, amb l'objectiu de “contribuir a assolir l'èxit escolar, personal i social” de tots els nens/es (Juvany, 2012, p.383). A més, segons Duran (2012, p.27), per tal d'aprofitar les potencialitats del text digital i permetre l'ajust a la diversitat de lectors, “és necessària la participació del mediador”, és a dir, algú una mica més expert que el lector que l'ajudi a emprar aquest suports, que li proporcioni eines per a la lectura en pantalla i per a la seva posterior interpretació i comprensió, que li ofereixi textos digitals adequats a la seva competència lectora i a les seves habilitats, capacitats, necessitats i interessos, etc., tot situant-se, per tant, a la “zona de desenvolupament proper de cada lector” (Duran, 2012, p.28). En aquest sentit, els companys/es també poden actuar com a mediadors, ja que si posseeixen més coneixements amb relació, per exemple, a l'ús d'aquests suports, poden ajudar els altres nens/es a utilitzar-los, cosa que propicia l'aprenentatge entre iguals (Duran, 2012, p.29).

2.3.1. Característiques de la lectura en pantalla

Segons Aliagas (2013, p.20), mentre que la lectura en paper es caracteritza per un únic suport, per una concepció força homogènia del text, per una concepció de l'experiència lectora com un procés lineal i pel paper actiu del lector, la lectura en pantalla afecta el suport de lectura, ja que es pot realitzar en diversos aparells; però també està produint altres canvis amb relació a la manera que es té de concebre els textos i en el tipus d'experiències lectores que se'n deriven, així com també en el paper del lector (Turrión, 2014, p.49). Amb relació al

paper del lector en la lectura en pantalla, Borràs (2012, p.26) esmenta que aquest “interviene en el proceso de creación de un itinerario de lectura, que aparece como fruto de su destreza, de su nivel de alfabetización digital, de las decisiones que toma en el texto y que le permiten avanzar y hacer emerger el texto que necesita para seguir leyendo”. D’aquesta manera, el paper del lector davant aquest tipus de literatura i, per tant, de les accions que realitza i de les actituds que mostra, és essencial per arribar a comprendre les diverses obres digitals existents, ja que en funció de les seves pròpies habilitats, capacitats i destreses, seguirà un determinat itinerari de lectura, el qual farà que pugui o no comprendre l’obra, i que ho faci d’una o altra manera.

2.3.2. *Les tauletes electròniques: un suport de lectura digital*

Els suports de lectura existents relacionats amb les noves tecnologies són diversos, i cada un d’ells ofereix possibilitats de lectura diferents. Des de la disciplina de la didàctica de la literatura, la mirada se centra en les noves possibilitats i experiències de lectura que ofereixen aquests suports i, concretament, les tauletes electròniques, ja que com esmenta Turrión (2013, p. 7), “(...) una de las formas más explotadas por los productores son las aplicaciones multimedia para soportes táctiles, o apps”. Aquest fet ha provocat que apareguin nombroses aplicacions categoritzades com a llibres i, per tant, des de la perspectiva que ens ocupa, és on cal parar més atenció, amb l’objectiu de veure les possibilitats d’aprenentatge que aquestes aplicacions, llegides mitjançant tauletes electròniques, poden oferir amb relació a l’educació literària dels infants.

Degut a aquesta gran presència d’aplicacions-llibre que hi ha actualment al mercat i al fet que la tauleta electrònica, i concretament l’iPad, és a dir, la tauleta de la marca Apple que, segons Turrión (2013, p.8), ofereix més aplicacions d’aquest tipus, s’ha seleccionat aquest dispositiu per poder realitzar

una part del treball de camp en què se centra aquest projecte, és a dir, una intervenció didàctica amb literatura infantil digital¹.

Els textos que es poden llegir mitjançant les tauletes electròniques són: llibres digitalitzats, llibres digitals, audiollibres, multimèdia, pel·lícules i jocs d'entreteniment (Aliagas, 2013, p.21). El fet que la tauleta pugui llegir textos tant diferents la converteix en un dels suports que ofereix més possibilitats de lectura, tal com s'ha comentat anteriorment. A més, aquests dispositius es caracteritzen per (Aliagas, 2013, pp.22-23):

- La multimodalitat i el text multimèdia: integren modes diferents de representació dels significats: la imatge, l'àudio, l'audiovisual, el dibuix i la realitat augmentada en 3D. La multimodalitat dona vida als textos digitals, i els converteix en textos o documents multimèdia. D'aquesta manera, no només se centren en la llengua escrita, sinó que també ho fan en els significats, els quals es poden codificar i comunicar per mitjà de diversos codis o llenguatges (llengua oral, imatge, so, etc.).
- La tactilitat: aquests aparells, degut a la pantalla que tenen, permeten al lector interactuar-hi directament amb el tacte dels dits, que el dispositiu interpreta com un clic. Així doncs, hi ha una gran immediatesa entre l'acció de tocar i el què el lector aconsegueix que passi a la pantalla. Per tant, en aquest sentit, la principal diferència entre la lectura en suport paper i la lectura en suport digital és el rol interactiu o físicament actiu del lector en el procés de construir el significat del text i de participar en la pràctica social de llegir.
- La lectura selectiva: el text digital empeny el lector a prendre contínuament decisions sobre què llegeix, on focalitza l'atenció, etc., de manera que la lectura passa a ser més discontinua, al contrari que succeeix amb el suport paper, que es caracteritza per la linealitat que

---

¹ Per aquest motiu, a continuació s'exposaran les característiques que presenta aquest aparell electrònic. A més, com que el projecte està enfocat en l'etapa d'educació infantil, només es farà referència a aquells elements que els infants d'aquestes edats poden utilitzar i, per tant, no es tindran en compte les altres possibilitats que ofereix la tauleta d'Apple.

presenten els textos. A més, aquests suports digitals esdevenen més globals i significatius per al lector, atès que s'adapten a les seves necessitats i, per tant, les possibilitats d'aprenentatge augmenten.

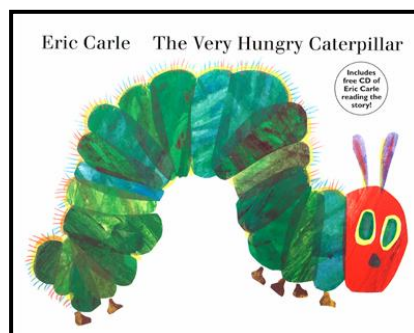
2.4. La literatura infantil digital

Abans d'endinsar-nos en la tipologia d'obres digitals existents actualment per a l'etapa de 0 a 6 anys, cal diferenciar els conceptes de literatura digitalitzada i literatura digital. El primer concepte fa referència a aquella literatura impresa que s'ha traslladat a la pantalla, mentre que el segon fa referència a aquella literatura que ha nascut i s'ha creat mitjançant procediments electrònics per ser llegida i consumida també en aquest mitjà, de manera que la condiona tant en la seva creació com en la seva recepció (Borràs, 2012, p.25). Aquesta diferenciació entre els dos tipus de literatura infantil (digitalitzada i digital) és essencial per poder definir les característiques d'aquestes obres, així com també per poder fer-ne una posterior classificació.

Degut a la quantitat de produccions digitalitzades i digitals ja disponibles a la xarxa, Turrión (2012, p.42-46) ha realitzat una proposta de classificació basada en les semblances i diferències que presenten aquestes obres (*apps*) i, per tant, centrant-se en les seves característiques, amb l'objectiu que mediadors i lectors les comprenguin, en gaudeixin i els permetin contribuir a la seva formació literària. A més, l'autora realitza aquesta classificació per tal de facilitar que les anàlisis d'aquestes obres se centrin en els seus trets, és a dir, en la seva forma i el seu contingut, allunyant-les, en certa mesura, dels criteris comercials que sovint en desdibuixen les possibilitats (Turrión, 2014, p.53). Encara que la classificació establerta per Turrión és més àmplia, només es farà referència a la categorització d'aquelles obres digitals dirigides a infants de 0 a 6 anys, ja que, com s'ha comentat anteriorment, aquest projecte s'emmarca en l'etapa d'educació infantil. Es pot parlar, en aquests termes, de la següent tipologia general:

- Els audiollibres: es tracta d'una narració lineal, en una o diverses veus (dramatitzades) i acompanyada per una sèrie de músiques ambientals i efectes especials relacionats amb la història. El seu antecedent immediat són els CD d'àudio i són el producte literari que més s'assembla a la literatura oral. Es

troben a la xarxa i a les llibreries digitals. Un exemple d'audiollibre és *The Very Hungry Caterpillar*, d'Eric Carle:

- La narrativa multimèdia: obres que inclouen petites animacions, músiques, text escrit (a vegades narrat en veu alta), possibilitats d'interacció com a estratègia per implicar al lector i que, normalment, solen ser tancades, lineals i explicades en un sol espai. No obstant això, degut a l'ús limitat dels recursos multimèdia, l'experiència de lectura que ofereixen és molt similar a la lectura en paper, de manera que presenten estructures idèntiques i poques variacions lligades al transvasament a la pantalla (literatura digitalitzada). Tot i això, hi ha algunes obres que aprofiten en major mesura les possibilitats del mitjà per explicar la història, amb animacions molt pròximes al llenguatge audiovisual, músiques que gairebé semblen bandes sonores i opcions d'interacció força elaborades. També existeixen llibres electrònics que amplien l'experiència de lectura incloent jocs i vídeos relacionats amb els personatges i escenaris del llibre en qüestió. Es troben a la xarxa i a les llibreries digitals. Alguns exemples d'aquest tipus de produccions són: *Olivia Acts Out* o *Por cuatro esquinitas de nada*.

Olivia Acts Out

Por cuatro esquinitas de nada

Tal com comenta Turrión després d'analitzar diverses *apps* de literatura infantil (2013, p.11), moltes d'aquestes aplicacions se centren en la interactivitat i l'animació per construir una determinada història, buscant únicament proporcionar entreteniment als lectors, fet que ocasiona que la qualitat d'aquestes obres sigui variable. A més, també s'han creat algunes *apps* de literatura infantil que busquen educar, centrant-se sobretot en el procés d'alfabetització dels nens/es. No obstant això, al tractar-se de productes literaris, cal analitzar si les obres digitals que es creen contribueixen a potenciar l'educació literària dels infants i, per tant, a l'adquisició de la seva competència literària (vegeu apartat 2.2.1. La competència literària, p.15), com succeeix amb els llibres en suport paper. Com diu Turrión (2013, p.11):

(...) las apps son un nuevo producto con características especiales y una entidad propia que hemos de extrapolar, como lectores y mediadores, para leerlas, analizarlas y utilizarlas de manera productiva. De este modo podremos ir construyendo una educación literaria completa, que incluya las diferentes realidades ficcionales a las que se enfrentan los nuevos lectores.

Tenint en compte les possibilitats d'aprenentatge que poden oferir aquestes noves formes narratives i els estudis teòrics recents que s'han fet sobre aquest tipus de literatura (relacionats amb les característiques dels textos), cal que des de la perspectiva de la didàctica de la literatura se centri la mirada en les pràctiques educatives que aquest nou recurs possibilita i si, realment, contribueix a potenciar la competència literària dels infants.

A més, com també succeeix amb els llibres en suport paper, des del camp de la recerca i de la investigació caldria establir uns criteris que permetin seleccionar i valorar la qualitat i l'adequació d'aquestes obres, així com un conjunt d'estratègies i eines que orientin les accions de mediació amb aquests nous suports, per tal que els educadors/es en puguin fer ús, afavorint el procés integral d'ensenyament-aprenentatge.

3. Disseny i desenvolupament de la recerca

Aquest apartat se centra en el disseny i el desenvolupament de les dues línies d'investigació: el diagnòstic general dels centres educatius i la intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital. Per cada una d'aquestes línies d'investigació, es poden veure els objectius que es pretenen aconseguir, així com també les dues fases en què s'han desenvolupat ambdues parts de la recerca.

Pel que fa a la primera línia d'investigació, la qual parteix de la hipòtesi de la poca presència (sobretot referent a la literatura digital) i l'ús reduït, en termes didàctics, dels textos literaris analògics i digitals als centres educatius d'Educació Infantil i Primària, s'ha portat a terme a les escoles de Granollers i Sta. Eulàlia, dos municipis del Vallès Oriental. La primera població, Granollers (de 59.753 habitants a l'any 2013²), s'ha escollit per ser la capital d'aquesta comarca i, per tant, per haver-hi nombrosos centres educatius que permetin fer un diagnòstic real i significatiu del paper que ocupa la literatura a les escoles. I la segona població, Santa Eulàlia de Ronçana (de 7.042 habitants a l'any 2013³), s'ha seleccionat degut a la vinculació que hi ha entre les escoles d'aquest municipi i el propi recorregut formatiu i professional.

Pel que fa referència a la segona línia d'investigació, la qual parteix de la hipòtesi que les aplicacions literàries ofereixen els mateixos aprenentatges literaris que la seva versió en paper, sempre que aquestes siguin de qualitat i, a més, hi hagi mediació per part de l'adult, s'ha realitzat a l'Escola Ronçana, situada al municipi de Sta. Eulàlia de Ronçana, ja que degut a la vinculació personal amb aquest centre i després d'haver realitzat l'entrevista pertanyent a l'anterior línia d'investigació, ha estat la mateixa directora, l'Elisabet Palau, la qui ha proposat realitzar la intervenció en aquesta escola. A més, el nivell escollit per portar a terme la intervenció didàctica ha estat P5.

---

² Dades extretes d'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya): <http://www.idescat.cat/emex/?id=080961&lang=es#h8>

³ Dades extretes d'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya): <http://www.idescat.cat/emex/?id=082482>

3.1. Diagnòstic general dels centres educatius

El contingut d'aquest apartat s'estructura en tres parts: a la primera, partint de la hipòtesi a la qual s'ha fet referència anteriorment, es plantegen unes determinades preguntes, que es concreten, posteriorment, en uns objectius; a la segona, es pot veure el disseny d'aquesta línia d'investigació, és a dir, la fase prèvia, on s'inclouen la mostra escollida per portar a terme la recerca, la metodologia utilitzada per assolir els objectius, i les tècniques i instruments utilitzats per recollir totes les dades necessàries; i a l'última part, es mostra el desenvolupament de la recerca, és a dir, la fase d'implementació, que inclou totes les dades proporcionades pels centres educatius que, finalment, han participat en aquest projecte. Al quadre següent, es poden veure, de manera sintetitzada, cada una d'aquestes parts:

OBJECTIUS DE REFERÈNCIA:								
<ol style="list-style-type: none"> 1. Conèixer el paper que ocupa la literatura en els diversos centres educatius de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana. 2. Tenir coneixement dels aparells electrònics dels què disposa el centre i si s'utilitzen per potenciar la competència literària dels nens/es. 3. Analitzar de quina manera es contribueix a la formació literària dels infants, a nivell de centre i d'aula (P5). 								
Nº	ACTIVITATS	CALENDARI*						
		D	G	F	M	A	M	J
Fase prèvia								
1	Elecció de les poblacions i dels centres educatius							
2	Primer contacte amb els centres: correu electrònic							
3	Segon contacte amb els centres: telèfon							
Fase d'implementació								
1	Recollida d'informació: entrevistes							
*D: desembre G: gener F: febrer M: març A: abril M: maig J: juny								

3.1.1. Objectius

Segons Colomer (2009, p.10), en els darrers anys, la presència de la literatura a les escoles i a les aules ha millorat considerablement (gràcies al Programa Biblioteca Escolar *Puntedu*, als treballs per projectes, etc.). No obstant això, les pràctiques educatives que es porten a terme relacionades amb la literatura no es

guien per el què la recerca en aquest camp ha demostrat que funciona positivament (presentar llibres i guiar-ne la lectura, englobar la lectura en projectes ben seqüenciats, etc.).

A més, tal com s'ha comentat anteriorment (vegeu apartat 2.3. De la literatura infantil a la literatura infantil digital, p.22), les noves tecnologies cada vegada estan més presents a la nostra societat (i, per tant, també a l'escola), possibilitant la lectura en un suport diferent (la pantalla). Això ha provocat la creació d'un corpus, cada vegada més nombrós, de literatura infantil i juvenil digital, de manera que "la lectura de estas obras ha de contribuir, qué duda cabe, al entretenimiento de los lectores, pero también a su formación literaria en el contexto de los entornos digitales, cada vez más presentes en su vida cotidiana" (Turrión, 2012, p.46). Per aquest motiu, des de la perspectiva que ens ocupa, cal observar si els centres educatius fan ús d'aquests aparells i de la literatura infantil digital per potenciar la competència literària dels infants.

Així doncs, partint de la hipòtesi de la poca presència (sobretot referent a la literatura digital) i l'ús reduït, en termes didàctics, dels textos literaris analògics i digitals als centres educatius d'Educació Infantil i Primària, es plantegen una sèrie de preguntes entorn a tres eixos:

- La literatura al centre educatiu:
  - Es realitzen projectes literaris o algun tipus de programació relacionada amb la literatura a nivell de centre?
  - En el cas que hi hagi biblioteca de centre, s'utilitzen criteris per seleccionar els llibres? Quins? La persona encarregada de la biblioteca de centre, té algun tipus de formació relacionada amb la literatura?
- La literatura a les aules de P5:
  - Es realitzen projectes literaris a les aules de P5?
  - Es té un pla lector per potenciar l'educació literària dels infants? Quin tipus d'activitats realitzen?
  - En el cas que hi hagi biblioteca d'aula, s'utilitzen criteris per seleccionar els llibres? Quins? La persona encarregada de la

biblioteca d'aula, té algun tipus de formació relacionada amb la literatura?

- Les noves tecnologies al centre educatiu:
  - De quins aparells electrònics disposen els centres educatius?
  - Utilitzen les noves tecnologies per potenciar la competència literària dels infants?

De les preguntes anteriors, les quals serviran per analitzar i interpretar qualitativament la informació recollida entorn aquesta línia d'investigació, se'n deriven els següents objectius:

- Conèixer el paper que ocupa la literatura en els diversos centres educatius de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana.
- Analitzar de quina manera es contribueix a la formació literària dels infants, a nivell de centre i d'aula (P5).
- Tenir coneixement dels aparells electrònics dels què disposa el centre i si s'utilitzen per potenciar la competència literària dels nens/es.

3.1.2. Disseny de la recerca: fase prèvia

3.1.2.1. Mostra

Per tal d'assolir els objectius proposats i a fi de tenir una mostra representativa, el diagnòstic es realitza a tots els centres educatius d'Educació Infantil i Primària, tant públics com privats-concertats, de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana, dos municipis del Vallès Oriental. Al tractar-se d'un projecte que se centra, sobretot, en l'etapa d'educació infantil, les escoles sobre les quals s'ha enfocat la investigació han d'incloure aquesta franja d'edat.

La primera població, és a dir, Granollers consta de:

- 11 centres educatius públics: Escola Fàtima, Escola Ferrer i Guàrdia, Escola Granullarius, Escola Joan Solans, Escola Lledoner, Escola Mestres Montaña, Escola Pau Vila, Escola Pereanton, Escola Ponent, Escola Salvador Espriu i Escola Municipal Salvador Llobet.

- 6 centres privats-concertats: Escola Maria Anna Mogas, Escola Cervetó, EDUCEM, Col·legi l'Estel, Escola Jardí i Escola PIA.

Aquestes escoles presenten característiques i particularitats molt variades i, per tant, realitzar-ne un diagnòstic pot ser molt útil per tal de tenir una visió general sobre la presència i l'ús, a nivell didàctic, de la literatura.

La segona població, és a dir, Santa Eulàlia de Ronçana, s'ha seleccionat pels motius esmentats a l'apartat 3. Disseny i desenvolupament de la recerca (vegeu p.29), i consta de dos centres educatius de titularitat pública: l'Escola Ronçana⁴ i l'Escola La Sagrera⁵.

3.1.2.2. Metodologia

Per poder assolir els objectius plantejats, la metodologia emprada serà la qualitativa, ja que és la que permetrà aprofundir en el tema en qüestió i, per tant, observar el paper que ocupa la literatura analògica i digital a partir de les dades que proporcioni la mostra mencionada a l'apartat anterior. Així doncs, per poder obtenir un coneixement sòlid sobre els diversos aspectes que interessin, és essencial que els centres educatius d'ambdues poblacions participin directament en aquest projecte. Per aconseguir-ne la participació, s'han utilitzat els següents canals de comunicació:

- Correu electrònic: per establir un primer contacte amb els centres educatius i per convidar-los a participar en el projecte en qüestió (vegeu correu electrònic enviat als centres educatius a l'annex I, p.143).
- Telèfon: per convidar directament a les escoles a participar en el projecte, establint, d'aquesta manera, un segon contacte amb

---

⁴ En aquest centre, he realitzat tota l'escolarització primària, és a dir, des de primer fins a sisè, motiu pel qual resulta molt interessant conèixer el paper que ocupa actualment la literatura en aquesta escola, en contraposició a l'experiència viscuda durant la meua infància.

⁵ En aquest centre, he tingut l'oportunitat de realitzar les pràctiques del Cicle Formatiu de Grau Superior en Educació Infantil durant diversos mesos, de manera que pot ser molt interessant contraposar la meua visió de l'escola abans de realitzar el Grau en Educació Infantil i un cop estic apunt d'acabar-lo.

aquestes, i amb l'objectiu de concretar dates per fer efectiva aquesta participació.

Establerts aquests dos contactes, es va preveure anar als centres educatius que decidissin formar part del projecte en les dates concretades per ambdues parts, per tal de recollir les dades necessàries per poder realitzar, posteriorment, un diagnòstic representatiu i fiable sobre la presència i l'ús de la literatura i les noves tecnologies tant als centres en general com a les aules de P5 en particular.

3.1.2.3. Tècniques de recollida d'informació i instruments d'anàlisi

L'instrument escollit per recollir les dades previstes és l'entrevista, ja que les característiques que la defineixen així com també el seu caràcter informatiu permetran que l'entrevistador obtingui, a partir de la conversa que s'estableixi entre ambdues parts (guiada per diverses preguntes), totes les dades necessàries per poder fer, posteriorment, una anàlisi sobre el paper que ocupen la literatura i les noves tecnologies als centres educatius de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana (vegeu l'entrevista a l'annex II, p.144). Per enregistrar les diverses entrevistes, es realitzaran gravacions d'àudio i, en cas que no sigui possible, es prendran notes a mà.

D'aquesta manera, les entrevistes es realitzaran a aquelles persones que tinguin coneixement real de com es treballa la literatura a nivell de centre i a les aules de P5 i, per tant, a directors/es, a caps d'estudis, a coordinadors/es, a persones responsables de la biblioteca de centre o a mestres de P5, depenent del centre educatiu en qüestió.

A més, per complementar aquesta via de recollida de dades, convindria fer una observació directa (tant a nivell de centre com a les aules de P5) de l'objecte d'estudi d'aquesta línia d'investigació.

Un cop s'hagi recollit tota la informació, es farà una anàlisi i interpretació de les dades, les quals es basaran en les preguntes formulades a l'apartat 3.1.1. Objectius (p.30) d'aquest projecte, a fi de poder-ne extreure conclusions clares i reals.

3.1.3. *Desenvolupament de la recerca: fase d'implementació*

Abans d'exposar les dades proporcionades per cada un dels centres educatius, es comentaran alguns aspectes que cal destacar relacionats amb la participació dels centres educatius de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana en aquest projecte; amb les tècniques i instruments que s'han utilitzat, finalment, per recollir totes les dades; i amb els apartats que es podran veure a continuació.

Amb referència a la participació de les escoles, només un 26% dels centres educatius han participat en aquest projecte: l'Escola Ronçana, l'Escola Pereanton, l'Escola Salvador Espriu, l'Escola Mestres Montaña i l'Escola Lledoner (el primer dels quals pertany al municipi de Sta. Eulàlia de Ronçana i els altres quatre a Granollers); un percentatge massa baix per poder realitzar, posteriorment, un diagnòstic representatiu sobre el paper que ocupa la literatura i les noves tecnologies per potenciar la competència literària dels infants. No obstant això, es realitzarà una anàlisi i interpretació de totes les dades que hagin proporcionat aquestes escoles, encara que les conclusions a les quals s'arribin no siguin representatives.

A més, cal mencionar que la baixa participació no ha estat deguda al poc interès que s'ha mostrat per establir contacte amb aquests centres, ja que s'han realitzat diverses trucades i s'han enviat força correus electrònics per aconseguir que participessin el màxim nombre d'escoles. Tot i la insistència mostrada i tal com s'ha comentat anteriorment, només han estat 5 els centres educatius als quals s'ha pogut fer l'entrevista.

Pel que fa referència a les tècniques i instruments utilitzats, finalment s'ha fet servir l'entrevista (tal com es tenia previst). No obstant això, el canal utilitzat per fer-la no ha estat el mateix en tots els casos:

- En el cas de l'Escola Ronçana i de l'Escola Pereanton, el canal utilitzat ha estat el personal, de manera que les entrevistes han estat més efectives a l'hora d'obtenir les dades necessàries. En cap dels casos, s'han pogut enregistrar les entrevistes (ni amb gravacions audiovisuals ni d'àudio), de manera que s'han hagut de prendre notes a mà per recollir tota la

informació. Tampoc s'han pogut contrastar les dades amb la realitat de les escoles, és a dir, amb una observació directa de la presència i l'ús de la literatura infantil analògica i digital als centre i a les aules de P5.

- En el cas de l'Escola Salvador Espriu, l'Escola Lledoner i l'Escola Mestres Montaña, el canal utilitzat ha estat el correu electrònic (vegeu annex III: Entrevistes als centres educatius, p.146). Això ha ocasionat que moltes de les respostes estiguessin poc desenvolupades i no fossin concretes, dificultant la posterior anàlisi i interpretació de les dades. Tampoc s'han pogut contrastar les dades amb la realitat d'aquests centres.

Així doncs, comentats els anteriors aspectes, a continuació es podran veure les dades proporcionades per les escoles amb relació al paper de la literatura a l'escola i a les aules de P5, així com també els dispositius electrònics que utilitzen i l'ús que en fan (seguint, en tots els casos, una mateixa estructura), una descripció general (molt sintètica) de cada un dels centres i la persona i el dia en què s'ha fet l'entrevista.

3.1.3.1. Escola Ronçana

L'Escola Ronçana és un centre públic d'educació infantil i primària i, per tant, en formen part nens/es des dels 3 fins als 12 anys. Pel que fa referència als cursos de primària, l'escola té dues línies i, pel que fa a l'etapa d'infantil, hi ha una línia a P3, dues línies a P4 i tres línies a P5. Es defineix com a escola oberta, pluralista, catalana i integrada en la comunitat i l'entorn privilegiat que l'envolta. A més, les famílies del centre tenen un nivell socioeconòmic i cultural mitjà, i s'impliquen força en tot allò que es porta a terme al centre. L'entrevista s'ha fet a la responsable de la biblioteca de centre, el dia 12 de març del 2014.

Amb referència al paper que ocupa la literatura en aquesta escola, cal esmentar que:

- A nivell de centre:
  - Formen part del Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC), el qual es fonamenta en tres eixos: saber llegir, llegir per aprendre i gust per llegir.
  - Hi ha biblioteca de centre, la qual forma part del Programa Biblioteca Escolar *Puntedu*. Aquest programa ofereix l'aplicació en línia *Epèrgram* per gestionar el fons de la biblioteca del centre, on tots els nens/es hi tenen accés per consultar els llibres disponibles, fer comentaris o recomanacions, etc.
  - A la biblioteca del centre, hi ha un racó de novetats i un altre de recomanacions (realitzades pels nens/es). A més, durant l'horari escolar, tots els cursos realitzen diverses activitats i propostes en aquest espai.
  - Per la selecció i l'adquisició de llibres, que es fa dues vegades l'any, la persona encarregada de la biblioteca té com a referència la pàgina web *Quins llibres*, de l'Associació de Mestres Rosa Sensat.
  - Cada any es treballa un autor/a diferent, com ara Lola Anglada o Joana Raspall, a partir del/de la qual ambienten l'escola.
  - Visita d'alguns autors i il·lustradors a l'escola.
  - Des de P3, es treballen de manera sistemàtica la poesia, les endevinalles, els refranys i les cançons. Aquest treball se centra en la recitació, memorització i creació d'aquest tipus de textos.
  - Es fa apadrinament lector entre els nens/es de 5è i els de 2n de primària.
  - Es dóna molta importància al paper que desenvolupa l'adult com a model de lectura, motiu pel qual es procura que realitzi lectures en veu alta.
- A l'etapa de primària:
  - Hi ha biblioteca d'aula a totes les classes.
  - Cada nen/a disposa de mitja hora, cada dues setmanes, per anar lliurement a la biblioteca a fer préstecs.

- Cada quinze dies, totes els cursos de primària tenen una hora de biblioteca, destinada a conèixer aquest espai, a presentar novetats, a fer recomanacions, etc.
  - Durant tot el curs, es realitzen lectures compartides de diversos llibres, centrades en la comprensió d'aquests i per fomentar el gust per la lectura.
  - Per Sant Jordi, cada classe crea un conte.
  - Ús dels ordinadors per a la cerca d'informació, guiada per el mestre/a.
- A l'etapa d'infantil:
- Cada aula d'infantil té un racó de biblioteca, format per diferents obres literàries (escollides pel tutor/a) de diversos gèneres (narració, poesia, còmic, etc.). Utilitzen aquest espai després d'acabar una determinada tasca, quan entren al matí a l'aula, etc.
  - Una tarda a la setmana, els nens/es d'educació infantil van a la biblioteca a fer *L'hora del conte*, moment destinat a l'explicació d'un llibre.
  - Es fa ús dels ordinadors presents a les aules i d'altres recursos tecnològics (pissarres digitals) per a explicar contes i poemes disponibles a diferents pàgines web.
  - Per Sant Jordi, els nens/es fan una recull d'endevinalles i poemes, alguns extrets d'autors/es i d'altres creats per ells/es.
  - Cada trimestre, al curs de P5, hi ha programades una sèrie d'activitats enfocades a l'explicació de llibres:
    - Durant el primer trimestre, els mestres llegeixen llibres.
    - Durant el segon trimestre, els nens/es expliquen contes (mitjançant les imatges que contenen o utilitzant llibres que coneixen).
    - Durant el tercer trimestre, els pares/mares llegeixen llibres als infants.
  - Projecte internivell: els nens/es de P3 pensen uns personatges, els de P4 decideixen la sinopsi de la història i els de P5 desenvolupen el conte. Finalment, els nens/es de P5 narren i

dramatitzen la història creada amb l'ajut de tots els infants de P3 i P4.

Pel que fa referència a les noves tecnologies, el centre educatiu disposa de:

- Ordinadors a cada aula.
- Una aula d'informàtica.
- Connexió a Internet.
- Pissarres digitals (a les aules de cicle superior).
- Càmeres fotogràfiques i de vídeo.

3.1.3.2. Escola Pereanton

L'Escola Pereanton és un centre públic d'educació infantil i primària d'una sola línia i, per tant, en formen part nens/es des dels 3 fins als 12 anys. Es basa en un projecte musical per fomentar el desenvolupament global dels infants, de manera que, en aquest centre educatiu, la música és l'eix principal de tots els aprenentatges. A més, pel que fa referència a les famílies, la seva procedència és molt diversa, ja que la meitat són de fora i la meitat d'aquí, el nivell socioeconòmic és mitjà-baix i la seva implicació no és gaire elevada. L'entrevista s'ha fet a la cap d'estudis, el dia 1 d'abril del 2014.

Amb referència al paper que ocupa la literatura en aquesta escola, esmentar que:

- A nivell de centre:
  - Formen part del Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC), el qual es fonamenta en tres eixos: saber llegir, llegir per aprendre i gust per llegir. No obstant això, aquest és el primer any que en formen part, de manera que encara estan treballant i formant-se en aquest sentit. A partir d'aquesta formació, estan elaborant un document, anomenat *Temps de lectura a Primària*, per presentar-lo i implementar-lo el curs vinent en aquesta etapa educativa, amb relació a la lectura autònoma i en veu alta, a l'ús de les converses per parlar sobre els llibres, etc.

- No hi ha biblioteca de centre. No obstant això, tenen la Biblioteca Pública Can Pedrals davant l'escola (només han de creuar un carrer de vianants per accedir-hi).
  - Els llibres de cada aula es van renovant anualment. A més, a l'inici de curs, cada aula compta amb alguns diners, els quals poden destinar a la compra de llibres. També s'accepten llibres proporcionats per les famílies.
  - Tots els grups, des de P3 fins a 6è, van 45 minuts a la setmana a la biblioteca pública. A més, durant aquest període de temps, els grups es desdoblen, és a dir, la meitat va a la biblioteca pública (s'agafen llibres i es llegeixen) i l'altra meitat es queda a la biblioteca de l'aula (s'expliquen contes, els miren, fan lectura autònoma, en parelles, etc.).
  - Visita d'autors/es i il·lustradors/es a l'escola.
  - Es fa apadrinament lector entre els nens/es de 6è i 1r de primària.
- A l'etapa de primària:
- Hi ha biblioteca d'aula a totes les classes.
  - A partir de 2n, cada nivell ha de llegir, obligatòriament, un llibre en català i un llibre en castellà, prèviament escollits per l'escola. Un cop llegits, es fa un treball comunitari sobre aquests.
  - Cada grup té, a l'aula, una col·lecció de llibres diferent. Per exemple, els nens/es de 3r i 4t tenen la col·lecció d'en Geronimo Stilton.
  - Cada dia al matí, quan arriben a l'aula, els nens/es de 1r i 2n de primària poden agafar un llibre i llegir-lo durant 15 minuts.
- A l'etapa d'infantil:
- Els llibres formen part del dia a dia de l'aula.
  - Es tenen molts contes escanejats, els quals es llegeixen a partir de les pissarres digitals presents a les aules.
  - Cada aula d'infantil té un racó de biblioteca, del qual se'n cuida el mestre/a tutor/a i dues mares de l'escola (que són bibliotecàries i especialitzades en literatura infantil).

- S'utilitzen diferents recursos a l'hora d'explicar contes, com ara làmines, projecció dels contes, titelles, dramatitzacions per part del mestre/a, etc.

Pel que fa referència a les noves tecnologies, el centre educatiu disposa de:

- Ordinadors a cada aula.
- Aula d'informàtica.
- Aula mòbil de portàtils.
- Pissarres digitals i projectors a totes les aules.
- Connexió a Internet.
- Càmeres fotogràfiques i de vídeo.

3.1.3.3. Escola Salvador Espriu

L'Escola Salvador Espriu és un centre públic d'educació infantil i primària de dues línies i, per tant, en formen part nens/es des dels 3 fins als 12 anys. Es caracteritza per ser una escola catalana, plural, oberta, activa i arrelada a la ciutat i a l'entorn. A més, les famílies del centre tenen un nivell socioeconòmic i cultural mitjà, i s'impliquen força en tot allò que es porta a terme al centre. L'entrevista ha estat resposta (via correu electrònic) per la cap d'estudis, el dia 28 d'abril del 2014.

Amb referència al paper que ocupa la literatura en aquesta escola, esmentar que:

- A nivell de centre:
  - Tenen un Pla Lector de Centre (PLC), on queden explicitades totes les actuacions amb relació a la lectura.
  - Es dóna molta importància a què els nens/es gaudeixin de tot tipus de lectura i, alhora, que vagin descobrint, a poc a poc, el seu perfil lector amb l'ajuda dels educadors/es.
  - Hi ha biblioteca de centre, la qual forma part del Programa Biblioteca Escolar *Puntedu*. Aquest programa ofereix l'aplicació en línia *Epèrgram* per gestionar el fons de la biblioteca del centre, on tots els nens/es hi tenen accés per consultar els llibres

disponibles, fer comentaris o recomanacions, etc. A més, el programa ha possibilitat millores a nivell de dinamització, d'organització i de formació, la qual cosa ha permès que l'hàbit lector del nens/es de l'escola augmenti.

- Les responsables de la biblioteca són dues mestres, les quals disposen d'una hora setmanal cada una per organitzar, dinamitzar, catalogar, etc.
  - L'AMPA paga a una persona que fa el servei de préstec de la biblioteca en horari extraescolar (cada dia de 16:30 a 17:30).
  - Per la selecció i l'adquisició de llibres, que es fa un cop l'any, la persona encarregada de la biblioteca té com a referència la pàgina web *Quins llibres*, de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, les recomanacions de revistes especialitzades (com ara CLIJ o Faristol) i dels catàlegs de les biblioteques públiques, entre d'altres.
  - La biblioteca de centre intervé a totes les festes que organitza l'escola (Castanyada, Sta. Cecília, Nadal, Carnestoltes, Sant Jordi, Jocs Florals, Jornades Culturals, etc.).
  - Cada mestre/a té una hora setmanal per poder anar amb el seu grup de nens/es a la biblioteca: per veure les exposicions de llibres relacionats amb les festes, per conèixer les novetats i els llibres que hi ha, per fer lectura de poemes, per a la narració de contes, etc.
  - Visita d'alguns il·lustradors/es a l'escola.
  - Es fan visites i activitats tant a la Biblioteca Pública Roca Umbert, com a la biblioteca de centre.
  - Cada any es treballa un autor/a diferent, com ara Joana Raspall o Salvador Espriu, a partir del/de la qual ambienten l'escola.
  - Es fa apadrinament lector entre els nens/es de 5è de primària i els de P5 d'infantil.
- A l'etapa de primària:
- Hi ha biblioteca d'aula a totes les classes.
  - Mares voluntàries van a llegir amb els nens/es de manera individual.

- Ús dels ordinadors per a la cerca d'informació.
- A l'etapa d'infantil:
  - Cada aula d'infantil té un racó de biblioteca, format per diferents obres literàries (escollides pel mestre/a tutor/a), on es té en compte l'edat dels nens/es, les seves necessitats i els temes que es treballen dins l'aula per seleccionar-los. Utilitzen aquest espai després d'acabar una determinada tasca, quan ja han esmorzat, etc.
  - A P5, els llibres es van renovant cada trimestre, tenint en compte el procés lector dels nens/es, així com també les seves preferències.
  - Els nens/es de P5 poden agafar en préstec llibres tant de la biblioteca de centre com de l'aula.
  - S'utilitzen diferents recursos a l'hora d'explicar contes, com ara làmines, projecció del conte, titelles, etc.
  - Una hora a la setmana, els nens/es d'educació infantil van a la biblioteca a fer *L'hora del conte* (moment destinat a l'explicació d'un llibre) o per mirar/llegir contes, ja sigui en gran grup, per parelles o individualment.
  - Es fa ús dels ordinadors presents a la biblioteca de centre per explicar contes i poemes disponibles a diferents pàgines web.

Pel que fa referència a les noves tecnologies, el centre educatiu disposa de:

- Ordinadors a cada aula.
- Pantalla i canó a cada aula (excepte a P3 i a P4).
- Aula d'informàtica.
- Ordinadors portàtils per a nens/es de dues aules.
- Pissarres digitals a les aules de cicle superior.
- Pissarres digitals portàtils per als altres grups.
- Connexió a Internet.
- Càmeres fotogràfiques i de vídeo.

3.1.3.4. Escola Lledoner

L'Escola Lledoner és un centre públic d'educació infantil i primària de dues línies i, per tant, en formen part nens/es des dels 3 fins als 12 anys. Va entrar en funcionament l'any 2005 i està constituïda com a *Comunitat d'Aprenentatge*, la qual cosa implica un model de funcionament on es privilegia la relació amb les famílies i amb tota la comunitat educativa. Treballa amb metodologies basades en l'experimentació, el treball cooperatiu, el diàleg i l'aprenentatge dialògic. A més, la procedència de les famílies és diversa: àrabs, africans, catalans, etc., el nivell socioeconòmic és mig-baix, i la seva implicació és molt elevada, ja que al ser *Comunitat d'Aprenentatge*, les famílies tenen molts moments en què poden participar. L'entrevista ha estat resposta (via correu electrònic) per la cap d'estudis, el dia 29 d'abril del 2014.

Amb referència al paper que ocupa la literatura en aquesta escola, esmentar que:

- A nivell de centre:
  - Aquest any l'escola ha elaborat el Pla Lector de Centre (PLC).
  - Hi ha dues biblioteques de centre (una gran per a l'etapa de primària i una més petita per als nens/es d'infantil), les quals formen part del Programa Biblioteca Escolar *Puntedu*. Aquest programa ofereix l'aplicació en línia *Epèrgram* per gestionar el fons de la biblioteca del centre, on tots els nens/es hi tenen accés per consultar els llibres disponibles, fer comentaris o recomanacions, etc.
  - Els responsables de la biblioteca són la coordinadora de la biblioteca i una petita comissió, els quals preparen exposicions de llibres sobre temes determinats, fan recomanacions per les famílies al finalitzar cada trimestre, etc.
  - Per la selecció i l'adquisició de llibres, que es fa un cop l'any, la persona encarregada de la biblioteca té com a referència les novetats i recomanacions de les editorials.

- Visita d'alguns autors a l'escola, com ara Jaume Centelles o Amin Sheikh.
- Es fan visites i activitats a la biblioteca de centre.
- Es fa apadrinament lector entre els nens/es de 5è i de 1r de primària.
- A l'etapa de primària:
  - Hi ha biblioteca d'aula a totes les classes.
  - Cada dues setmanes, els nens/es de 1r i 3r de primària tenen una hora destinada a anar a la biblioteca del centre.
  - Ús dels ordinadors per a la cerca d'informació.
- A l'etapa d'infantil:
  - Cada aula d'infantil té un racó de biblioteca, format per diferents obres literàries (escollides pel mestre/a tutor/a i per la coordinadora de la biblioteca del centre).
  - A P5, els llibres es van renovant cada trimestre, tenint en compte els interessos dels infants i les seves preferències.
  - Es realitzen tertúlies literàries on es treballen diferents elements que formen part dels llibres (personatges, temàtica, etc.) i, per tant, focalitzant l'atenció en els aprenentatges literaris que aquests poden generar.
  - Durant una setmana, les famílies dels nens/es van a l'aula a llegir contes.
  - Per a l'explicació de contes, es fan servir diversos recursos, com ara titelles.
  - A P5, es realitza un projecte sobre les emocions, el qual parteix dels contes.

Pel que fa referència a les noves tecnologies, el centre educatiu disposa de:

- Dos ordinadors a cada aula.
- Aula d'informàtica amb 15 ordinadors.
- Connexió a Internet.
- Pissarres digitals a totes les aules.
- Càmeres fotogràfiques i de vídeo.

3.1.3.5. Escola Mestres Montaña

L'Escola Mestres Montaña és un centre públic d'educació infantil i primària de dues línies i, per tant, en formen part nens/es des dels 3 fins als 12 anys. Es caracteritza per ser activa, plural, democràtica, catalana i oberta a la integració i a la diversitat, i es treballen valors de pau, respecte, cooperació i solidaritat. A més, les famílies del centre presenten un nivell socioeconòmic i cultura mitjà-baix, i la seva implicació és força baixa. L'entrevista ha estat resposta (via correu electrònic) per la cap d'estudis, el dia 6 de maig del 2014.

Amb referència al paper que ocupa la literatura en aquesta escola, esmentar que:

- A nivell de centre:
  - Formen part del Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC), el qual es fonamenta en tres eixos: saber llegir, llegir per aprendre i gust per llegir.
  - Hi ha biblioteca de centre, de la qual se'n cuida la integradora social de l'escola. Durant l'horari escolar, tots els nens/es i educadors/es poden fer ús de la biblioteca i, en horari extraescolar, està oberta les tardes de dilluns a dijous, amb la integradora social i/o amb famílies voluntàries com a responsables.
  - Per la selecció i l'adquisició de llibres, els quals es renoven cada curs en funció del pressupost disponible, es tenen com a referència les recomanacions proporcionades per editorials, per la bibliotecària de la Biblioteca Pública Roca Umbert i/o per les revistes especialitzades en literatura infantil i juvenil.
  - Es fan visites i activitats a la Biblioteca Pública Roca Umbert.
  - Es destinen, diàriament, 30 minuts per tal que els nens/es puguin agafar, lliurement, aquells llibres que més els interessin i llegir-los, per així fomentar el gust cap a la lectura.
  - Es fa apadrinament lector entre els nens/es de 6è de primària i els de P5 d'infantil.

- A l'etapa de primària:
  - Hi ha biblioteca d'aula a totes les classes.
  - A cicle inicial, els llibres formen part del dia a dia de l'aula.
  - A cicle mitjà i superior, tot i que també hi ha llibres a l'aula, els mestres gairebé no en fan ús.
  - Ús dels ordinadors per a la cerca d'informació.
- A l'etapa d'infantil:
  - Hi ha biblioteca d'aula a totes les classes.
  - Els llibres formen part del dia a dia de l'aula.
  - Per tal de seleccionar els llibres presents a la biblioteca d'aula, es té en compte que siguin de diferents tipologies textuais, amb il·lustracions de qualitat i variades, i de diversa dificultat, per tal que s'adaptin a les capacitats lectores de cada un dels infants.
  - A la biblioteca d'aula de P5, de la qual se'n cuida cada tutor/a, hi ha un registre de les lectures que fa cada infant. D'aquesta manera, els nens/es poden agafar aquell llibre que més els interessa durant els 30 minuts diaris destinats a la lectura i, si volen, poden endur-se'l a casa.
  - Per a l'explicació de contes, en ocasions, s'utilitzen altres recursos, com ara titelles.

Pel que fa referència a les noves tecnologies, el centre educatiu disposa de:

- Ordinadors a cada aula.
- Aula d'informàtica.
- Connexió a Internet.
- Pissarres digitals.
- Càmeres fotogràfiques i de vídeo.

3.2. Intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital

El contingut d'aquest apartat s'estructura en tres parts: a la primera, partint de la hipòtesi a la qual s'ha fet referència anteriorment, es plantegen unes determinades preguntes, que es concreten, posteriorment, en uns objectius; a la segona, es pot veure el disseny d'aquesta altra línia d'investigació, és a dir, la fase prèvia, on s'inclouen l'escola on s'ha realitzat la intervenció, un anàlisi del corpus utilitzat per portar-la a terme, la metodologia utilitzada per assolir els objectius, la seqüència d'aprenentatge que s'ha dissenyat per dur a terme l'experimentació, i les tècniques i instruments utilitzats per recollir totes les dades necessàries; i a l'última part, es mostra el desenvolupament de la recerca, és a dir, la fase d'implementació, que inclou totes les dades de les sessions que s'han portat a terme amb els grups d'infants. Al quadre següent, es poden veure, de manera sintetitzada, cada una d'aquestes parts:

Nº		ACTIVITATS		CALENDARI																						
				Març					Abril					Maig					Juny							
				1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5			
OBJECTIUS DE REFERÈNCIA:																										
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Analitzar les interpretacions lectores dels nens/es en funció del suport amb el qual treballin. 2. Tenir coneixement de les preferències lectores dels infants davant els dos suports. 3. Observar el tipus d'interacció que s'estableix entre els nens/es i el llibre (en els dos suports) deixant-los actuar lliurement. 																								
Fase prèvia																										
1	Entrevista amb l'Escola Ronçana																									
2	Elecció definitiva del corpus																									
3	Elaboració seqüència d'aprenentatge																									
4	Enviament de la seqüència d'aprenentatge al centre																									
5	Concreció de dates																									

Fase d'implementació													
1	Visita a l'Escola Ronçana												
2	Seqüència d'aprenentatge: sessió 1												
3	Seqüència d'aprenentatge: sessió 2												
4	Seqüència d'aprenentatge: sessió 3												

3.2.1. Objectius

Partint de la hipòtesi que les aplicacions literàries ofereixen els mateixos aprenentatges literaris que la seva versió en paper, sempre que aquestes siguin de qualitat i, a més, hi hagi mediació per part de l'adult (tal com s'ha fet referència a l'apartat 2.3. De la literatura infantil a la literatura infantil digital, p.22), es plantegen les següents preguntes:

- Quines semblances i diferències hi ha en les interpretacions lectores dels nens/es d'una mateixa obra literària infantil en format analògic i digital?
- Quines són les preferències lectores dels infants un cop han tingut contacte amb el llibre en suport paper i el llibre en suport digital?
- Com interactuen els nens/es amb aquests dos suports si se'ls deixa actuar lliurement?

De les preguntes anteriors, les quals serviran per analitzar i interpretar qualitativament les respostes lectores dels infants davant aquests dos formats (analògic i digital), se'n deriven els següents objectius:

- Analitzar les interpretacions lectores dels nens/es en funció del suport amb el qual treballin.
- Tenir coneixement de les preferències lectores dels infants davant els dos suports.
- Observar el tipus d'interacció que s'estableix entre els nens/es i el llibre (en els dos suports) deixant-los actuar lliurement.

3.2.2. Disseny de la recerca: fase prèvia

3.2.2.1. Context: Escola Ronçana

Els trets d'identitat⁶ de l'Escola Ronçana són els següents⁷:

- Ser obert, pluralista, català i integrat en la comunitat i l'entorn que l'envolta.
- Tenir un equip docent i de suport a l'aprenentatge preparat i ben coordinat, amb esperit renovador, atent a millorar a partir de la reflexió conjunta, i conscient de la tasca comuna amb els pares per atendre la formació integral dels nens/es.
- Donar resposta a les necessitats de desenvolupament global dels infants, confiant en la capacitat d'aprenentatge de tots/es, fomentant les potencialitats de cada un d'ells/es, atenent els aspectes afectius i emocionals, i oferint un clima de relacions positives.
- Fomentar i treballar els valors i les actituds de respecte, autoestima, cooperació, responsabilitat, tolerància, esforç, autonomia, esperit crític i participació activa.
- Facilitar l'adquisició de tots els hàbits intel·lectuals, procediments de treball i coneixements que serveixin de base a tots els nens/es per formar part activa de la societat en la què conviuen.
- Treballar atenent la diversitat de l'alumnat amb atencions individualitzades i en petits grups flexibles dins i fora de l'aula.

Així doncs, es pot observar que l'Escola Ronçana dóna molta importància a fomentar la competència literària i el gust per la lectura a l'etapa d'educació primària, realitzant diverses activitats relacionades amb la narració i lectura autònoma i compartida de llibres, el coneixement de la pròpia biblioteca, la creació de diversos gèneres literaris (com ara contes i poesies), entre d'altres. No obstant això, pel que fa referència a l'etapa d'educació infantil,

---

⁶ Informació extreta de la pàgina web del CEIP Ronçana: <http://www.escolaroncana.cat/home/trets-d-identitat>

⁷ Amb relació al paper que ocupa la literatura i les noves tecnologies en aquesta escola, vegeu apartat 3.1.3.1. Escola Ronçana, p.36,

tot i que també se centren en aquests aspectes, no utilitzen els textos narratius per aprofundir en els aprenentatges literaris que aquests poden generar. A més, pel que fa referència a les noves tecnologies, s'ha pogut veure que l'Escola Ronçana fa ús de diversos aparells electrònics per potenciar l'aprenentatge dels infants (sobretot a l'etapa de primària), tot i que les tauletes electròniques no formen part d'aquest ventall de possibilitats.

3.2.2.2. Corpus: *Quatre petites cantonades de no res*, de Jérôme Ruillier

El llibre escollit per realitzar la intervenció didàctica ha estat *Quatre petites cantonades de no res*, de Jérôme Ruillier, ja que, en primer lloc, l'obra es pot trobar en suport digital, aspecte imprescindible per a la realització d'aquest projecte; en segon lloc, permet l'adquisició d'aprenentatge literaris (segons la seqüència dissenyada i la imprescindible mediació per part de l'adult) i, per tant, possibilita aconseguir els objectius plantejats per aquesta part de la recerca; i, per últim, compleix els tres criteris per seleccionar obres de literatura infantil esmentats anteriorment (vegeu apartat 2.2.2.1. Criteris per a la selecció del corpus, p.20). Així doncs, pel que fa al llibre en suport analògic:

- Criteri de qualitat: es compleix, ja que:
  - Amb relació a la narració literària:
    - El llenguatge que s'utilitza és força senzill, de manera que permet que aquells infants que tenen més dificultats de comprensió lectora el puguin entendre, alhora que facilita que aquells nens/es que tenen habilitats i capacitats lectores més òptimes puguin fer una anàlisi i interpretació més exhaustives del text.
    - L'inici de la narració introdueix el problema, l'escenari on es desenvoluparà la història i els personatges que hi intervindran i, per tant, proporciona tots aquells elements necessaris per atraure al lector/a a continuar llegint.
    - Al final de la història, es soluciona el problema amb el qual es troben els personatges, de manera que la narració

adquireix sentit, ja que tot allò que ha succeït durant la història ha conclòs amb la resolució del conflicte i, per tant, amb l'entrada del Petit Quadrat a la casa gran.

○ El llibre presenta elements d'interès per la seva aportació positiva a l'obra:

❖ Els temes sobre els quals tracta el llibre són la inclusió i la diversitat, és a dir, la necessitat d'eliminar totes aquelles barreres que dificulten que les persones que presenten unes necessitats específiques de suport educatiu (NESE) puguin formar part i participar en tot allò que es realitza en igualtat de condicions (adaptant espais i activitats, modificant el nivell de dificultat d'una determinada tasca, etc.). Per tant, convida als infants a entendre aquest concepte, a traslladar la ficció a la realitat pensant propostes per a la inclusió, etc. D'aquesta manera, el llibre permet fomentar valors com la cooperació, la tolerància, l'empatia, l'amistat i l'ajuda entre companys/es.

❖ Els personatges de la història són formes geomètriques, caracterització que permet distanciar-se, en certa manera, del problema que proposa el llibre, al mateix temps que permet que els nens/es s'hi identifiquin i, per tant, puguin traslladar-ho a la realitat.

❖ Simbolisme: tots els personatges que apareixen a la història són diferents, és a dir, tot i representar una determinada forma geomètrica, tenen colors diversos i el voraviu que presenten és gruixut o prim en funció del personatge i, per tant, aspecte que es relaciona amb una de les temàtiques del llibre (diversitat). A més, la casa gran està representada per una espècie de gasa, aspecte també relacionat amb el desenvolupament de la història, ja que una de

les solucions que proposen els Petits Rodons és tallar-li les cantonades al Petit Quadrat i, per tant, traslladant-ho a la realitat, quan una persona es fa mal, normalment fa ús d'una gasa per realitzar les cures apropiades.

- Amb relació a la il·lustració:
  - La tècnica utilitzada és el collage, de manera que tant els personatges (el Petit Quadrat i els Petits Rodons) com l'escenari on es desenvolupa la història (la casa gran) donen la sensació de relleu i/o textura i, per tant, tècnica apropiada per donar vida a la història.
  - Els elements compositius utilitzats (línia, color, perspectiva, etc.) tenen coherència entre ells i col·laboren, com succeeix amb els aspectes anteriors, a la construcció de l'obra amb relació a la temàtica, ja que la representació dels personatges (formes geomètriques no definides amb colors diversos) mostra la diversitat que caracteritza a les persones. A més, aquest tipus d'imatge es relaciona amb el traç irregular que realitzen els nens/es a aquestes edats i, per tant, pot provocar que aquests s'hi identifiquin.
  - La manera de representar els personatges i l'escenari és innovadora, ja que s'utilitzen figures geomètriques animades (objectes inanimats a la vida real) i una gasa (la casa gran) per tractar un tema real, el qual podria estar representat per persones.
- Amb relació als elements materials del llibre:
  - La portada dóna informació sobre el problema que es presenta a l'obra; la contraportada mostra una de les solucions que proposen els Petits Rodons (tallar les quatre cantonades del Petit Quadrat); la guarda inicial dóna informació de la situació inicial amb la qual es troba el Petit Quadrat (jugant fora de la casa gran); i la guarda final mostra la solució del problema (el Petit Quadrat i un dels Petits Rodons jugant a la casa gran, ja que ambdós

personatges estan situats a sobre de la gasa, la qual representa l'espai on el Petit Quadrat no podia entrar al principi de la història). Per tant, tots aquests elements estan íntimament relacionats, fet que dota a l'obra d'una gran riquesa a nivell literari i interpretatiu.

- El color del fons de la pàgina varia en funció d'aquesta. No obstant, sempre presenta una textura llisa, la qual es contraposa amb la textura en relleu que presenta la casa gran. Per tant, el fons de pàgina contribueix a donar sentit a la història, a comprendre-la.

Per tant, tots aquests elements doten de qualitat a l'obra, ja que han estat pensats amb un únic objectiu: permetre que els nens/es comprenguin la història mitjançant tots els elements i recursos que ofereix i presenta aquest llibre.

- Criteri d'adequació: es compleix, ja que:
  - Pot respondre als interessos de determinats lectors (degut als personatges que hi apareixen, el tema que tracta, les il·lustracions que presenta, etc.).
  - És apropiat a la capacitat lectora dels infants de 5 anys, ja que tot i tractar un tema que, a la realitat, pot resultar força complex, l'autor l'aborda de manera clara i senzilla i, per tant, contribueix a què els nens/es comprenguin la història i puguin fer interpretacions més elaborades entorn la temàtica. D'aquesta manera, es pot utilitzar per lectors que tinguin competències literàries diverses.

- Criteri de diversitat de funcions: es compleix, ja que el llibre pot respondre a diversos propòsits en funció de la intenció que es tingui, per exemple: per conèixer un dels llibres en què els personatges són formes geomètriques (relacionant-lo amb altres llibres en què els personatges també tinguin aquestes característiques), per tractar el

tema de la inclusió i la diversitat (juntament amb llibres o activitats que també tractin aquesta temàtica), etc.

Per tant, el llibre en suport analògic pot servir per diversos objectius, intencions i activitats, motiu pel qual és apropiat, adequat i de qualitat per la seva introducció a qualsevol biblioteca d'aula de P5 (tot i que també es podria tenir a altres nivells educatius).

A més, tal com s'ha comentat anteriorment, aquesta obra també es pot trobar digitalitzada, és a dir, es tracta d'un dels llibres que s'ha traslladat a la pantalla i, per tant, es pot llegir mitjançant tauletes o smartphones. Degut a les característiques que té en aquest suport digital i en relació amb la seva forma i contingut, es tracta d'una narrativa multimèdia, ja que presenta animacions, text escrit i narrat en veu alta, música i possibilitats d'interacció per part del lector (ha de prémer la pantalla, és a dir, ha de realitzar un "clic" per tal que la narració continuï, els personatges realitzin una determinada acció o es moguin per l'espai), tot i que la història narrada és tancada, lineal i s'explica mitjançant un sol espai, plataforma o suport. D'aquesta manera, tot i estar en suport digital, presenta poques variacions amb relació al suport analògic, fet que provoca que l'experiència lectora que ofereix sigui semblant a la del llibre en paper i, per tant, no aprofita totes les potencialitats que aquests nous dispositius electrònics poden oferir.

A més, el llibre digitalitzat modifica o treu alguns dels aspectes, considerats de qualitat, que presenta l'obra en suport analògic, com ara:

- No hi ha guardes i, per tant, desapareix la informació que aquestes donen en relació a la construcció i posterior comprensió de la història.
- No hi ha possibilitat de fer una lectura autònoma del llibre, ja que, en aquest cas, s'hauria d'abaixar el volum de l'aparell, traient, per tant, un dels aspectes que la caracteritzen: la música.
- Mentre que la contraportada del llibre analògic fa referència a una de les solucions que troben els Petits Rodons per possibilitar l'entrada del Petit Quadrat a la casa gran, la versió en suport digital no fa referència

a cap aspecte de l'obra, únicament ofereix possibilitats d'interacció per al lector.

- Tot i que el fons de pàgina que presenta el llibre digitalitzat és sempre blanc, al contrari del què succeeix amb el llibre en suport analògic (va canviant de color), també contribueix a donar sentit a la història, ja que la textura que presenta és llisa i es contraposa, igualment, a la textura en relleu de la casa gran.

No obstant això, el llibre digitalitzat conserva els altres aspectes que fan que l'obra literària en paper sigui de qualitat i, per tant, tot i presentar-se en un altra suport, pot possibilitar-ne els mateixos aprenentatges literaris.

3.2.2.3. Metodologia

Per poder assolir els objectius establerts per aquesta línia d'investigació, la intervenció didàctica s'ha realitzat al curs de P5 d'Educació Infantil, ja que els nens/es d'aquestes edats presenten unes capacitats, habilitats, experiències i interessos molt adequats per poder assolir els aprenentatges literaris que es pretenen aconseguir amb la realització de la seqüència d'aprenentatge entorn el llibre *Quatre petites cantonades de no res*.

De cada una de les classes de P5, s'han agafat 5 nens/es (escollits/des pels propis tutors d'aula), els quals han de presentar unes habilitats i capacitats òptimes per tal que la posterior anàlisi sigui coherent i, en conseqüència, se'n poguessin extreure unes conclusions fiables i significatives. A més, el nombre de nens/es pensats per realitzar les activitats ha estat 5 perquè permet que tots/es puguin participar a les converses, observar detalladament allò que succeeix, donar resposta a les seves necessitats i demandes, partir dels coneixements de cada un d'ells/es, etc.

Així doncs, cada un d'aquests grups realitzarà la seqüència d'aprenentatge del llibre *Quatre petites cantonades de no res* en un suport diferent, de manera que:

- El grup de 5 nens/es de P5A (Cocodrils) realitzarà les activitats en suport digital.

- El grup de 5 nens/es de P5B (Cavallers) realitzarà les activitats en suport analògic.
- El grup de 5 nens/es de P5C (Lleons) podrà escollir el suport amb el qual voldrà realitzar les activitats.

Aquesta distribució s'ha realitzat per tal d'analitzar si el suport amb el qual els infants realitzen les diverses activitats influeix positivament en les seves interpretacions lectores (amb mediació per part de l'adult) i, per tant, si ambdós suports possibiliten els mateixos aprenentatges literaris, hipòtesi sobre la qual parteix aquesta investigació. A més, també permetrà observar les preferències lectores dels infants amb relació al suport de lectura, així com també la interacció que s'estableix entre nen/a i suport sense la mediació per part de la persona adulta

Un aspecte ha tenir en compte és que les mestres de P5 han llegit, durant aquest curs escolar, el llibre *Quatre petites cantonades de no res*, de manera que els nens/es ja coneixen l'obra i el tema que tracta. No obstant això, s'utilitzarà aquest fet per aprofundir en l'obra, és a dir, per arribar a comprendre la història a partir dels altres elements que la caracteritzen (personatges, espai narratiu, estructura, etc.).

Pel que fa referència a l'espai, les activitats dissenyades es realitzaran a una altra aula, per tal que els nens/es puguin estar a un lloc tranquil, sense altres infants que els distreguin i per afavorir un clima proper. A fi d'aconseguir aquest propòsit, abans de dur a terme la seqüència d'aprenentatge, es pretén anar al centre educatiu per conèixer els nens/es escollits per realitzar les activitats.

Com ha succeït en l'altra part de la recerca, l'anàlisi serà qualitativa, ja que no es pretén saber la quantitat de nens/es que adquireixen aprenentatges literaris, sinó la manera en què aquests aprenentatges es produeixen, és a dir, si depèn del suport o no, si els coneixements previs entorn aquests aparells influeixen en la construcció d'aprenentatges, com interactuen amb els dos suports sense la mediació de l'adult, etc.

3.2.2.4. Seqüència d'aprenentatge

La seqüència d'aprenentatge per dur a terme l'experimentació és la següent:

SESSIÓ 1: Una història coneguda

	LLIBRE ANALÒGIC	LLIBRE DIGITAL
Aula	Es realitza en <i>petit grup</i> (5 infants), tots asseguts a <i>terra davant</i> de la <i>persona adulta</i> per tal de visualitzar adequadament el llibre o la tauleta (en funció del grup) i, si és possible, en <i>semicercle</i> , amb l'objectiu que els nens/es i l'adult es vegin les cares durant les interaccions, per així facilitar la conversa que s'estableixi.	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Comprendre la història a partir d'una discussió literària en la qual es construeixin significats de manera compartida. - Reflexionar sobre els diversos elements que formen part d'aquest llibre. 	
Objectius per compartir amb els infants: Aprendré a...	<ul style="list-style-type: none"> - Saber i entendre què va passant al llarg de la història a partir d'una conversa entre tots/es. - Pensar sobre alguns aspectes del llibre i dir-ho als companys/es. 	
Desenvolupament⁸	<ol style="list-style-type: none"> 1. Es diu el nom del llibre i es pregunta als nens/es si recorden la història, és a dir, què saben sobre aquest: de què tracta, quins personatges hi apareixen, a on es desenvolupa, etc. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Es diu el nom del llibre i es pregunta als nens/es si recorden la història, és a dir, què saben sobre aquest: de què tracta, quins personatges hi apareixen, a on es desenvolupa, etc.

⁸ Proposta de discussió literària ideada a partir de: CHAMBERS, A. (2007). *Dime: Los niños, la lectura y la conversación*. México, D. F.: Fondo de Cultura Económica.

2. Es proposa tornar a explicar la història.
3. Es presenten el llibre i l'autor, mostrant la portada als infants.
4. S'explica la història, mitjançant la lectura en veu alta per part de la persona adulta.
5. Un cop s'ha explicat la història, s'estableix una conversa entre tots els nens/es sobre els diversos elements presents al llibre, amb l'objectiu de compartir significats, coneixements i idees que ajudin a comprendre, més exhaustivament, la història en qüestió. Per tal de guiar la discussió literària, l'adult realitza les següents preguntes:
  - Preguntes bàsiques:
    - *Què us ha agradat més del llibre? Per què?*
    - *Què us ha agradat menys del llibre? Per què?*
  - Preguntes generals:
    - *Hi ha alguna cosa que no hagueu entès de la història?*
    - *Hi ha alguna cosa que hagi passat a la*

2. Es proposa tornar explicar la història mitjançant un suport diferent: la tauleta.
3. S'explica la història, mitjançant l'aparell en qüestió (història narrada per la pròpia aplicació del llibre).
4. Un cop s'ha explicat la història, s'estableix una conversa entre tots els nens/es sobre els diversos elements presents al llibre-aplicació, amb l'objectiu de compartir significats, coneixements i idees que ajudin a comprendre, més exhaustivament, la història en qüestió. Per tal de guiar la discussió literària, l'adult realitza les següents preguntes:
  - Preguntes bàsiques:
    - *Què us ha agradat més del llibre-aplicació? Per què?*
    - *Què us ha agradat menys del llibre-aplicació? Per què?*
  - Preguntes generals:
    - *Hi ha alguna cosa que no hagueu entès de la història?*
    - *Hi ha alguna cosa que hagi passat a la*

	<p><i>història que us hagi passat a vosaltres o a algun amic/ga vostre?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Després d’haver llegit el llibre una altra vegada, t’ha agradat més o menys que el primer cop?</i> <p>- <i>Preguntes específiques:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Quins són els personatges de la història?, Com són/quina forma tenen?, Hi ha alguna cosa al voltant nostre que tingui la mateixa forma?, Hi ha algun personatge que sigui més important que els altres?, Els personatges podrien ser persones reals? Per què?</i> • <i>A quin lloc/espai passa la història?, Si ens imaginem que el Petit Quadrat i els Petits Rodons són nens i nenes com vosaltres, a on hauria passat la història?</i> 	<p><i>història que us hagi passat a vosaltres o a algun amic/ga vostre?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Després d’haver llegit el llibre (en format paper i en format digital) una altra vegada, t’ha agradat més o menys que el primer cop?</i> <p>- <i>Preguntes específiques:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Quins són els personatges de la història?, Com són/quina forma tenen?, Hi ha alguna cosa al voltant nostre que tingui la mateixa forma?, Hi ha algun personatge que sigui més important que els altres?, Els personatges podrien ser persones reals? Per què?</i> • <i>A quin lloc/espai passa la història?, Si ens imaginem que el Petit Quadrat i els Petits Rodons són nens i nenes com vosaltres, a on hauria passat la història?</i>
Temporalització	L’activitat està pensada per realitzar-se en 30 minuts, aproximadament.	

Mitjans necessaris i/o materials complementaris	- RUILIER, J. (2005). <i>Quatre petites cantonades de no res</i> . Barcelona: Joventut.	- DADA Company (2013). <i>Por cuatro esquinitas de nada</i> . Versió 1.5. Disponible a http://itunes.apple.com i a https://play.google.com/store - Tauleta: iPad.
--	---	--

SESSIÓ 2: A la recerca de l'estructura!

	LLIBRE ANALÒGIC	LLIBRE DIGITAL
Aula	Es realitza en petit grup (5 infants), tots asseguts a terra davant de la persona adulta i del suport que s'utilitzi (pissarra) per tal de visualitzar tot allò que es dugui a terme i, si és possible, en semicercle, amb l'objectiu que els nens/es i l'adult es vegin les cares durant les interaccions, per així facilitar la conversa que s'estableixi. En el moment en què es realitzi el dibuix, els infants s'asseuran en taules i cadires, per tal que puguin realitzar les diverses produccions còmodament.	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Comprendre el concepte d'estructura narrativa (metallenguatge). - Plasmar l'estructura de la història mitjançant una producció gràfica. 	
Objectius per compartir amb els infants: Aprendre a...	<ul style="list-style-type: none"> - Saber i entendre les parts que té la història. - Dibuixar les parts de la història en un full. 	
Desenvolupament	1. Després de la lectura i de la discussió literària del llibre <i>Quatre petites cantonades de no res</i> de la sessió anterior, la persona adulta explica als nens/es	1. Després de la lectura i de la discussió literària del llibre-aplicació <i>Por cuatro esquinitas de nada</i> de la sessió anterior, la persona adulta explica als nens/es

que moltes de les històries que es narren als llibres tenen tres parts:

- Una primera part (INICI) que fa referència a *Com comença?*
- Una segona part (NUS) que fa referència a *Quin problema hi ha?*
- Una tercera part (FINAL o DESENLLAÇ) que fa referència a *Com se soluciona?*

2. A partir d'aquesta explicació, s'estableix una conversa per parlar sobre les tres parts presents al llibre en qüestió. A mesura que s'arriba a consensos sobre cada una de les tres parts, la persona adulta els escriu a la pissarra (o en algun altre suport de característiques semblants), per tal d'evidenciar el resultat al qual s'ha arribat entre tot el grup. S'ha d'arribar a la conclusió que:

TOT COMENÇA BÉ – HI HA UN PROBLEMA –
TOT ACABA BÉ

3. A continuació, es dóna als infants el següent full en DIN-A3 (vegeu annex IV, p.157):

que moltes de les històries que es narren als llibres o als llibres-aplicació tenen 3 parts:

- Una primera part (INICI) que fa referència a *Com comença?*
- Una segona part (NUS) que fa referència a *Quin problema hi ha?*
- Una tercera part (FINAL o DESENLLAÇ) que fa referència a *Com se soluciona?*

2. A partir d'aquesta explicació, s'estableix una conversa per parlar sobre les tres parts presents al llibre en qüestió. A mesura que s'arriba a consensos sobre cada una de les tres parts, la persona adulta els escriu a la pissarra (o en algun altre suport de característiques semblants), per tal d'evidenciar el resultat al qual s'ha arribat entre tot el grup. S'ha d'arribar a la conclusió que:

TOT COMENÇA BÉ – HI HA UN PROBLEMA –
TOT ACABA BÉ

3. A continuació, es dóna als infants el següent full en DIN-A3 (vegeu annex IV, p.157):

QUATRE PETITES CANTONADES DE NO RES, DE JERÔME RUILIER		
COM COMENÇA? (INICI)	QUIN PROBLEMA HI HA? (NUS)	COM SE SOLUCIONA? (FINAL O DESENLLAÇ)

Aleshores, a partir de la conversa establerta en el punt 2 i després de consensuar les tres parts en què es divideix la història, els nens/es han de fer un dibuix de cada una d'aquestes parts, amb l'objectiu de comprovar si, realment, han comprès i assimilat l'estructura que presenta el llibre *Quatre petites cantonades de no res*.

4. Aleshores, cada nen/a explica a la resta de companys/es els dibuixos realitzats.
5. Finalment, per tal de comprovar que tots els infants han entès el concepte d'estructura narrativa,

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JERÔME RUILIER		
COM COMENÇA? (INICI)	QUIN PROBLEMA HI HA? (NUS)	COM SE SOLUCIONA? (FINAL O DESENLLAÇ)

Aleshores, a partir de la conversa establerta en el punt 2 i després de consensuar les tres parts en què es divideix la història, els nens/es han de fer un dibuix de cada una d'aquestes parts, amb l'objectiu de comprovar si, realment, han comprès i assimilat l'estructura que presenta el llibre-aplicació *Por cuatro esquinitas de nada*.

4. Aleshores, cada nen/a explica a la resta de companys/es els dibuixos realitzats.
5. Finalment, per tal de comprovar que tots els infants han entès el concepte d'estructura narrativa,

	s'estableix una conversa per parlar sobre aquest element però en relació a un altre conte, el qual ha de ser força conegut pels nens/es, com ara <i>Els tres porquets</i> o <i>La Caputxeta Vermella</i> .	s'estableix una conversa per parlar sobre aquest element però en relació a un altre conte, el qual ha de ser força conegut pels nens/es, com ara <i>Els tres porquets</i> o <i>La Caputxeta Vermella</i> .
Temporalització	L'activitat està pensada per realitzar-se en 30 minuts, aproximadament.	
Mitjans necessaris i/o materials complementaris	<ul style="list-style-type: none"> - RUILLIER, J. (2005). <i>Quatre petites cantonades de no res</i>. Barcelona: Joventut. - Pissarra i guix (o algun suport amb característiques semblants). - Full en DIN-A3 sobre l'estructura de la història. - Llapis de fusta. - Llapis de colors. 	<ul style="list-style-type: none"> - DADA Company (2013). <i>Por cuatro esquinitas de nada</i>. Versió 1.5. Disponible a http://itunes.apple.com i a https://play.google.com/store - Tauleta: iPad. - Pissarra i guix (o algun suport amb característiques semblants). - Full en DIN-A3 sobre l'estructura de la història. - Llapis de fusta. - Llapis de colors.

SESSIÓ 3: Què hem après?

	LLIBRE ANALÒGIC	LLIBRE DIGITAL
Aula	Es realitza en petit grup (5 infants), tots asseguts a terra davant de la persona adulta i, si és possible, en semicercle, amb l'objectiu que els nens/es i l'adult es vegin les cares durant les interaccions, per així facilitar la conversa que s'estableixi.	
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Reflexionar sobre els aprenentatges adquirits al llarg de les sessions. - Observar i manipular, lliurement, el llibre <i>Quatre petites cantonades de no res</i> i el llibre-aplicació <i>Por cuatro esquinitas de nada</i> (tenint cura de l'aparell). 	
Objectius per compartir amb els infants: Aprendre a...	<ul style="list-style-type: none"> - Pensar sobre allò que he après després de fer les activitats. - Mirar i tocar el llibre <i>Quatre petites cantonades de no res</i> i el llibre-aplicació <i>Por cuatro esquinitas de nada</i> (vigilant que no es faci malbé la tauleta). 	
Desenvolupament	<ol style="list-style-type: none"> 1. S'estableix una conversa amb els infants, guiada per la persona adulta, per parlar sobre els diversos elements que es van comentar a la primera sessió (abans de la lectura del llibre), amb l'objectiu de veure si els aprenentatges literaris sobre els quals s'ha focalitzat han evolucionat en relació al inici de la seqüència d'aprenentatge. 2. A continuació, la persona adulta comenta que el llibre en qüestió també es pot llegir mitjançant una 	<ol style="list-style-type: none"> 1. S'estableix una conversa amb els infants, guiada per la persona adulta, per parlar sobre els diversos elements que es van comentar a la primera sessió (abans de la lectura del llibre), amb l'objectiu de veure si els aprenentatges literaris sobre els quals s'ha focalitzat han evolucionat en relació al inici de la seqüència d'aprenentatge. A més, es pregunta als infants amb quin dels dos suports (analògic o digital) els ha agradat més llegir el llibre i per què, quines diferències

	<p>tauleta, i proposa si la volen veure.</p> <p>3. Aleshores, l'adult deixa a l'abast dels infants alguns exemplars del llibre <i>Quatre petites cantonades de no res</i> i algunes tauletes amb l'aplicació del llibre (posant èmfasi en el fet que s'ha de tenir cura tant del llibre com de la tauleta), per tal que tinguin la possibilitat d'escollir entre un suport o l'altre per a l'ús/lectura autònoma durant aproximadament 10 minuts.</p> <p>4. Finalment, es pregunta als infants si haurien preferit llegir el llibre amb l'aplicació i per què, o si pel contrari prefereixen el llibre en paper, si els ha agradat realitzar aquestes activitats, si hi ha alguna cosa que no els ha agradat, etc.</p>	<p>observen que hi ha entre el llibre en paper i l'aplicació, etc.</p> <p>2. Aleshores, l'adult deixa a l'abast dels infants alguns exemplars del llibre <i>Quatre petites cantonades de no res</i> i algunes tauletes amb l'aplicació del llibre (posant èmfasi en el fet que s'ha de tenir cura tant del llibre com de la tauleta), per tal que tinguin la possibilitat d'escollir entre un suport o l'altre per a l'ús/lectura autònoma durant aproximadament 10 minuts.</p> <p>3. Finalment, es pregunta als infants si els ha agradat realitzar aquestes activitats, si hi ha alguna cosa que no els ha agradat, etc.</p>
Temporalització	L'activitat està pensada per realitzar-se en 30 minuts, aproximadament.	
Mitjans necessaris i/o materials complementaris	<ul style="list-style-type: none"> - RUIILLIER, J. (2005). <i>Quatre petites cantonades de no res</i>. Barcelona: Joventut (alguns exemplars). - DADA Company (2013). <i>Por cuatro esquinitas de nada</i>. Versió 1.5. Disponible a http://itunes.apple.com i a https://play.google.com/store 	<ul style="list-style-type: none"> - RUIILLIER, J. (2005). <i>Quatre petites cantonades de no res</i>. Barcelona: Joventut (alguns exemplars). - DADA Company (2013). <i>Por cuatro esquinitas de nada</i>. Versió 1.5. Disponible a http://itunes.apple.com i a https://play.google.com/store

	- Tauleta: iPad (alguns aparells).	- Tauleta: iPad (alguns aparells).
--	------------------------------------	------------------------------------

3.2.2.5. Tècniques de recollida d'informació i instruments d'anàlisi

Les tècniques i instruments escollits per recollir les dades sobre les interpretacions lectores dels infants (amb relació als aprenentatges literaris adquirits), les seves preferències lectores (amb relació als suports) i el tipus d'interacció que s'estableix entre els nens/es i els dos suports mitjançant les tres activitats dissenyades, han estat:

- L'observació directa (realitzada per la investigadora principal del treball i la tutora) mitjançant un diari de camp, on s'anotaran totes les informacions rellevants amb relació a les activitats realitzades, així com també les impressions, anècdotes, valoracions, etc., que es tinguin sobre cada una de les sessions. A més, també s'utilitzaran tres graelles d'observació, una per cada sessió (vegeu annex V, p.159), per recollir, de manera ràpida i concisa, aquelles dades més generals relacionades amb cada activitat, per així facilitar la posterior anàlisi i interpretació de la informació.
- L'enquesta: es passarà a les famílies dels nens/es que participen al projecte per saber les competències i els coneixements previs que tenen amb relació a les noves tecnologies (vegeu annex VI, p.163). A més, s'aprofitarà l'ocasió per saber si, al context familiar, els infants tenen contacte amb literatura analògica o altres textos escrits.

L'anàlisi i la interpretació de les dades es farà a partir de la triangulació i el contrast dels continguts de les sessions amb l'observació directa de les dues investigadores i el buidatge de les enquestes.

3.2.3. *Desenvolupament de la recerca: fase d'implementació*

Abans de fer la descripció de cada una de les sessions que s'han portat a terme amb els infants, s'exposaran alguns aspectes que cal destacar relacionats amb els infants que han participat en les activitats, amb les persones adultes que han intervingut en la seqüència d'aprenentatge, amb l'espai que s'ha fet servir, i amb les tècniques i instruments utilitzats per recollir les dades de totes les sessions.

Els nens/es que han participat en les tres sessions, així com també el suport que han utilitzat són els següents:

- Grup de P5A (Cocodrils): Eloi, Nadia, Adrià, David i Carla (tutora: Cristina). És un grup força participatiu, amb ganes d'aprendre i oberts a tot tipus de proposta. Han realitzat les activitats a partir del llibre en suport analògic.
- Grup de P5B (Cavallers): Pablo, Oriol, Martina, Guillem i Eloi (tutora: Montserrat). És un grup participatiu, una mica reservat, tranquil i amb ganes d'aprendre. Han realitzat les activitats a partir del llibre en suport digital.
- Grup de P5C (Lleons): Aina, Santi, Quico, Oriol i David (tutora: Mariana). És un grup molt mogut, participatiu i entusiasta, amb ganes d'aprendre. Han escollit realitzar les activitats amb el llibre en suport digital.

Les investigadores que han intervingut en la seqüència d'aprenentatge han estat dues: Neus Real (tutora del Treball de Fi de Grau) i Gemma Cubero (estudiant del Grau d'Educació Infantil i autora d'aquest projecte d'investigació). Tot i que la major part de la intervenció l'ha portat a terme l'autora del projecte en qüestió, la tutora ha estat present en totes les sessions com a observadora i, en ocasions, també ha intervingut en les converses establertes amb els infants. A més, aquesta intervenció ha estat no ecològica, és a dir, no s'ha realitzat en la dinàmica normal del centre, ja que s'han agafat 5 nens/es de cada classe de P5 i s'han realitzat les activitats en un espai diferent a l'habitual; i no hi ha hagut la presència de cap membre de l'escola i, per tant, durant el desenvolupament de

les activitats, només han estat presents les dues investigadores i els diversos grups d'infants.

Les tres sessions s'han portat a terme a la biblioteca del centre educatiu, a un espai suficientment ampli on els nens/es puguin estar tranquils, atents i sense altres elements/objectes que els distreguin. Per fer-ho possible, abans de realitzar cada una de les sessions, s'han apartat tots els elements que podien dificultar l'escolta i l'atenció per part dels infants. A més, s'han utilitzat 6 coixins (5 en forma de rodona i 1 en forma de quadrat), per tal que els nens/es puguin estar còmodes durant la realització de les sessions, per ambientar l'espai i per simbolitzar, mitjançant aquests objectes, la història de *Quatre petites cantonades de no res*.

Pel que fa referència als instruments i a les tècniques utilitzades per recollir la informació, s'ha fet una observació directa de cada una de les sessions, tal com es tenia previst, a partir de la qual s'ha pogut fer la descripció de cada sessió. També s'han utilitzat les graelles d'observació dissenyades (vegeu annex V, p.159) per poder plasmar, de manera ràpida i concisa, aspectes més generals de les sessions que s'han portat a terme amb cada un dels tres grups (vegeu les graelles d'observació omplertes a l'annex VII, p.166).

Finalment, es podrà veure un apartat amb les propostes de millora relacionades amb aquesta part de la recerca.

3.2.3.1. Sessió 1: Una història coneguda

La sessió s'ha realitzat el divendres 9 de maig durant les dues primeres hores del matí, és a dir, de les 9h. fins les 11h. D'aquesta manera, cada grup d'infants ha realitzat l'activitat en, aproximadament, 30 minuts, tot i que s'hauria necessitat més temps per poder aprofundir en els diversos elements sobre els quals s'ha parlat a la discussió literària.

3.2.3.1.1. Grup P5A: suport analògic

Per començar la sessió, la persona adulta ha presentat el conte sobre el qual es realitzarà la seqüència d'aprenentatge, preguntant als nens/es si el coneixen. Davant la resposta negativa dels infants, l'adult diu el títol, *Quatre petites cantonades de no res*, i el nom de la persona que l'ha escrit i il·lustrat: Jérôme Ruillier (explicant el significat d'aquest últim terme).

Després de fer aquesta presentació, s'ha procedit a fer la lectura del llibre, on els infants s'han mostrat molt atents i interessats per la història.

Un cop ha finalitzat la lectura, s'ha establert una discussió literària per posar en comú allò que els ha agradat més i menys de la història, i per reflexionar sobre alguns dels elements que en formen part, els quals han estat: els personatges (els han reconegut, han escollit el que més els ha agradat, han identificat algunes de les diferències presents entre ells i han comentat que podrien ser persones, però amb certs dubtes), l'espai narratiu (l'han identificat) i la pròpia història (han comentat allò que ha anat succeint, on també ha aparegut algun dubte).

A més, alguns dels nens/es ha mostrat interès per la lletra present al llibre (identificant-la com a lletra d'impremta), de manera que han volgut llegir-ne alguns fragments ells/es mateixos/es.

Finalment, la persona adulta ha preguntat si recomanarien aquest llibre a algú que no l'hagi llegit, i tots els infants han respost que sí, perquè els ha agradat el llibre.

3.2.3.1.2. Grup P5B: suport digital

Per començar la sessió, la persona adulta presenta el conte sobre el qual es realitzarà la seqüència d'aprenentatge, preguntant als nens/es si el coneixen, els quals responen que sí. Aleshores, s'aprofita l'ocasió per saber què recorden els infants d'aquesta història i, encara que tenen coneixement d'allò que succeeix, inverteixen els personatges (diuen que hi ha un Petit Rodó i molts Petits Quadrats que han de passar per una porta rodona).

Abans de presentar el nom de l'autor i il·lustrador del conte, l'adult pregunta als infants si saben què significa que una persona ha il·lustrat un llibre (en Guillem ho sap). Aleshores, es diu el nom d'aquesta persona i es pregunta de quin indret creuen que deu ser.

A continuació, l'adult ha mostrat la tauleta electrònica (l'iPad) i ha comentat que el llibre *Quatre petites cantonades de no res* també es pot llegir mitjançant aquest aparell, però que està en castellà i, per tant, es titula *Por cuatro esquinitas de nada*. Alguns dels infants han comentat que tenen aquests aparells a casa i que l'utilitzen, majoritàriament, per jugar. Aleshores, s'ha procedit a fer una lectura d'aquest llibre-aplicació, la qual ha causat molt interès i entusiasme als infants (han rigut en algunes ocasions, s'han sorprès davant determinades animacions, etc.).

Un cop ha finalitzat la lectura del llibre, s'ha establert una discussió literària per posar en comú allò que els ha agradat més i menys de la història, i per reflexionar sobre alguns dels elements que en formen part, els quals han estat: els personatges (els han reconegut, han identificat alguna de les diferències presents entre ells i han comentat que podrien ser persones) i l'espai narratiu (l'han traslladat a la seva pròpia experiència).

Finalment, la persona adulta ha preguntat si recomanarien aquest llibre a algú que no l'hagi llegit, i tots els infants han respost que sí, sense fer esment a cap motiu que recolzi aquesta opinió.

3.2.3.1.3. Grup P5C: suport digital

Per començar la sessió, la persona adulta presenta el conte sobre el qual es realitzarà la seqüència d'aprenentatge, preguntant als nens/es si el coneixen, els quals responen que sí. Aleshores, s'aprofita l'ocasió per saber què recorden els infants d'aquesta història i, a partir de les aportacions realitzades, mostren tenir coneixements sòlids amb relació al què succeeix en aquesta.

A continuació, l'adult dóna l'opció als nens/es d'escollir entre el llibre o la tauleta electrònica (iPad) per fer la lectura d'aquesta història, i tots els infants mostren preferències pel suport digital. Aleshores, es diu el nom de la persona que ha escrit i il·lustrat aquest conte (explicant el significat del concepte il·lustrador/a).

Abans de començar amb la lectura del conte mitjançant l'iPad, es comenta que l'escoltaran en castellà i que, per tant, es titula *Por cuatro esquinitas de nada*. A més, es mostren molt impacients per tenir la possibilitat de tocar aquest aparell electrònic, demanant a l'adult, en diverses ocasions, interaccionar amb l'iPad. Durant la lectura del llibre-aplicació, els infants s'han mostrat molt entusiasmats i interessats per la narració i les animacions característiques d'aquest suport.

Un cop ha finalitzat la lectura del llibre, s'ha establert una discussió literària per posar en comú allò que els ha agradat més i menys de la història, i per reflexionar sobre alguns dels elements que en formen part, els quals són: els personatges (els han reconegut, han comentat que podrien ser persones i han identificat les diferències presents entre ells), l'espai narratiu (no l'han identificat) i la pròpia història (han tingut algun dubte).

A més, per tal de comprovar que els infants han entès el concepte de personatge, l'adult pregunta si saben quins són els personatges d'altres contes, com ara el de *La caputxeta vermella* o el de *Els tres porquets*. Els nens/es han anomenat els diversos personatges d'aquestes històries, arribant a la conclusió que, en funció del conte, hi poden haver més o menys personatges.

Alguns dels nens/es ha mostrat interès per la lletra present al llibre (identificant-la com a lletra d'impremta), de manera que han volgut llegir-ne alguns fragments ells/es mateixos/es.

Finalment, la persona adulta ha preguntat si recomanarien aquest llibre a algú que no l'hagi llegit, i mentre que alguns infants han esmentat que el recomanarien, altres han dit que no, però en ambdós casos no han justificat la seva opinió.

3.2.3.2. Sessió 2: A la recerca de l'estructura!

La sessió s'ha portat a terme el divendres 16 de maig durant les dues primeres hores del matí, és a dir, de les 9h. fins les 11h.. D'aquesta manera, cada grup d'infants ha realitzat l'activitat en, aproximadament, 30 minuts, tot i que s'hauria necessitat més temps per aprofundir en el concepte d'estructura narrativa i per acabar els dibuixos.

A més, degut als dubtes que van sorgir a la sessió anterior amb relació a alguns aspectes de la història, s'ha creat un material complementari per representar el conte en qüestió i per facilitar, d'aquesta manera, la comprensió de la història per part dels infants. Aquest material està format per:

- Una cartolina blanca en forma de quadrat i amb un orifici circular, els quals representen la casa gran i la porta, respectivament.
- 8 rodones de colors diferents, realitzades amb cartolina i que representen els Petits Rodons de la història.
- 1 quadrat verd realitzat amb cartolina, el qual representa el Petit Quadrat, el protagonista de la història.

- Trossos petits de velcro adhesiu per poder posar i treure el Petit Quadrat i els Petits Rodons de la casa gran.

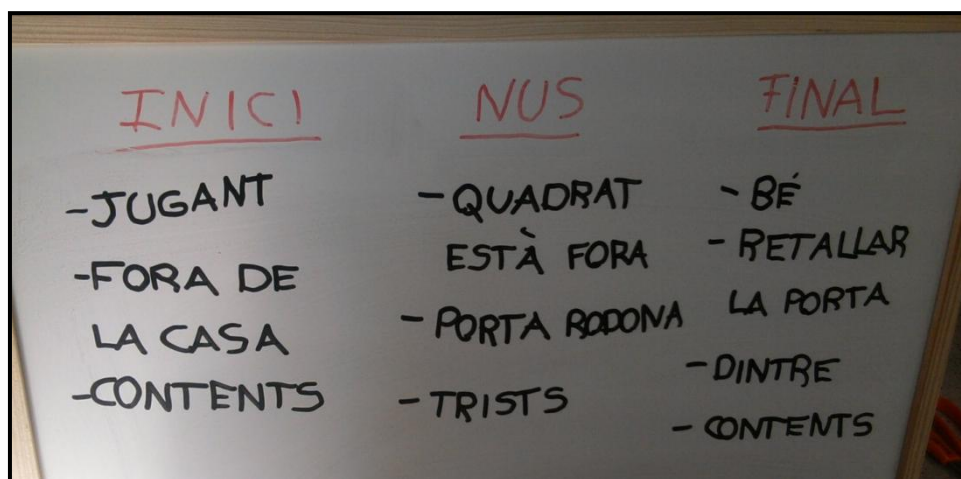
3.2.3.2.1. Grup P5A: suport analògic

Per començar, s'estableix una conversa sobre el que es va parlar durant la discussió literària de la primera sessió. En aquesta conversa, amb la guia de la persona adulta, els nens/es comenten diversos aspectes relacionats amb la pròpia història i amb els personatges que hi apareixen. En un primer moment, la Nadia llegeix el títol del conte mitjançant el llibre en suport analògic i, quan es pregunta als nens/es què recorden, comenten que el quadrat no pot entrar a la casa gran perquè la porta és rodona.

A continuació, l'adult mostra als infants una cartolina quadrada amb un orifici circular (que representa la casa gran i la porta), vuit rodones de colors diferents i un quadrat i, a partir d'aquest material, es recorda i es representa la història.

Posteriorment a la conversa, la persona adulta explica que les històries tenen tres parts: un inici, que és com comença la història; un nus, que és el problema amb el qual es troben els personatges; i un final (o desenllaç), que és com acaba. Aleshores, apunta aquestes

tres parts a una pissarra i, a partir de les aportacions dels infants, es consensuen i s'escriuen cada una de les parts de les quals consta aquesta història. El resultat és el següent:

Aleshores, per comprovar que els nens/es han entès el concepte d'estructura narrativa, és a dir, si han comprès que les històries es divideixen tres parts (inici-nus-desenllaç), l'adult pregunta als nens/es quines són les tres parts del conte de *La Caputxeta Vermella*.

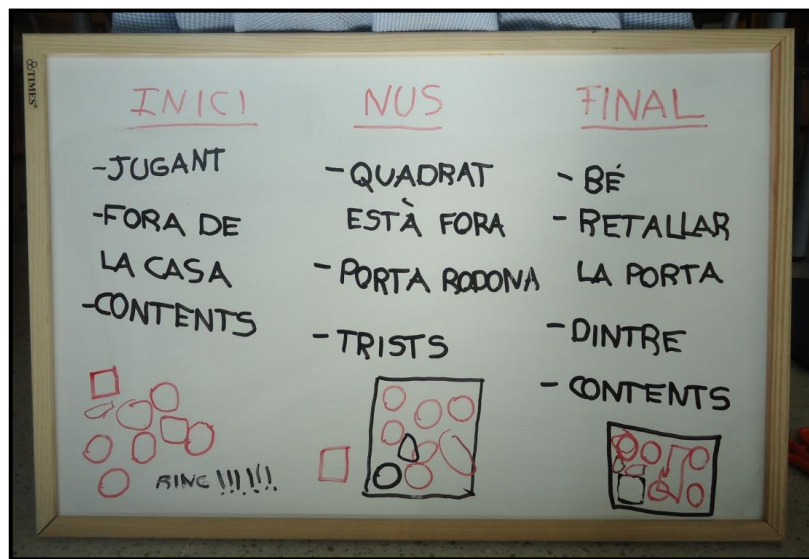
Finalment, la persona adulta proposa als infants dibuixar les tres parts del conte *Quatre petites cantonades de no res*. Durant la realització dels dibuixos, les dues persones adultes (Neus i Gemma) van preguntant als nens/es què és allò que estan dibuixant, què han fet, què han dibuixat a cada una de les parts, etc.; valorant positivament tot allò que realitzen i fent-los reflexionar sobre els dibuixos elaborats (vegeu dibuixos a l'annex VIII, p.178).

3.2.3.2.2. Grup P5B: suport digital

Per començar la sessió, l'adult ha preguntat als nens/es si recorden el títol de la història que es va explicar a la sessió anterior. Davant la resposta negativa dels infants, l'adult l'ha esmentat. Aleshores, com que un dels nens, en Pablo, no va poder assistir a la primera sessió, l'adult mostra l'aplicació del conte mitjançant l'iPad, per tal que en Pablo es pugui fer una idea de les característiques que presenta aquesta història en aquest dispositiu. A continuació, s'estableix una

conversa per recordar tot allò que es va parlar durant la discussió literària de la primera sessió (els personatges i la pròpia història), mitjançant el material dissenyat.

Després de recordar la història, la persona adulta comenta que moltes de les històries que coneixem tenen tres parts. Aleshores, s'estableix una conversa sobre les parts que presenta aquesta història, mentre que l'adult apunta a la pissarra els consensos als quals arriben els nens/es sobre cada una de les parts:

Un cop consensuades les tres parts de la història, l'adult proposa als infants dibuixar-les en un full. No obstant això, dos dels nens, l'Eloi i en Guillem, no els ve de gust dibuixar, de manera que es proposa que siguin ells els qui expliquin cada una de les parts, mentre la persona adulta, la Gemma, les dibuixa. L'altre adult, la Neus, es queda amb els infants que han volgut dibuixar les parts de la història. En tots dos casos, les investigadores han realitzat el mateix tipus d'intervenció que amb el grup anterior (vegeu dibuixos a l'annex VIII, p.178).

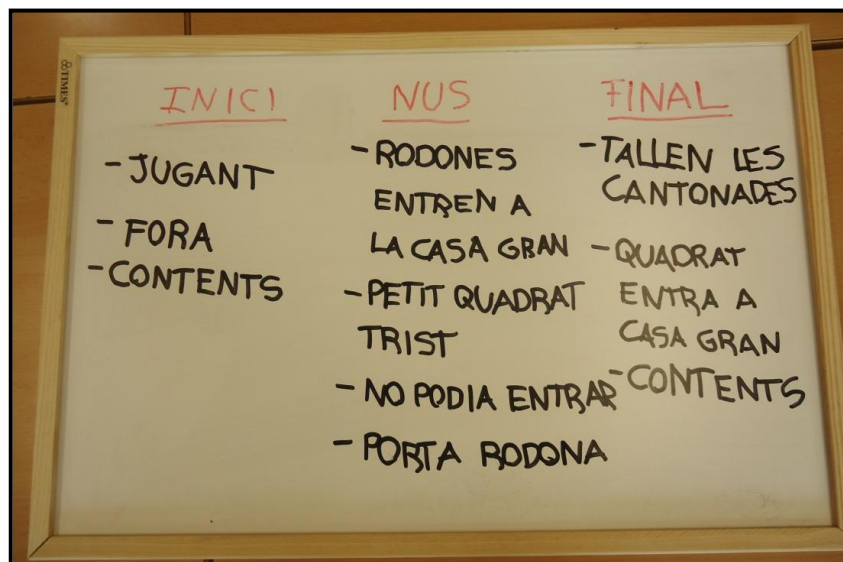
3.2.3.2.3. Grup P5C: suport digital

Al començar la sessió, s'ha recordat el títol del conte que es va explicar amb l'iPad la setmana anterior. Els nens/es recorden una

part del títol (*Petites cantonades*) i es mostren molt interessats per l'aparell, amb ganes de poder-hi interaccionar.

Aleshores, s'estableix una conversa per recordar tot allò que es va parlar durant la discussió literària de la primera sessió (els personatges i la pròpia història), mitjançant el material dissenyat (a partir del qual es resolen alguns dubtes que van aparèixer a la sessió anterior).

A continuació, la persona adulta introdueix el concepte d'estructura narrativa fent referència a les parts que té la història i, a partir de les aportacions dels infants, s'escriuen cada una de les parts a la pissarra:

Després d'aquesta conversa, la persona adulta, juntament amb els infants, recorda les tres parts esmentades, amb l'ajut de tot allò que s'ha anat escrivint a la pissarra i posant nom a cada una d'aquestes parts. A continuació, es proposa dibuixar les tres parts de la història, i mentre que un dels infants, l'Aina, comenta si pot agafar el llibre per poder tenir una referència a l'hora de fer el seu dibuix, l'Oriol demana la pissarra (on estan escrites les tres parts del conte). Les dues investigadores van preguntant als nens/es què és allò que estan

dibuixant, què estan fent, etc.; valorant, al mateix temps, les seves produccions (vegeu dibuixos a l'annex VIII, p.178).

3.2.3.3. Sessió 3: Què hem après?

La sessió s'ha portat a terme el dimarts 20 de maig durant l'hora i mitja de la tarda, és a dir, de les 15h. fins les 16:30h. D'aquesta manera, cada grup d'infants ha realitzat l'activitat en, aproximadament, 20 minuts, tot i que s'hauria necessitat més temps per poder parlar, més detingudament, de tot allò que s'ha realitzat al llarg de les tres sessions i per concloure la seqüència d'aprenentatge realitzada.

3.2.3.3.1. Grup P5A: suport analògic

Durant aquesta sessió, l'adult ha preguntat als nens/es si recorden què han fet a les sessions anteriors. Els infants han respost que, a la primera sessió, es va explicar el conte de *Quatre petites cantonades de no res* i que, a la segona, van fer els dibuixos de les parts de la història. Aleshores, la persona adulta, amb l'ajut dels infants, ha recordat el nom de cada una d'aquestes parts (les han recordat totes, excepte l'última).

A continuació, l'adult ha explicat que aquest conte també es pot trobar a les tauletes electròniques, motiu pel qual pregunta als infants si en tenen i, en cas afirmatiu, quin ús li donen. Tots, excepte la Carla, tenen tauletes electròniques, i esmenten que l'utilitzen, bàsicament, per jugar. Aleshores, es presenten 5 exemplars del conte amb suport analògic i 5 iPad's amb l'aplicació de la història, amb l'objectiu que els nens/es interaccionin lliurement amb el suport que més els interessi. Tots els nens/es escollen l'iPad i, durant la visualització del llibre-aplicació, s'observa que la majoria d'ells/es tenen coneixements entorn el funcionament d'aquest aparell. En el moment en què s'han trobat amb alguna dificultat, els infants no han dubtat en demanar ajuda als seus companys/es.

A mesura que han anat acabant la lectura/escolta de la història, els nens/es que no havien finalitzat el dibuix de la sessió anterior han demanat poder-lo acabar (vegeu dibuixos acabats a l'annex IX, p.186).

Durant aquesta estona, la persona adulta aprofita per preguntar als nens/es amb quin dels dos suports els ha agradat més la història, i tots els infants han contestat que el suport que prefereixen és l'iPad. Aleshores, s'ha preguntat quines diferències observen entre el llibre en suport analògic i en suport digital, i els nens/es han respost el següent:

- *Gemma*: I escolteu-me una cosa... És igual, igual el llibre i la tablet? Si que expliquen la mateixa història, però...?
- *Adrià*: És amb català.
- *Eloi*: Perquè el conte té pàgines i, i...
- *Adrià*: El David no se'l llegeix!
- *Gemma*: Mira! Mireu què diu l'Eloi!
- *Eloi*: Pues que el llibre té pàgines i s'ha de mirar així [*fent l'acció de passar pàgines*], i s'ha d'anar passant amb la mà. Però la tablet és diferent, perquè pots fer així [*fent referència al caràcter tàctil que aquest aparell presenta*].
- *Gemma*: Pots fer així?
- *David*: No! Tens que anar apretant a la fletxa.
- *Gemma*: Has d'anar apretant a la fletxa...
- *Eloi*: I també, a vegades, quan vols ficar una cosa i no la trobes, has de fer així [*imitant l'acció de tocar la pantalla amb el dit*].
- *Gemma*: Has de fer així...
- *David*: Què dius!
- *Gemma*: I què més passa a la tablet que no passa en el llibre?
- *Eloi*: Pues que el llibre no és mou.
- *Adrià*: El llibre té lle... El llibre té lletra i... El llibre no s'explica i la tablet sí.

- *Gemma*: Ostres! Quantes coses surten aquí! Mireu, és veritat, perquè el llibre... Qui us el va explicar el llibre?
- *Adrià*: Tu!
- *Eloi*: Tu!
- *Nadia*: Tu!
- *Gemma*: Jo... I la tablet?
- *Carla*: Ens a l'ha explicat la classe que ho ha gravat.
- *Gemma*: I llavors, el mateix llibre l'ha explicat, oi?
- *Eloi*: I també hi ha de diferent que a la tablet, quan cliques una cosa, es gira, o fa, o juguen o algo... Però al conte no...
- *Gemma*: Al conte no...
- *David*: Es queden quietes.
- *Gemma*: Es queden quietes...
- *Eloi*: I aquí tens en català [*assenyalant el llibre*], i allà [*assenyalant l'iPad*] en castellà i anglès.
- *David*: O anglès!

Finalment, la persona adulta els proposa que valorin les activitats que han realitzat durant les tres sessions, és a dir, què els ha agradat més i si hi ha hagut alguna cosa que no els hagi agradat, etc. Tots els nens/es han manifestat que les activitats els han agradat molt, excepte pintar (en el cas d'en David).

3.2.3.3.2. Grup P5B: suport digital

Per començar, la persona adulta ha preguntat als nens/es si recorden què han fet a les sessions anteriors, els quals contesten que, a la primera sessió, es va explicar el conte, però utilitzant l'iPad; i, a la segona, van fer els dibuixos de les tres parts del conte. Aleshores, l'adult ha tornat a esmentar el nom d'aquestes parts, ja que els nens/es no han recordat com s'anomenaven.

A continuació, s'han presentat els 5 iPad's (amb l'aplicació del llibre ja oberta) i els 5 exemplars del llibre en suport analògic, i la persona adulta els ha deixat un cert temps per tal que tinguin la possibilitat de

mirar/llegir/escollar la història amb el suport que més els interessi. Tots els nens/es han escollit l'iPad, mostrant el seu entusiasme i les ganes per poder-hi interaccionar. Durant la visualització del llibre-aplicació, s'ha observat que tots els nens/es tenen coneixements entorn el funcionament d'aquest aparell. A més, en el moment en què s'han trobat amb alguna dificultat, els infants no han dubtat en demanar ajuda als seus companys/es o en observar allò que aquests/es feien per poder imitar-los.

Aleshores, després d'abaixar el volum dels aparells, la persona adulta fa un comentari amb relació al suport escollit pels infants:

- *Gemma*: El llibre no l'ha mirat ningú, eh?
- *Eloi*: Perquè a nosaltres ens agrada la tablet!
- *Gemma*: Per què a vosaltres us agrada la tablet?
- *Infants*: Sí!
- *Gemma*: Escolteu, i me'n recordo que aquest conte us el va explicar la Montse, oi?
- *Guillem*: Sí!

[...]

- *Gemma*: I què us ha agradat més, el llibre o la tablet?
- *Infants*: La tablet!!!
- *Gemma*: A tots la tablet?
- *Infants*: Sí!
- *Gemma*: Sí? I Per què?
- *Martina*: Perquè és molt divertida!
- *Gemma*: És molt divertida?
- *Martina*: Sí, i pots jugar a molts jocs...
- *Eloi*: Ja ha jugat el Pablo! [*durant l'experimentació lliure, en Pablo ha sortit de l'aplicació del llibre i ha entrat, sense voler, a una altra aplicació, Buen provecho, animales al acecho*].

[...]

- *Neus:* Qui és que ha dit que és molt divertida la tablet? La Martina em sembla, eh que si? Com és que és tan divertida la tablet?
  - *Martina:* Perquè pots jugar a jocs.
  - *Neus:* Ah! I els altres, també penseu això?
  - *Guillem:* Sí!
  - *Neus:* O creieu que és divertida per altres motius?
  - *Pablo:* Per mirar coses...
  - *Neus:* Per mirar coses? Però quines coses, Pablo?
  - *Guillem:* Per sentir-lo! Per sentir-lo!
  - *Pablo:* Per carregar-se jocs...
  - *Guillem:* I també per sentir-lo!
  - *Neus:* Per sentir-lo... I tu què deies Pablo?
  - *Pablo:* Per carregar-se jocs...
  - *Neus:* Per carregar-se jocs?
- [...]
- *Neus:* Guillem, tu deies que per sentir-lo... Per sentir el què?
  - *Guillem:* El conte.
  - *Neus:* El conte... Però, però no el vas sentir quan el va explicar la senyoreta?
  - *Guillem:* Sí...
  - *Neus:* Doncs?
  - *Guillem:* [silenci].
  - *Neus:* I doncs, Guillem? Però era diferent no? I això? Per què era diferent sentir-lo quan el va explicar la senyoreta, que sentir-lo amb la tablet?
  - *Guillem:* Perquè tu no tens que parlar.
  - *Gemma:* Heu sentit el què ha dit el Guillem? Que amb la tablet, no s'ha de parlar!
  - *Guillem:* Perquè ja parla la tablet.
  - *Gemma:* Perquè ja explica el conte la tablet! En canvi, amb el llibre què passa?
  - *Guillem:* Que el tens que explicar algú.

- *Gemma*: Que l'ha d'explicar algú, oi? Qui sigui, perquè sinó no sabrem què hi diu.

Finalment, la persona adulta els proposa que valorin les activitats que han realitzat durant les tres sessions, és a dir, què els ha agradat més i si hi ha hagut alguna cosa que no els hagi agradat, etc. Alguns dels nens/es han comentat que només els ha agradat aquesta sessió, perquè han pogut fer servir la tablet; mentre que d'altres han valorat positivament totes les activitats, ja que els agrada el llibre.

3.2.3.3.3. *Grup P5C: suport digital*

Per començar amb la sessió, la persona adulta ha preguntat als nens/es què recorden de les sessions anteriors, els quals contesten que, a la primera sessió, es va explicar el conte *Quatre petites cantonades de no res* mitjançant l'iPad; i que, a la segona, van fer un dibuix de les parts del conte. Quan l'adult pregunta si recorden el nom de les parts de la història, els infants fan referència al títol del conte, però sense esmentar el nom d'aquestes parts. Amb la guia de les dues investigadores, aconsegueixen recordar el nom de cada una de les parts.

A continuació, s'han presentat els 5 iPad's (amb l'aplicació del llibre ja oberta) i els 5 exemplars del llibre amb suport analògic, i la persona adulta els ha preguntat si tenen tauletes a casa i quin ús en fan. Els infants han contestat que l'utilitzen per jugar, divertir-se, connectar-se, descarregar-se jocs, i en David també ha dit que la fa servir per llegir. Aleshores, la persona adulta els ha deixat un cert temps per tal que tinguin la possibilitat de mirar/llegir/escoltar la història amb el suport que més els interessi. Des de la primera sessió, els infants s'han mostrat totalment captivats per l'iPad, de manera que tots els nens/es han escollit aquest aparell per poder-hi interaccionar, sense mostrar interès pel llibre en suport analògic. Durant la visualització del llibre-aplicació, s'ha observat que tots els infants tenen coneixements entorn el funcionament d'aquest aparell.

Aleshores, la persona adulta fa un comentari amb relació al suport escollit pels infants:

- *Gemma*: El llibre no la mirat ningú, eh! Ni per curiositat! Escolteu-me una cosa... No, no... Però no passa res si no l'heu mirat. Escolteu-me... Us van llegir aquest conte fa...
- *David*: Molts anys!
- *Santi*: Molts anys!
- *Gemma*: I m'heu dit que us ha agradat més la tablet, no?
- *Infants*: Si!
- *Gemma*: Per què us ha agradat més la tablet?
- *Oriol*: Ens la podem emportar a casa?
- *Gemma*: Però per què us ha agradat més la tablet? Què hi ha de diferent entre el llibre i la tablet?
- *David*: Perquè podem jugar!
- *Oriol*: I amb el conte no...
- *Gemma*: Amb el conte no podeu jugar?
- *Santi*: No...
- *Gemma*: Però i amb la tablet si que podeu jugar? Ho que feu?
- *Oriol*: Si!
- *Santi*: Podem clicar algo!
- *Gemma*: Podeu clicar algo?
- *Oriol*: Es poden obrir altres jocs i es pot jugar...
- *Gemma*: Però mira, m'ha semblat molt interessant el què ha dit el Santi... Que a la tablet podem clicar! Per què, David, què passa si cliquem en el llibre? Passa algo?
- *Santi*: Que no fa res...
- *Oriol*: No... A vere? [*clica una de les pàgines del llibre i no obté cap resposta*].
- *Gemma*: Em sembla que no, eh! I què més, i què més passa amb la tablet?
- *Oriol*: Que podem passar enrere.
- *Santi*: Podem fer així... Així... [*imitant l'acció de tocar la pantalla amb el dit*].

- *Gemma*: Però i amb el llibre no podem passar enrere?
- *Santi*: No!
- *Oriol*: No!
- *David*: Amb la mà!
- *Gemma*: Oriol... Jo siestic aquí, no puc tirar enrere? [*agafant el llibre i fent la intenció de passar les pàgines cap endarrere*].
- *Oriol*: No! Perquè apretes un botó i surten les pantalles juntes [*fent referència a l'opció que presenta l'aparell per poder veure totes les pàgines de la història*].
- *Gemma*: Ah! Et surten totes les pantalles juntes?
- *Oriol*: Si.
- *Gemma*: I llavors, què? Què pots fer tu amb les pantalles?
- *Oriol*: Doncs pots clicar la què vulguis.

Finalment, la persona adulta els proposa que valorin les activitats que han realitzat durant les tres sessions, és a dir, què els ha agradat més i si hi ha hagut alguna cosa que no els hagi agradat, etc. Tots els nens/es han manifestat que les activitats els han agradat molt.

3.2.3.4. Propostes de millora

No obstant això, si es tornés a realitzar la intervenció, hi ha alguns aspectes que es modificarien per contribuir a un millor desenvolupament de les activitats, els quals són els següents:

- Tot i que s'han pogut realitzar les tres sessions amb cada un dels grups, no s'ha pogut aprofundir, durant les converses establertes, en alguns dels elements que formen part de la història i, per tant, caldria augmentar el temps destinat a cada una de les activitats per poder-les portar a terme adequadament i sense presses. D'aquesta manera, cada sessió hauria de tenir una durada aproximada d'entre 45 i 60 minuts.

A més, un dels fets que ha contribuït a la falta de temps comentada anteriorment ha estat fer les activitats seguides, és a dir, disposar d'1 hora i mitja per portar a terme una mateixa sessió amb els tres grups.

Per tant, hi haurien dues possibles opcions: realitzar cada una de les sessions en dies diferents o deixar un cert temps perquè la persona adulta pugui prendre notes d'allò que ha succeït, replantejar alguns aspectes de la sessió, reflexionar sobre la seva pròpia intervenció, etc.

- L'experiència a l'hora d'acompanyar i guiar les discussions literàries que s'estableixen és imprescindible per propiciar l'adquisició d'aprenentatges literaris per part dels infants. En aquest sentit, al ser la primera vegada que he guiat una discussió literària, s'ha pogut observar la meua falta d'experiència, ja que, en ocasions, no he aprofundit en les aportacions realitzades pels nens/es, m'he desviat massa dels objectius establerts per cada activitat, entre d'altres. No obstant això, tal com he comentat, és necessària experiència i, per tant, espero tenir la possibilitat de guiar més converses d'aquest tipus per, així, aconseguir l'objectiu d'aquestes situacions comunicatives, potenciar la competència literària dels infants.
- El material confeccionat per representar el conte hauria d'haver estat més rígid, ja que alguns grups han fet passar el Petit Quadrat per la porta rodona i, per tant, els diversos elements de la història s'haurien d'haver elaborat mitjançant cartró o algun altre material més dur, el qual no donés la possibilitat que es produís aquest fet.

PART III: Anàlisi i interpretació de dades

4. Anàlisi i interpretació: diagnòstic general dels centres educatius

Mitjançant les dades extretes de les entrevistes realitzades als cinc centres educatius, a continuació es realitza una anàlisi i interpretació d'aquesta informació a partir de les preguntes plantejades per aquesta línia d'investigació, les quals són les següents:

- La literatura al centre educatiu:
  - Es realitzen projectes literaris o algun tipus de programació relacionada amb la literatura a nivell de centre?
  - En el cas que hi hagi biblioteca de centre, s'utilitzen criteris per seleccionar els llibres? Quins? La persona encarregada de la biblioteca de centre, té algun tipus de formació relacionada amb la literatura?
- La literatura a les aules de P5:
  - Es realitzen projectes literaris a les aules de P5?
  - Es té un pla lector per potenciar l'educació literària dels infants? Quin tipus d'activitats realitzen?
  - En el cas que hi hagi biblioteca d'aula, s'utilitzen criteris per seleccionar els llibres? Quins? La persona encarregada de la biblioteca d'aula, té algun tipus de formació relacionada amb la literatura?
- Les noves tecnologies al centre educatiu:
  - De quins aparells electrònics disposen els centres educatius?
  - Utilitzen les noves tecnologies per potenciar la competència literària dels infants?

4.1. La literatura al centre educatiu

Aquest apartat se centra, per una banda, en els projectes o programacions que realitzen les escoles relacionades amb la literatura (a nivell general) i, per altra banda, en la presència de biblioteques en aquests centres, en els criteris que utilitzen per seleccionar-ne els llibres i en el nivell de formació de la persona que se n'encarrega; aspectes que proporcionen les dades més significatives sobre el paper que ocupa la literatura i les noves tecnologies a les escoles.

- Pel que fa referència als projectes o programacions relacionades amb la literatura, en funció del centre educatiu, es porten a terme unes actuacions o unes altres (vegeu Taula 1, p.90). Tres dels centres educatius, concretament l'Escola Ronçana, l'Escola Pereanton i l'Escola Mestres Montaña, formen part del Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC), i dos dels altres centres, l'Escola Salvador Espriu i l'Escola Lledoner, han explicat que tenen un Pla Lector de Centre (PLC), tot i que no han especificat moltes de les actuacions que realitzen per concretar aquest pla. Aquests fets reflecteixen, juntament amb activitats o propostes de caràcter més general que realitzen aquestes escoles (visites d'autors/es i il·lustradors/es, treball a nivell de centre d'un autor/a, etc.), la importància que totes elles li donen al fet de transmetre als infants el gust per llegir des d'edats primerenques, ja que els centres educatius posen al seu abast un cert nombre de llibres (més o menys extens i de qualitat segons l'escola), per tal que hi tinguin contacte, s'hi relacionin, els mirin, els comparteixin amb els seus companys/es, etc., aspectes que engrandeixen l'experiència lectora dels infants i, per tant, ajuden a potenciar la seva competència literària.

A més, tal com s'ha esmentat, gairebé tots aquests centres educatius (excepte l'Escola Mestres Montaña) procuren que, almenys un cop l'any, algun autor/a o il·lustrador/a visiti l'escola, evidenciant el seu interès perquè els nens/es tinguin coneixement de les persones que elaboren les obres literàries, així com també dels seus propis llibres i, per tant, fomentant el gust per la lectura i el major coneixement de les obres (des d'una altra mirada).

	<i>Escola Ronçana</i>	<i>Escola Pereanton</i>	<i>Escola Salvador Espriu</i>	<i>Escola Lledoner</i>	<i>Escola Mestres Montaña</i>
<i>Projectes o programacions relacionades amb la literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC). - Cada any es treballa un autor/a diferent. - Visites d'autors/es i il·lustradors/es. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. - Treball sistemàtic de la poesia, les endevinalles, els refranys i les cançons. - Apadrinament lector (entre 5è i 2n). 	<ul style="list-style-type: none"> - Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC). - 45 minuts setmanals destinats a la lectura de llibres a la biblioteca d'aula o a la Biblioteca Pública Can Pedrals (desdoblament). - Visites d'autors/es i il·lustradors/es. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. - Visites i activitats a la Biblioteca Pública Can Pedrals. - Apadrinament lector (entre 6è i 1r). 	<ul style="list-style-type: none"> - Té Pla Lector de Centre (PLC). - 1 hora setmanal per grup per anar a la biblioteca de centre. - Cada any es treballa un autor/a diferent. - Visites d'il·lustradors/es. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. - Visites i activitats a la Biblioteca Pública Roca Umbert. - Apadrinament lector (5è i P5). 	<ul style="list-style-type: none"> - Té Pla Lector de Centre (PLC). - Visites d'alguns autors/es. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. - Apadrinament lector (entre 5è i 1r). 	<ul style="list-style-type: none"> - Pla d'Impuls de la Lectura (ILEC). - 30 minuts diaris per fer lectura lliure. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. - Visites i activitats a la Biblioteca Pública Roca Umbert. - Apadrinament lector (entre 6è i P5).

Taula 1: Projectes i programacions relacionades amb la literatura a nivell de centre

També s'ha pogut constatar que, en funció de la situació geogràfica en la qual es trobi l'escola i, per tant, segons la proximitat en què estigui de la biblioteca pública del municipi, els centres educatius realitzen visites i activitats en aquests espais culturals, la qual cosa permet, per una banda, fomentar la cooperació i la col·laboració entre la biblioteca pública i l'escola; per altra banda, fomentar la lectura, facilitar l'accés a la cultura i afavorir la cohesió social mitjançant la biblioteca pública com a espai d'aprenentatge; i, per últim,

donar la possibilitat als nens/es de gaudir dels diversos recursos que ofereix la biblioteca pública, comptant amb l'experiència i la formació del personal que hi treballa. Tal com mostra la Taula 1 (p.90), l'Escola Ronçana i l'Escola Lledoner no han comentat fer visites i activitats a la biblioteca pública i, consultant la seva localització, s'ha pogut constatar que es troben força lluny d'aquest espai cultural, la qual cosa provoca que no tinguin la possibilitat d'anar-hi sovint amb els nens/es (sobretot en el cas dels més petits) i, per tant, fet que empobreix les possibilitats d'enriquir-se d'aquest espai cultural tant potent pel que fa als recursos que ofereix.

Per últim, cal destacar el fet que totes les escoles fan apadrinament lector, un projecte cooperatiu intercicle que pretén dinamitzar l'aprenentatge de la lectura a partir de contextos significatius, on tant els padrins/es (més experiència) com els fillols/es (menys experiència) adquireixen competències lingüístiques i comunicatives, actituds i valors diversos durant la realització d'aquest projecte.

- Pel que fa referència a les biblioteques d'aquests centres educatius, es poden observar força semblances amb relació als criteris de selecció dels llibres i a la formació de les persones que s'encarreguen d'aquest espai (vegeu Taula 2, p.92).

Gairebé totes les escoles tenen biblioteca de centre (excepte l'Escola Pereanton), fet que mostra la importància que li atorguen a aquest espai per potenciar l'aprenentatge i l'hàbit lector dels infants, així com també el gust per la lectura, entre d'altres. A més, totes aquelles tasques de catalogació, d'organització i de dinamització d'activitats que es porten a terme en aquest espai, les realitzen per persones amb un cert nivell de formació, fruit dels plans i programes en els quals participen i han elaborat cada una de les escoles (Pla d'Impuls de la Lectura, Programa Biblioteca Escolar *Puntedu* i Pla Lector de Centre).

Pel que fa al l'Escola Pereanton, es tracta d'un cas molt peculiar, ja que just al seu davant es troba una de les biblioteques públiques de Granollers, la de Can Pedrals. Això ha ocasionat que l'escola opti per no tenir biblioteca de centre,

fet que no suposa cap inconvenient, ja que tots els grups-classe fan ús d'aquest espai un cop per setmana (vegeu apartat 3.1.3.2. Escola Pereanton, p.39) i, per tant, tot i no estar dins la infraestructura escolar, és un espai amb el qual el centre sempre hi compta.

	<i>Escola Ronçana</i>	<i>Escola Pereanton</i>	<i>Escola Salvador Espriu</i>	<i>Escola Lledoner</i>	<i>Escola Mestres Montaña</i>
<i>Presència a l'escola</i>	Si	No	Si	Si (dues: una per primària i una altra per infantil)	Si
<i>Criteris de selecció dels llibres</i>	- Pàgina web <i>Quins llibres</i> (Associació de Mestres Rosa Sensat).	---	- Pàgina web <i>Quins llibres</i> (Associació de Mestres Rosa Sensat). - Recomanacions de revistes especialitzades. - Catàlegs de biblioteques públiques.	- Recomanacions de les editorials. - Novetats de les editorials.	- Recomanacions de revistes especialitzades. - Recomanacions de la bibliotecària de la Biblioteca Pública Roca Umbert. - Recomanacions de revistes especialitzades.
<i>Formació de la persona encarregada</i>	Si (degut al Programa Biblioteca Escolar <i>Puntedu</i> i al Pla d'Impuls de la Lectura)	---	Si (degut al Programa Biblioteca Escolar <i>Puntedu</i>)	Si (degut al Programa Biblioteca Escolar <i>Punedu</i>)	Si (degut al Pla d'Impuls de la Lectura)

Taula 2: Presència, criteris de selecció i formació del responsable amb relació a la biblioteca de centre

A més, pel que fa referència als criteris que utilitzen per a la selecció de llibres, cal esmentar que totes les escoles se centren en les recomanacions de persones expertes en aquesta temàtica, és a dir, revistes, persones i recursos electrònics especialitzats en literatura infantil, com ara la revista *CLIJ*, la pàgina web *Què llegeixes* de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, etc. Per tant, el fet d'escollir llibres recomanats per persones expertes fa que les obres literàries que adquireixen per a les seves respectives biblioteques siguin de qualitat; a l'hora que s'adeqüen a les competències de cada un dels lectors/es i a les seves preferències i interessos, ja que l'adquisició de llibres es fa pensant en totes les etapes educatives que el centre ofereix. Cap de les escoles ha esmentat el criteri de diversitat, tot i que això no significa que no el tinguin en compte.

4.2. La literatura a les aules de P5

Aquest apartat se centra, per una banda, en els projectes literaris i en el pla lector que porten a terme les escoles a P5 i, per altra banda, en la presència de biblioteques d'aula en aquest mateix nivell, en els criteris que utilitzen per seleccionar-ne els llibres i en el nivell de formació de la persona que se n'encarrega; aspectes que proporcionen les dades més significatives sobre el paper que ocupa la literatura i les noves tecnologies a les aules de P5.

- Pel que fa referència als projectes literaris i al pla lector, en funció del centre educatiu, es porten a terme unes actuacions o unes altres (vegeu Taula 3, p.95-96):
  - Els centres educatius que realitzen projectes literaris al nivell de P5 són pocs, degut, probablement, al poc coneixement que tenen les escoles i els/les mestres dels beneficis que suposen els llibres infantils per potenciar els aprenentatges literaris dels infants d'aquestes edats (de 3 a 6 anys). Tot i això, hi ha dos centres que si en realitzen. Per una banda, l'Escola Ronçana realitza un projecte intercicle on hi participen tots els infants d'educació infantil, és a dir, P3, P4 i P5, amb l'objectiu de crear un conte mitjançant les aportacions dels nens/es dels tres nivells. Aquest projecte aporta una sèrie d'aprenentatges literaris als infants, ja que cada nivell es responsabilitza d'un aspecte diferent i, per tant, cal

que tinguin coneixement o es faci un treball previ sobre aquest determinat aspecte per comprendre'l i poder-lo extrapolar al projecte en qüestió. Per altra banda, l'Escola Lledoner porta a terme un projecte sobre les emocions a P5 i, per realitzar-lo, s'utilitzen com a recurs primari els contes. Amb l'objectiu de tenir més coneixements sobre aquesta temàtica i mitjançant la literatura infantil, els nens/es tenen la possibilitat d'ampliar la seva experiència literària, conèixer personatges, objectes i/o elements que permetin identificar aquestes emocions, traslladar les situacions i històries narrades a les seves pròpies vivències, etc., la qual cosa contribueix, de manera significativa i funcional, a potenciar els aprenentatges literaris dels nens/es.

- Pel que fa a les pràctiques educatives relacionades amb la literatura (mencionades a l'apartat 2.2.2.3. Les pràctiques educatives: mobilització del corpus, p.21), es pot observar, per una banda, que la major part de les activitats que es porten a terme tenen relació amb l'explicació de contes per part del mestre/a (utilitzant diversos recursos i, en ocasions, el suport digital) i, en algunes escoles, també per part dels propis nens/es i de les seves famílies, fet que provoca que l'experiència literària sigui més significativa i, alhora, en l'últim cas, fomenta la col·laboració i la participació entre aquests dos contextos. En relació amb aquest tipus d'actuació (narrar, cantar, recitar i llegir), dues de les escoles han mencionat que la poesia també forma part del dia a dia a les aules i, per tant, la treballen força sovint memoritzant i recitant poemes, així com també alguns elements etnopoètics (endevinalles, refranys, etc.); la qual cosa permet que els nens/es coneguin una part del nostre folklore, alhora que possibilita que adquireixin aprenentatges diversos (tant relacionats amb la llengua i la literatura com amb altres branques de coneixement).

Per altra banda, els/les mestres també destinen diversos moments de la jornada escolar a deixar temps als infants per mirar, llegir i compartir els llibres que tenen al seu abast en els diferents espais dels quals disposen (biblioteca de centre i d'aula), la qual cosa fomenta el gust per la lectura, dóna sentit a l'acte de llegir i crea situacions significatives

d'aprenentatge i de relació. A més, en el cas de l'Escola Lledoner, es realitzen discussions literàries amb els infants per reflexionar sobre els diversos elements que formen part dels llibres, fet a destacar degut als aprenentatges literaris que aquestes situacions generen. A l'Escola Ronçana, els nens/es de P5 també creen i fan reculls de poemes, fet que suposa que aquests/es han de tenir certs coneixements sobre la poesia i, per tant, aspecte que reflecteix tot el treball previ realitzat per poder aconseguir aquesta fita.

	<i>Escola Ronçana</i>	<i>Escola Pereanton</i>	<i>Escola Salvador Espriu</i>	<i>Escola Lledoner</i>	<i>Escola Mestres Montaña</i>
<i>Realització de projectes literaris</i>	- Projecte literari internivell: creació d'un conte	---	---	- Projecte literari: treballar les emocions	---
<i>Pla lector</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura en veu alta per part del mestre/a. - Lectura lliure diària autònoma o en parelles. - Narració de llibres per part dels nens/es i de les famílies. - Ús del suport digital per explicar contes o per recitar poemes. - Recull d'endevinalles i poemes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura en veu alta per part del mestre/a. - Lectura lliure diària autònoma o en parelles. - Ús del suport digital per explicar contes. - Ús de diferents recursos per explicar contes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura en veu alta per part del mestre/a. - Lectura lliure diària autònoma o en parelles. - Recitació de poemes. - Ús del suport digital per explicar contes o recitar poemes. - Ús de diferents recursos per explicar contes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura en veu alta per part del mestre/a. - Lectura lliure diària autònoma o en parelles. - Lectura col·lectiva i conversa posterior, posant èmfasi en els aprenentatges literaris que poden generar els llibres. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura en veu alta per part del mestre/a. - Lectura lliure diària autònoma o en parelles. - Ús del suport digital per explicar contes. - Ús de diferents recursos per explicar contes. - Préstec de llibres de la biblioteca d'aula.

	<ul style="list-style-type: none"> - Creació d'endevinalles i poemes. - Recitació de poemes. - Préstec de llibres de la biblioteca de centre. - Visites i activitats a la biblioteca del centre. 		<ul style="list-style-type: none"> - Préstec de llibres de la biblioteca d'aula. - Préstec de llibres de la biblioteca de centre. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Narració de llibres per part de les famílies. - Ús del suport digital per explicar contes. - Ús de diferents recursos per explicar contes. - Visites i activitats a la biblioteca de centre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visites i activitats a la biblioteca de centre.
--	--	--	--	---	---

Taula 3: Projectes literaris i pla lector a P5

- Pel que fa referència a les biblioteques de les aules de P5, es poden observar algunes semblances i diferències amb relació als criteris de selecció dels llibres i a la formació de les persones que s'encarreguen d'aquest espai (vegeu Taula 4, p.96).

Totes les classes de P5 dels centres entrevistats tenen biblioteca d'aula, de manera que els/les mestres no només posen a l'abast dels infants diversos llibres (major o menor nombre en funció de la persona adulta) per tal que els nens/es hi puguin tenir accés durant tota la jornada escolar, sinó que també destinen un espai de l'aula a aquests llibres, la qual cosa contribueix a fomentar el gust per la lectura, a destinar determinats moments a l'explicació de contes, a explorar i compartir els llibres amb els companys/es, etc.; aspectes que potencien la competència literària dels infants.

	<i>Escola Ronçana</i>	<i>Escola Pereanton</i>	<i>Escola Salvador Espriu</i>	<i>Escola Lledoner</i>	<i>Escola Mestres Montaña</i>
<i>Presència a les aules</i>	Si	Si	Si	Si	Si
<i>Críteris de selecció dels llibres</i>	- Diferents gèneres literaris.	- Adequats als interessos i a les preferències dels infants.	- Adequats a l'edat, als interessos i a les preferències dels infants. - Relacionats amb la temàtica que es treballa dins l'aula.	- Adequats als interessos i a les preferències dels infants.	- Diferents tipologies textuais. - Il·lustracions diverses i de qualitat. - Adequats a les capacitats i habilitats lectores dels nens/es.
<i>Formació de la persona encarregada</i>	No	No, però suport de dues mares especialitzades en literatura infantil	No	No, però suport de la coordinadora de la biblioteca de centre	No

Taula 4: Presència, criteris de selecció i formació del responsable amb relació a la biblioteca d'aula

Pel que fa a la formació de la persona encarregada, a l'Escola Ronçana, a l'Escola Salvador Espriu i a l'Escola Mestres Montaña, els/les mestres de P5 no tenen formació amb relació a la literatura infantil. En canvi, a l'Escola Lledoner, tot i tampoc tenir formació, tenen el suport de les persones encarregades de la biblioteca de centre per seleccionar els llibres, mobilitzar-los, etc. El cas de l'Escola Pereanton és més peculiar, ja que, mitjançant els coneixements de dues mares bibliotecàries i especialistes en literatura infantil,

seleccionen les obres a incorporar a cada una de les biblioteques d'aula, potenciant, al mateix temps, la col·laboració entre ambdós contextos (escolar-familiar).

També cal destacar que, a l'hora d'escollir els llibres presents a cada una de les aules, la majoria dels/de les mestres seleccionen llibres que s'adeqüin a l'edat, als interessos, a les preferències i a les habilitats i capacitats lectores dels nens/es i, en alguns casos, procuren que hi hagi diversitat entre ells (gèneres, il·lustracions, etc.). D'aquesta manera, els/les mestres de P5 se centren, bàsicament, en els criteris d'adequació i de diversitat, donant resposta a les diverses necessitats lectores que puguin presentar els infants en funció del moment. No obstant això, cap de les escoles ha fet esment al criteri de qualitat, tot i que si a l'hora de seleccionar llibres per a la biblioteca de centre aquest criteri es té en compte, es pot suposar que els llibres que hi hagi a la biblioteca d'aula també seran de qualitat, encara que no és un fet que es pugui afirmar amb seguretat.

4.3. Les noves tecnologies als centres educatius

Les noves tecnologies de què disposen els centres, així com l'ús que en fan, són les dades que permetran observar si les utilitzen o no per potenciar la competència literària dels infants (vegeu Taula 5, p.90-100).

Gairebé tots els centres educatius disposen dels mateixos aparells electrònics (ordinadors, pissarres digitals, càmeres fotogràfiques i de vídeo, etc.), a partir dels quals realitzen, a nivell general, diferents activitats enfocades a saber utilitzar aquests aparells, a potenciar la competència crítica sabent escollir informació fidedigne dels diversos espais virtuals, com a suport per llegir, entre d'altres. Per tant, això reflecteix la importància que aquests centres atorguen al fet d'introduir les noves tecnologies en el procés d'ensenyament-aprenentatge dels nens/es, donant resposta, des del context escolar, a la realitat amb la qual els infants tenen contacte a les seves llars, afavorint l'adquisició de les destreses necessàries per fer ús d'aquests aparells electrònics.

No obstant això, en el cas de l'educació infantil i amb relació a la literatura, només utilitzen les noves tecnologies com a suport de lectura (llegir contes), de manera

que no aprofiten tot el potencial que aquests aparells poden oferir per potenciar els aprenentatges literaris dels nens/es de manera significativa.

A més, cal destacar el fet que cap de les escoles ha esmentat la presència de tauletes electròniques. Tal com s'ha pogut constatar a l'apartat 2.3. De la literatura infantil a la literatura infantil digital (p.22), aquests dispositius cada vegada estan més presents a la nostra societat i, per tant, caldria que els centres educatius donessin resposta a aquest fet aprofitant tots els recursos que ofereix, en aquest cas, relacionats amb l'etapa d'educació infantil i, més concretament, per potenciar els aprenentatges literaris dels nens/es d'aquestes edats.

	<i>Escola Ronçana</i>	<i>Escola Pereanton</i>	<i>Escola Salvador Espriu</i>	<i>Escola Lledoner</i>	<i>Escola Mestres Montaña</i>
<i>Noves tecnologies del centre</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ordinadors a cada aula. - Aula d'informàtica. - Connexió a Internet. - Pissarres digitals (a les aules de CS). - Càmeres fotogràfiques i de vídeo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ordinadors a cada aula. - Aula d'informàtica. - Aula mòbil de portàtils. - Pissarres digitals i projectors a totes les aules. - Connexió a Internet. - Càmeres fotogràfiques i de vídeo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ordinadors a cada aula. - Pantalla i canó a cada aula (excepte P3 i P4). - Aula d'informàtica. - Ordinadors portàtils per a nens/es de dues aules. - Pissarres digitals a les aules de CS. - Pissarres digitals portàtils per als altres grups. - Connexió a Internet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dos ordinadors a cada aula. - Aula d'informàtica amb 15 ordinadors. - Connexió a Internet. - Pissarres digitals a totes les aules. - Càmeres fotogràfiques i de vídeo. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ordinadors a cada aula. - Aula d'informàtica. - Connexió a Internet. - Pissarres digitals. - Càmeres fotogràfiques i de vídeo.

			- Càmeres fotogràfiques i de vídeo.		
Ús	<ul style="list-style-type: none"> - Suport de lectura. - Coneixement del funcionament de l'aparell. - Cerca d'informació. - Ús de determinats programes. - Realització de vídeos i fotografies. 	<ul style="list-style-type: none"> - Suport de lectura. - Coneixement del funcionament de l'aparell. - Cerca d'informació. - Ús de determinats programes. - Realització de vídeos i fotografies. 	<ul style="list-style-type: none"> - Suport de lectura. - Coneixement del funcionament de l'aparell. - Cerca d'informació. - Ús de determinats programes. - Realització de vídeos i fotografies. 	<ul style="list-style-type: none"> - Suport de lectura. - Coneixement del funcionament de l'aparell. - Cerca d'informació. - Ús de determinats programes. - Realització de vídeos i fotografies. 	<ul style="list-style-type: none"> - Suport de lectura. - Coneixement del funcionament de l'aparell. - Cerca d'informació. - Ús de determinats programes. - Realització de vídeos i fotografies.

Taula 5: Les noves tecnologies i el seu ús als centres educatius

5. Anàlisi i interpretació: intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital

A partir de la triangulació i el contrast dels continguts de les sessions amb l'observació directa de les dues investigadores i el buidatge de les enquestes contestades per les famílies (vegeu annex X, p.188), a continuació es realitza una anàlisi i interpretació d'aquestes dades a partir de les preguntes plantejades per aquesta línia d'investigació, les quals són:

- Quines semblances i diferències hi ha en les interpretacions lectores dels nens/es d'una mateixa obra literària en format analògic i digital?
- Quines són les preferències lectores dels infants un cop han tingut contacte amb el llibre en suport paper i el llibre en suport digital?
- Com interactuen els nens/es amb aquests dos suports si se'ls deixa actuar lliurement?

5.1. Les interpretacions lectores dels infants

Les dues primeres sessions de la seqüència d'aprenentatge són les que aporten les dades sobre les interpretacions lectores, focalitzades en la valoració dels infants sobre l'obra literària, els personatges, l'espai narratiu, els elements paratextuals, el metallenguatge i la comprensió de la història i de l'estructura narrativa. Així es podrà comprovar si els aprenentatges literaris i les respostes lectores coincideixen o no i la incidència que hi pugui jugar el caràcter analògic o digital de l'obra llegida:

- En primer lloc, pel que fa referència a la valoració dels infants sobre l'obra literària *Quatre petites cantonades de no res*, els tres grups han esmentat que el moment que més els ha agradat ha estat quan el Petit Quadrat ha pogut entrar a la casa gran. Aquest aspecte posa de manifest el benestar que suposa per als nens/es que les històries acabin de manera positiva, és a dir, amb final feliç. A més, en el Grup de P5C, el qual ha realitzat la lectura del llibre en suport digital, s'ha justificat aquesta elecció fent referència a l'exclamació utilitzada pels Petits Rodons (*Bien!*) un cop han tallat les cantonades a la porta, aspecte que només apareix en aquest suport. Per tant, les veus infantils atorgades a l'obra digital expliciten aquest benestar i doten l'escena de més

intensitat, ahora que en subratllen la significació mitjançant l'àudio. No hi ha diferències en la resposta ni en la valoració, però sí un matís diferencial en l'experiència literària.

El sentiment de benestar que atorga la solució del conflicte als nens/es es substitueix per tristesa quan comenten que el moment que menys els ha agradat ha estat quan el Petit Quadrat no ha pogut entrar a la casa gran. Encara que aquest fet no sigui representatiu, degut a què només un dels grups, concretament el Grup de P5B (suport digital), ha esmentat aquest aspecte, això il·lustra el desgrat i la frustració que senten els infants davant aquelles situacions desagradables, problemàtiques o difícils per les quals passen els personatges de les històries.

- En segon lloc, pel que fa referència als personatges, s'han pogut observar algunes diferències en les interpretacions dels diversos grups durant la primera sessió, les quals se sintetitzen a la taula següent:

	<i>Grup de P5A (suport analògic)</i>	<i>Grup de P5B (suport digital)</i>	<i>Grup de P5C (suport digital)</i>
<i>1. Quins són els personatges?</i>	Els Petits Rodons, el Petit Quadrat i la casa gran	Els Petits Rodons i el Petit Quadrat	Les lletres, els Petits Rodons i el Petit Quadrat
<i>2. En què es diferencien?</i>	Color	Color	Color i forma (s'ha utilitzat el llibre analògic per comprovar-ho)
<i>3. Podrien ser nens/es?</i>	Sí (però tenen dubtes)	Sí	Sí

Taula 6: Respostes dels infants a les preguntes sobre els personatges

A partir d'aquesta taula, es pot observar que el suport amb el qual els infants han realitzat la lectura de la història no ha influït en les seves respostes, ja que, per una banda, els tres grups han contestat a la primera pregunta en funció dels coneixements previs que posseeixen sobre els personatges com a

elements literaris i, per tant, segons el significat que cada nen/a atribueix al concepte, els personatges són uns o altres, com a succeït amb l'Adrià (Grup de P5A), que ha esmentat que la casa gran és un personatge; o amb en Santi (Grup de P5C), que ha dit que les lletres eren els personatges.

Per altra banda, la resposta a la segona pregunta tampoc ha vingut determinada pel suport utilitzat, ja que aquesta depèn d'allò que hagin observat els infants, és a dir, de les diferències que percebin entre els Petits Rodons i el Petit Quadrat a nivell visual i, per tant, amb relació a com estan representats aquests personatges a les il·lustracions del llibre (en el suport analògic i en el digital). No obstant això, el Grup de P5C (suport digital), en comptes de demanar el llibre-aplicació per identificar les diferències presents entre els personatges, ha agafat el llibre en suport analògic, fet que mostra la facilitat i la immediatesa que suposa per als nens/es manipular el llibre-objecte, en contraposició al què succeeix amb l'iPad o qualsevol altra tauleta electrònica, amb què el temps d'espera augmenta i els nens/es han d'haver adquirit unes certes destreses per poder seleccionar l'escenari que els permeti visualitzar allò que desitgen (encendre o desbloquejar el dispositiu, esperar-se per tal que s'obri el llibre-aplicació, saber obrir la pantalla per escollir l'escena, etc.). Per tant, mentre aquestes destreses no estan desenvolupades (aprenentatge extra que cal fer), el llibre és més pràctic per comprovar components i confirmar o desestimar hipòtesis i interpretacions.

Per una altra banda, la resposta a la tercera pregunta podria estar influenciada pel suport utilitzat, ja que el Grup de P5A, el qual ha realitzat la lectura amb suport analògic, ha estat l'únic que ha tingut dubtes a l'hora d'afirmar que el Petit Quadrat i els Petits Rodons podrien ser nens/es. Per tant, en aquest cas, les veus infantils atorgades als personatges de la versió digital podrien facilitar la comprensió d'aquest aspecte. No obstant això, aquesta resposta també ha pogut dependre de la capacitat d'interpretació de cada nen/a, ja que en funció dels seus coneixements previs, de les seves capacitats i habilitats, i del guiatge proporcionat per la persona adulta, els infants han pogut arribar a altres nivells d'interpretació, els quals els han permès traslladar la història a la realitat, és a dir, considerar que el Petit Quadrat i els Petits Rodons podrien

ser nens/es, i comprendre, d'aquesta manera, l'analogia que es planteja al llibre *Quatre petites cantonades de no res*.

A la segona sessió, quan s'ha preguntat sobre els personatges, tots els grups han anomenat el Petit Quadrat i els Petits Rodons, sense fer referència a altres elements de la història. Per tant, gràcies a la discussió literària establerta a la primera sessió, els nens/es han identificat, sense dificultats, els personatges presents al llibre, tant els que han treballat amb la versió en paper com els que ho han fet amb la versió digitalitzada. En el cas del Grup de P5A:

- *Gemma*: Recordeu qui vam dir que eren els personatges?
- *Carla*: Els dibuixos.
- *Gemma*: Els dibuixos... Quins eren?
- *Carla*: Els Quadrats i les Rodones.
- *Nadia*: El Quadrat.
- *Gemma*: El Quadrat, és veritat. Per què de quadrats quants n'hi havia? N'hi havia un o n'hi havia molts?
- *David*: Un.
- *Adrià*: Un.
- *Nadia*: Un.

En el cas del Grup de P5B:

- *Gemma*: Doncs escolteu-me, de què vam parlar la setmana passada? Ho recordeu? De què vam parlar? [*silenci*] Vam explicar el conte, però després vam estar una bona estona parlant. De què vam parlar, ho recordeu? [*silenci*] Vam parlar dels personatges! Qui eren els personatges?
- *Martina*: El Quadrat i les Rodones.

I en el cas del Grup de P5C:

- *Gemma*: Llavors, vam parlar sobre els personatges. Que us en recordeu qui eren els personatges?
- *Oriol*: Si, les Rodones...
- *David*: Les Rodones i un Quadrat!

- *Gemma*: Les Rodones... i el Quadrat!
  - *David*: I un Quadrat.
- En tercer lloc, pel que fa referència a l'espai narratiu, també s'han pogut observar algunes diferències en funció del suport que s'hagi utilitzat per fer la lectura de la història. Durant la primera sessió, el Grup de P5A (suport analògic) ha identificat, a partir de la conversa establerta, la casa gran com a escenari on succeeix la història, mentre que el Grup de P5C (suport digital), tot i relacionar el concepte d'espai narratiu amb un indret determinat (en aquest cas, França), no ha reconegut l'escenari concret on es desenvolupa ni tampoc ha considerat que pogués succeir a l'escola, encara que la persona adulta hagi ofert aquesta possibilitat.

No obstant això, al Grup de P5B (suport digital), la Martina ha comentat que la història succeeix en un full, ja que pot haver observat que el color i la forma que presenten la casa gran i el fons de cada escena en la versió digital són força semblants als d'un full de paper, fet que podria significar l'associació que la nena fa entre l'obra digitalitzada i la seva versió en paper (en la qual s'utilitzen fulls). Posteriorment, en aquest mateix grup, en Guillem ha relacionat l'espai on succeeix la història amb l'escola, associant el so que s'escolta al llibre-aplicació amb el timbre d'aquest espai. Per tant, els sons que presenta el llibre en suport digital (en aquest cas el so atorgat al *Ring!* de la versió en paper) aporten elements que poden ajudar als nens/es a fer aquesta associació, possibilitant que traslladin els fets narrats a la història al seu context i a les seves experiències.

A la segona sessió, durant la conversa, tot i que no tingui relació amb el suport utilitzat, cal destacar el fet que els Grups de P5A (suport analògic) i P5C (suport digital) han fet referència a elements o escenaris relacionats amb l'escola: timbre i pati, respectivament. En el cas del Grup de P5A (suport analògic):

- *Gemma*: I primer què passava?
- *Eloi*: Que estaven jugant.
- *Gemma*: Estaven jugant?

- *Eloi*: I llavors era l'hora d'anar a casa.
- *Gemma*: Era l'hora d'anar a la casa gran, és veritat! I què feien? Què va sonar?
- *Carla*: El timbre.
- *Gemma*: Riiiiiiiiing!!!!!! I tots van entrar a la casa gran.

En el cas del Grup de P5C (suport analògic):

- *Gemma*: Si, començava per el títol. Però què passava? On estaven al principi de tot? [*En David agafa el conte en format analògic i mostra als companys/es les pàgines inicials del llibre*]. Mira, en David ens ho ensenya. Al principi de tot, què feien?
- *Santi*: Estaven jugant.
- *Gemma*: A on?
- *David*: Al pati!

Així doncs, gràcies a la medicació per part de l'adult a la segona sessió, han traslladat la història a la seva experiència de manera implícita (com es pot veure als fragment anteriors) i, per tant, mostrant uns nivells de comprensió i d'interpretació de la història més elevats, ja que a la primera sessió, aquests dos grups no havien associat l'espai on succeeix la història amb l'escola. En el cas del Grup de P5B (suport digital), ja havien fet aquesta analogia a l'anterior sessió.

- En quart lloc, el títol i el tipus de lletra utilitzat han estat els dos elements paratextuals sobre els quals s'ha parlat al llarg de les sessions. Per una banda, dos dels tres grups, concretament, el de P5A (suport analògic) i el de P5C (suport digital), han fet referència al títol durant la segona sessió. Al primer grup, ha estat una de les nenes, la Nadia, qui observant la portada del llibre ha llegit, en veu alta, el títol. Al segon grup, han estat els propis infants els qui, a partir de les aportacions realitzades pels companys/es i amb l'ajuda de les dues investigadores, han aconseguit anomenar el títol sencer. D'aquesta manera, el suport amb el qual s'ha realitzat la lectura de la història no ha influït en l'aparició d'aquest element paratextual. No obstant això, cal destacar que el llibre en suport analògic ofereix la possibilitat de visualitzar

directament el títol, mentre que el llibre en suport digital requereix que l'aparell estigui encès i, a més, que l'aplicació estigui oberta i, per tant, un altre aspecte que posa de manifest la immediatesa que atorga el llibre en suport analògic a l'hora de fer referència a determinats elements que formen part del text i de la història, tal com s'ha comentat anteriorment en aquest mateix apartat (vegeu p.103).

Per altra banda, han estat aquests mateixos grups els qui han fet referència al tipus de lletra present al conte (lletra d'impresca) i, per tant, en aquest cas, el suport utilitzat tampoc ha determinat l'aparició d'aquest element a la conversa, ja que en ambdós suports la lletra que s'utilitza és la mateixa, de manera que l'observació d'aquest fet per part dels nens/es ha estat fruit de l'interès que mostren pel text, i no pel suport.

- En cinquè lloc, durant les converses establertes, s'ha preguntat als infants el significat de diversos conceptes, de manera que els nens/es han hagut d'utilitzar el metallenguatge per definir i/o comprendre determinades paraules: il·lustrador, personatges, inici, nus i final/desenllaç. A la taula següent, es pot observar l'aparició d'aquests conceptes durant la primera i la segona sessió:

	<i>Grup de P5A (suport analògic)</i>	<i>Grup de P5B (suport digital)</i>	<i>Grup de P5C (suport digital)</i>
<i>Il·lustrador</i>	Si	Si	Si
<i>Personatges</i>	Si	Si	Si
<i>Estructura narrativa (inici, nus i final/desenllaç)</i>	Si	Si	Si

Taula 7: Aparició dels conceptes durant la primera i la segona sessió

En tots els grups s'ha fet referència a aquests conceptes, tot i que això no ha significat que tinguessin coneixement d'aquestes paraules. Per aquest motiu, la persona adulta ha estat qui ha decidit introduir aquestes termes durant les sessions, de manera que el fet que s'hagi utilitzat un suport o l'altre no ha influït en l'aparició d'aquestes paraules al llarg de les converses establertes.

Així doncs, l'adquisició de metallenguatge depèn de la medicació de l'adult i, per tant, és independent del tipus de suport amb què es treballi.

Tot i que no hi hagi relació entre l'adquisició de metallenguatge i el suport utilitzat, cal destacar el fet que alguns nens/es tinguin coneixements previs sobre aquests conceptes, sobretot en el cas de l'il·lustrador i els personatges (tal com es pot veure a la taula 8). Això podria reflectir, per una banda, el treball que l'escola realitza amb la literatura i, per altra banda, les experiències viscudes relacionades amb la literatura al context familiar (contacte freqüent amb llibres, tipus d'intervenció i èmfasi en determinats aspectes durant la lectura de contes per part dels pares/mares o altres familiars, etc.).

	<i>Grup de P5A (suport analògic)</i>	<i>Grup de P5B (suport digital)</i>	<i>Grup de P5C (suport digital)</i>
<i>Il·lustrador</i>	-	Persona que fa els dibuixos	-
<i>Personatges</i>	Surten a la tele i els hi passen històries	Són als qui els passen les coses a les històries	-
<i>Estructura narrativa (inici, nus i final/desenllaç)</i>	Si (implícitament)	Si (implícitament)	Si (implícitament)

Taula 8: Coneixements previs dels infants entorn els conceptes

Pel que fa a l'estructura narrativa i el nom de les parts que la configuren (vegeu taula 8), els infants han definit, implícitament, cada un d'aquests conceptes (mencionant què ha ocorregut a cada una de les parts), tot i que ha estat la persona adulta qui ha posat nom a aquestes parts, com il·lustra la següent conversa (establerta amb el Grup de P5C durant la segona sessió):

- *Gemma*: Hi ha una primera part, que és com comença, que se'n diu inici. Se li diu inici.
- *David*: Inicina.
- *Oriol*: Invizimals.

- *Gemma*: Inici. Llavors, com començava el de *Quatre petites cantonades de no res*? Digues...
  - *Santi*: Per el títol!
  - *Gemma*: Si, començava per el títol. Però què passava? On estaven al principi de tot? [*En David agafa el conte en format analògic i mostra als companys/es les pàgines inicials del llibre*]. Mira, en David ens ho ensenya. Al principi de tot, què feien?
  - *Santi*: Estaven jugant.
  - *Gemma*: A on?
  - *David*: Al pati!
  - *Gemma*: És veritat! Estaven jugant... [...]. I com estaven?
  - *David*: Jugant!
  - *Gemma*: Si, estaven jugant però...
  - *Santi*: Tristos!
  - *David*: Contentos!
  - *Gemma*: Estaven contents! Estaven contents! Per què vosaltres quan jugueu esteu contents?
  - *David*: Molt!
  - *Quico*: Si!
  - *Oriol*: Si!
- [...]
- *Gemma*: A vegades també ens enfadem i a vegades ens posem tristos, però...
  - *Aina*: Si no n'hi ha ningú per jugar, ens posem tristos.
  - *Oriol*: Ens posem a plorar.
  - *Gemma*: Que és com el què li ha passat al Petit Quadrat, oi? Per què llavors què passa, amb quin problema es troben? Quin és el problema amb el què es troba el Quadrat?
  - *David*: Que sona el timbre i tenen d'entrar tots els... Les Rodones i el Quadrat, però el Quadrat no pot entrar...
  - *Gemma*: Llavors, Aina, el què està dient en David és que tots entren, però, què passa? Totes les Rodones entren però?
  - *David*: Que el Petit Quadrat no pot entrar.
  - *Santi*: El Quadrat intenta entrar...

- *Gemma*: I les Rodones entren... A on entren?
  - *Oriol*: A la caseta!
  - *David*: El Petit Quadrat està trist [*llegint el llibre*].
  - *Gemma*: Però què passa? Quico, què passa?
  - *Quico*: Que el Petit Quadrat està trist.
- [...]
- *Gemma*: Per què estava trist el Petit Quadrat?
  - *Oriol*: Perquè no podia entrar.
  - *Gemma*: Perquè no podia entrar. Però no podia entrar, per què no podia entrar?
  - *Quico*: Perquè la porta era rodona.
  - *Santi*: Intentava de totes les formes, però no podia entrar. Es torçava...
  - *Oriol*: Es posava...
  - *Santi*: I es doblegava!
- [...]
- *Gemma*: Però escolteu-me... Al final com acaba? Com acaba aquesta història?
  - *Santi*: Que tallen quatre cantonades de no res.
  - *David*: Entrant el Quadrat.
  - *Gemma*: Entra el Quadrat?
  - *Aina*: No, tenien de tallar-li les cantonades!
  - *Oriol*: A la porta!
- [...]
- *Neus*: A veure si en Quico se'n recorda... Després de tallar les cantonades què passa, com se soluciona el problema?
  - *Quico*: Que el Quadrat entra a la casa...
- [...]
- *Gemma*: En Quico ho ha dit molt bé! Que el Quadrat entra a la casa gran... I llavors, tots com estan?
  - *Quico*: Contents!
  - *Gemma*: Contents, Quico, és veritat! Llavors tots estan contents!
  - *Oriol*: Molt contents!
  - *Gemma*: Molt contents! Per què?
  - *Oriol*: Perquè la porta... Ja pot entrar el Quadrat.

- *Gemma*: I si ja pot entrar el Quadrat... Estan tots junts!

A més, cal mencionar que dos dels tres grups, concretament el Grup de P5A (suport analògic) i el de P5C (suport digital), han mostrat interès per la lletra present a l'obra literària, de manera que han volgut llegir el text en algunes ocasions, fet que reflecteix, per una banda, la necessitat dels infants de descodificar, per ells mateixos, els missatges amb els quals tenen contacte (en aquest cas, el text del llibre) i, per tant, fet que mostra el punt del procés d'aprenentatge de la lectoescriptura en què es troben i el punt de desenvolupament cognitiu en què estan; i, per altra banda, la necessitat dels infants d'impressionar als adults pel fet de saber llegir. Així doncs, el paper o la pantalla no incideixen en un major o menor interès pel text escrit i la possibilitat de llegir-lo.

- En sisè i últim lloc, es pot observar que el suport amb el qual s'ha realitzat la lectura del llibre ha influït, en alguns aspectes, en la comprensió, per una banda, de la història i, per altra banda, del concepte d'estructura narrativa i de com es concreta aquest element literari en el llibre *Quatre petites cantonades de no res*.

En el primer cas, amb la guia i l'acompanyament que han proporcionat les dues investigadores, els infants han comprès la història, fet que s'ha constatat a partir de les diverses converses que s'han establert al llarg de les dues primeres sessions de la seqüència d'aprenentatge, com per exemple la que s'ha produït amb el Grup de P5A:

- *Gemma*: M'ha agradat molt una cosa que heu dit: que veu haver de pensar com començava! Perquè les històries comencen sempre d'alguna manera, oi?
- *Carla*: Com la del petit Quadrat!
- *Gemma*: Com comença la del petit Quadrat?
- *Carla*: Que estaven jugant i no podia... I era hora d'entrar a la casa gran i no podia entrar.
- *Gemma*: Esteu tots d'acord que comença així?
- *David*: No.

- *Gemma*: No? A veure? David, digues?
- *David*: [silenci].
- *Gemma*: O potser si que estem d'acord? A veure, fem memòria...
[ensenya les pàgines inicials del llibre]. Al principi estaven tots jugant fora... I llavors, és veritat el què ha dit la Carla. Que arriba l'hora d'entrar a la casa gran. I entren. Van entrant, van entrant... Però què passa?
- *Adrià*: Que el Petit Quadrat no pot entrar...
- *Gemma*: I llavors què passa? Tenen un problema, oi?
- *Nadia*: Si.
- *Gemma*: Que clar, el Petit Quadrat es queda fora de la casa perquè no pot entrar. I està trist, trist, trist... Llavors, va passant el rato, intenten pensar moltes, moltes maneres de poder entrar... Què feia el Quadrat? Recordeu què feia el Quadrat per poder entrar?
- *Adrià*: Doblegar-se.
- *David*: Estirar-se.
- *Gemma*: Feia un munt de coses, ho recordeu?
- *Carla*: Es doblegava, s'estirava al terra, s'arrossegava... però no podia.
- *Gemma*: Es posava de cap per avall, és veritat! Però no podia! I llavors, què li volien fer els Petits Rodons?
- *Nadia*: Tallar-li les cantonades.
- *Adrià*: Tallar-li les puntes.
- *Gemma*: Tallar-li les cantonades al pobre Quadrat! I clar, ell què va dir?
- *Infants*: No!!!!!!
- *Carla*: Que faria massa mal!
- *Gemma*: Que faria massa mal! Clar que si! I llavors, què va passar? Ho recordeu?
- *Carla*: Que no havien de canviar les cantonades al Quadrat, sinó la porta de casa.

Aquest procés ha estat progressiu, és a dir, a la primera sessió, els grups han tingut diversos dubtes relacionats amb alguns aspectes de la història (com ara el perquè el Petit Quadrat no pot entrar per la porta o el perquè els Petits Rodons poden sortir per la porta un cop tallades les cantonades), diferents en

funció del suport utilitzat, del grup, de cada un dels infants, de la manera en què hagin interioritzat la història, dels coneixements previs que posseeixin entorn aquesta i de l'ajuda que hagi ofert la persona adulta; i a la segona sessió, gràcies al material dissenyat per representar el conte i a les aportacions dels nens/es i dels adults durant les converses, gran part d'ells/es ha demostrat comprendre la història i solucionar els dubtes que van sorgir a la primera sessió, fet que també s'ha pogut observar a partir dels dibuixos realitzats pels infants per representar les tres parts en què aquesta es divideix. Per tant, tot i que el suport utilitzat per explicar la història intervé en la seva comprensió, no és l'únic factor ni el preeminent. A més, es torna a demostrar, per una banda, l'efectivitat de la conversa literària per la construcció compartida de significat i per augmentar les possibilitats de comprensió de la història; per altra banda, la importància de la mediació per guiar les converses a fi d'aconseguir els propòsits establerts; i, per últim, l'efectivitat d'activitats dissenyades per fer aprenentatges literaris concrets.

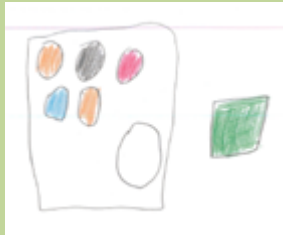

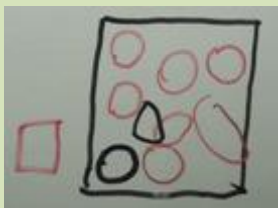

A més, durant aquestes dues sessions, els grups de P5A (suport analògic) i P5C (suport digital) han agafat el llibre en paper per fer referència o recordar determinats aspectes i/o elements de la història, fet que mostra, en primer lloc, la familiarització amb el suport analògic, ja que els infants, a la classe, tenen una biblioteca d'aula i, per tant, poden interaccionar constantment amb aquest suport; i, a casa, tal com han reflectit les enquestes (vegeu annex X, p.188), tots ells/es també posseeixen llibres i hi tenen contacte força sovint. En segon lloc, es torna a observar la immediatesa i la facilitat de manipulació que proporciona el llibre en suport analògic enfront la seva versió digitalitzada. I, en tercer lloc, aquest fet també pot ser degut a què el llibre en suport analògic està més associat a l'activitat literària, ja que quan s'ha fet referència a contes (mitjançant llibres), els nens/es els associen a la lectura; mentre que quan s'ha parlat de llibres-aplicació (mitjançant tauletes electròniques), ho han associat al joc, encara que es tractés d'un conte.

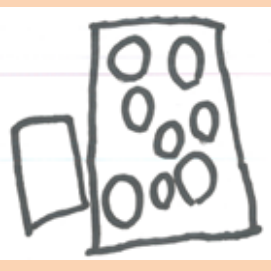

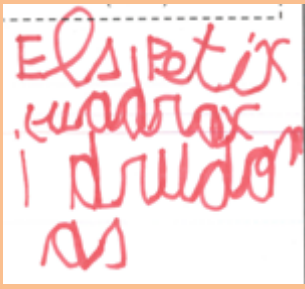
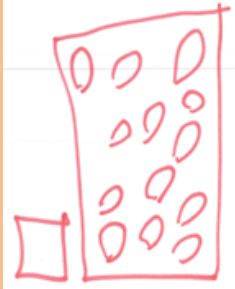

No obstant això, les animacions i les veus infantils característiques del llibre en suport digital, degut al interès i a l'entusiasme que provoquen als petits lectors/es, han possibilitat que aquests/es s'endinsin de manera més

significativa en la història, aspecte que potencia la comprensió cap a aquesta, ja que, en els casos en què s'ha fet la lectura amb aquest suport, els nens/es han rigut i s'han sorprès davant determinades animacions, han fet referència a alguns fragments de la història en què predominen les veus infantils atorgades als personatges (per exemple, quan el Grup de P5C ha esmentat que el moment que més li ha agradat ha estat quan els Petits Rodons criden: *Bien!*, perquè tots estan contents), etc.

Pel que fa referència a la comprensió del concepte d'estructura narrativa d'aquest conte, la majoria d'infants han estat capaços de plasmar les tres parts de la història (tal com es pot veure a la taula 9), la qual cosa ha estat possible, com en el cas anterior, gràcies a les converses prèviament establertes, al guiatge de les persones adultes i a l'efectivitat de l'activitat dissenyada.

		ESTRUCTURA NARRATIVA		
		<i>Inici</i>	<i>Nus</i>	<i>Final/Desenllaç</i>
Grup de P5A <i>(suport analògic)</i>	Eloi			
	Nadia			
	Adrià			

	David			No fet
	Carla			
Grup de P5B (suport digital)	Pablo			
	Oriol		No fet	No fet
	Martina			
	Guillem i Eloi			

Aina			
Santi			
Quico			
Oriol			
David			

Taula 9: Dibuixos realitzats pels infants

No obstant això, hi ha hagut alguns dels infants, com ara el cas d'en David (P5A) o el de l'Oriol (P5B), que no han acabat de realitzar els seus dibuixos (per falta de temps), de manera que no s'ha pogut observar si han arribat a comprendre les tres parts en què es divideix la història i, per tant, l'estructura narrativa que presenta. En el cas d'en Santi (P5C), tot i acabar el dibuix, a la part del final/desenllaç ha dibuixat al Petit Quadrat intentant fer-se rodó (esmentant que ha estat la part que més li ha agradat i per això l'ha dibuixat), de manera que es pot deduir que no ha comprès la tasca a realitzar, descartant l'opció que no a entès el concepte d'estructura narrativa (ja que, a la tercera sessió, quan l'adult pregunta què s'ha fet a les dues primeres sessions i un dels infants comenta que es van dibuixar les parts del conte, en Santi ha estat qui les ha anomenat ordinalment: *Les parts del conte! La primera, la segona i la tercera* i, fins i tot, ha anomenat la segona part pel seu nom, mostrant, per tant, que comprèn l'element literari d'estructura narrativa).

A més, tal com es pot observar a l'anterior taula, els infants dels grups de P5B i P5C (suport digital) han realitzat uns dibuixos força semblants entre ells, és a dir, tots consten dels Petits Rodons (diferent quantitat en funció del nen/a i de la part de la història), un Petit Quadrat i la casa gran (sempre que ha estat necessari dibuixar-la), de manera que han fet una representació gairebé idèntica del llibre en suport digital, el qual ofereix unes il·lustracions senzilles i sense gaires detalls. En canvi, els infants del Grup de P5A (suport analògic) han dibuixat elements més concrets de la història: el voraviu que presenten els personatges, la serra per tallar les cantonades i la textura de la casa; alguns dels quals només estan presents en el llibre en suport analògic (el voraviu i la textura de la casa). Per tant, tot i que ambdós suports possibiliten representar, mitjançant el dibuix, les parts de la història, la versió en paper ofereix unes il·lustracions més detallades, curoses i de qualitat, la qual cosa atorga més riquesa visual i interpretativa al llibre en suport analògic (tal com s'ha anat comentat al llarg de l'apartat 3.2.2.2. Corpus: *Quatre petites cantonades de no res*, de Jérôme Ruillier, p.51).

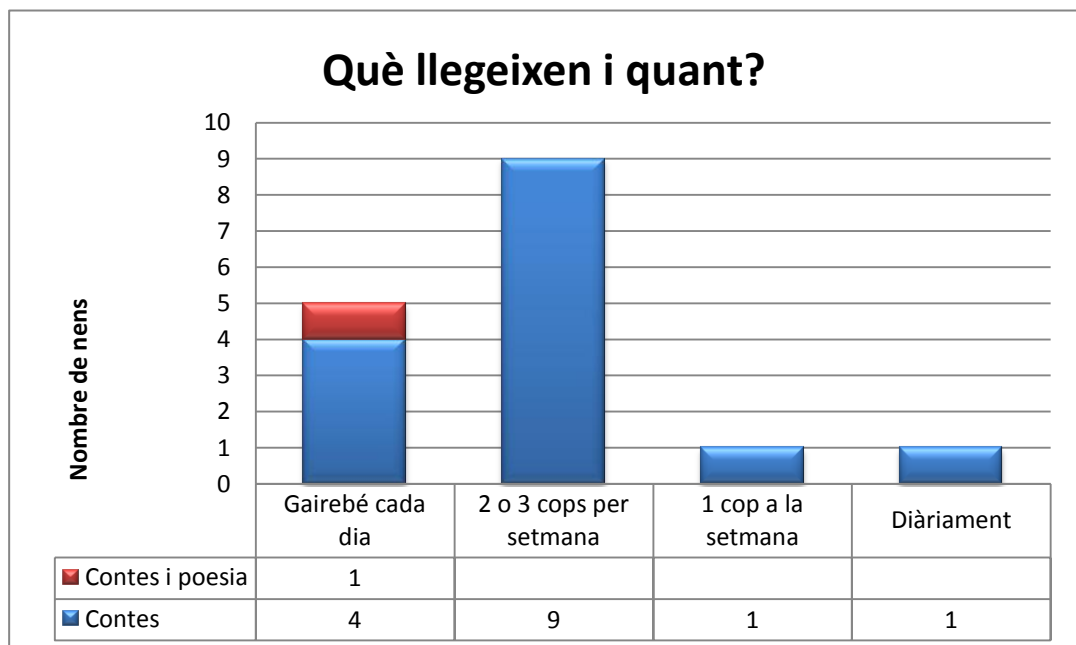
5.2. Les preferències lectores dels infants amb relació al suport

La primera i l'última sessions de la seqüència d'aprenentatge són les que aporten les dades relatives a les preferències lectores dels infants amb relació al suport. Es consideraran, aquí, els tres aspectes clau que van observar-se en aquest sentit: l'interès dels nens/es per un o l'altre suport, la utilitat que atorguen a l'aparell electrònic en qüestió i les diferències entre els dos suports indicades pels propis infants; aspectes que permetran establir quines són les preferències lectores dels nens/es pel que fa referència al suport:

- Per una banda, a la primera sessió, els tres grups d'infants s'han mostrat molt interessats pels dos suports. En el cas del Grup de P5A, els infants no tenien coneixement d'aquesta història, de manera que la lectura que s'ha fet del llibre en suport analògic els ha agradat i ha captat la seva atenció i interès. En el cas dels Grups de P5B i P5C, els nens/es ja coneixien el llibre i, per tant, el fet de realitzar la lectura en la seva versió digitalitzada ha estat un al·licient molt significatiu, el qual ha provocat que els infants es mostressin encara més interessats i captivats que els del Grup de P5A, tot i conèixer la història, ja que, com s'ha comentat anteriorment, les animacions que presenta el llibre-aplicació provoquen rialles als infants, es mostren expectants davant la desconexença de com s'anirà desenvolupant la història, etc. D'aquesta manera, es pot afirmar que la literatura infantil atrau i capta l'atenció dels petits lectors, ja que en els tres grups, independentment del suport, els infants han estat atents i, com s'ha comentat anteriorment, s'han mostrat molt interessats per la història explicada.

Aquest fet també es pot corroborar a partir de les enquestes proporcionades a les famílies (vegeu annex X, p.188), on s'ha pogut observar que la gran majoria dels nens/es tenen un hàbit lector en el context familiar (vegeu gràfica 1) i també a l'escola (vegeu apartat 3.1.3.1. Escola Ronçana, p.36), aspecte que explica, parcialment, el interès cap a aquest tipus de productes literaris i les valoracions que han fet de l'experiència literària en qüestió, tal com il·lustra aquesta conversa amb el Grup de P5A (quan l'adult pregunta què és allò que els ha agradat més):

- *Eloi:* A mi tot!
- *Carla:* A mi tot, tot, tot!
- *David:* A mi tot...
- *Gemma:* Tot us ha agradat?
- *Adrià:* Tot!
- *Gemma:* I hi ha alguna cosa, per petita que sigui, que no us hagi agradat?
- *Nadia:* No...
- *David:* A mi m'ha agradat tot menys dibuixar i pintar.
- *Gemma:* Que no t'agrada dibuixar? Doncs no passa res!
- *Carla:* Gemma...
- *Eloi:* Doncs jo de gran seré pintor!
- *Gemma:* Seràs pintor?
- *Carla:* Gemma... Que... Un altre dia podrem tornar?

Gràfica 1: Contacte dels infants amb la literatura infantil en el context familiar

A més, mentre que els nens/es del Grup de P5B no han mostrat gaire interès per poder interaccionar amb l'iPad durant la sessió 2, tot i que sí ho han esmentat, els nens/es del Grup de P5C han anat demanant, contínuament, poder tenir contacte amb aquest aparell al llarg de totes les sessions que s'han realitzat, fet que evidencia l'atracció que senten la majoria dels nens/es cap a

les noves tecnologies i les característiques diferencials presents entre els dos grups (vegeu apartat 3.2.3. Desenvolupament de la recerca: fase d'implementació, p.68).

A la tercera sessió, tots els infants han escollit el llibre en suport digital, fet que pot ser degut a diversos motius: a l'interès dels nens/es entorn aquest aparell electrònic, a l'atractiu dels dispositius electrònics (per ells mateixos), al caràcter lúdic atorgat a l'aparell, a l'interès per ser (probablement i en la majoria dels casos) la primera vegada que s'ha fet la lectura d'un llibre mitjançant aquest suport, a la possibilitat de tocar la màquina, etc. Aquest aspecte també es relaciona amb la informació obtinguda a partir de les enquestes proporcionades a les famílies (vegeu annex X, p.188), on tots els nens/es que tenen iPad's o altres tauletes electròniques al context familiar es mostren interessats per aquests dispositius, en concret, i per les noves tecnologies, en general.

També cal destacar que a totes aquelles sessions en què l'iPad ha format part de l'activitat (vegeu graelles omplertes de les sessions a l'annex VII, p.166), el grau de significació i d'entusiasme per part dels infants ha augmentat i, per tant, aspecte que posa de manifest la necessitat d'incloure aquests aparells al context escolar, ja que provoca, en la majoria d'infants, més interès que la seva versió en paper.

- Pel que fa referència a la utilitat i el sentit que atorguen els infants a l'iPad, la majoria d'ells/es associa aquest aparell electrònic amb el joc, relacionant-lo, fins i tot, amb consoles com la PlayStation o la PlayStation Portable i, per tant, veient-lo com a objecte lúdic, fet que s'ha pogut constatar a partir de les diverses aportacions realitzades pels infants quan l'adult els ha preguntat el perquè han escollit l'iPad (a la tercera sessió). En el cas del Grup de P5A:

- *Adrià*: Perquè és una màquina!

- *Carla*: Clar! Que m'ha agradat molt tenir una tablet, perquè mai havia tingut casi una tablet!

[...]

- *David*: Perquè fa molt que no jugo a la tablet!

- *Adrià*: És que juga amb la PSP... Amb la Play...

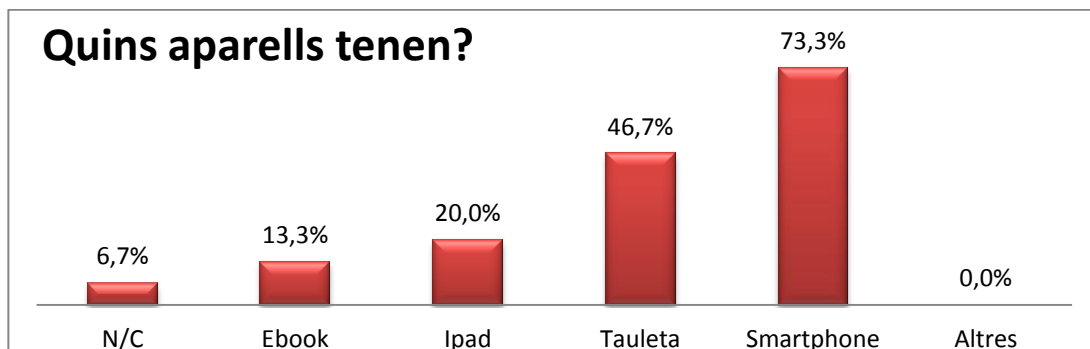
En el cas del Grup de P5B:

- *Gemma*: I què us ha agradat més, el llibre o la tablet?
- *Infants*: La tablet!!!
- *Gemma*: A tots la tablet?
- *Infants*: Sí!
- *Gemma*: Si? I Per què?
- *Martina*: Perquè és molt divertida!
- *Gemma*: És molt divertida?
- *Martina*: Sí, i pots jugar a molts jocs...
- *Eloi*: Ja ha jugat el Pablo! [*durant l'experimentació lliure, en Pablo ha sortit de l'aplicació del llibre i ha entrat, sense voler, a una altra aplicació, Buen provecho, animales al acecho*].

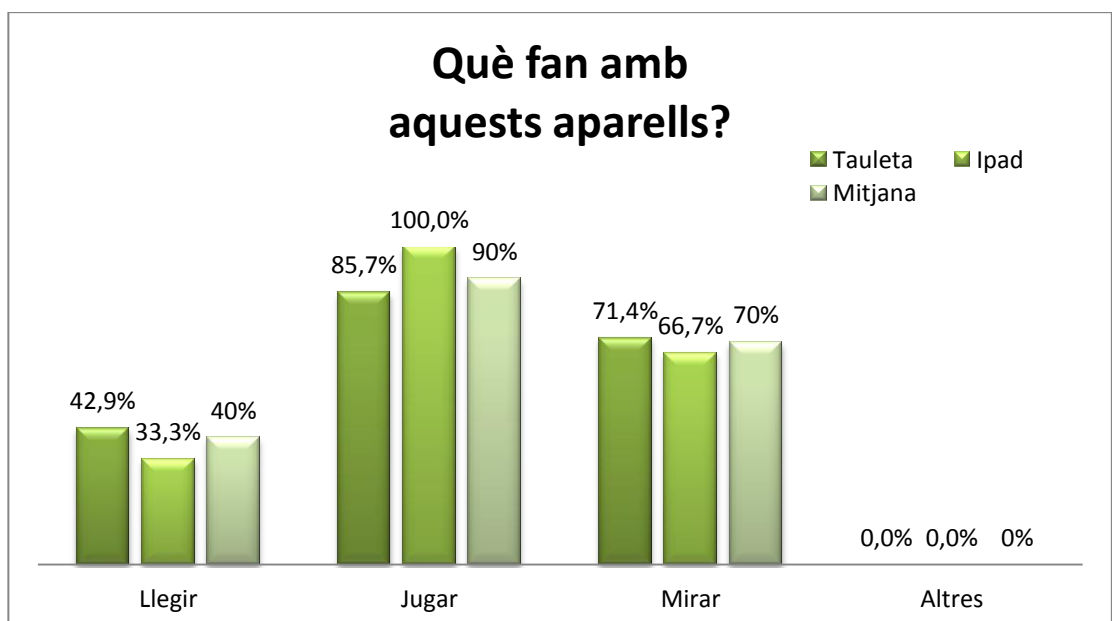
I en el cas del Grup de P5C:

- *Gemma*: I m'heu dit que us ha agradat més la tablet, no?
- *Infants*: Si!
- *Gemma*: Per què us ha agradat més la tablet?
- *Oriol*: Ens la podem emportar a casa?
- *Gemma*: Però per què us ha agradat més la tablet? Què hi ha de diferent entre el llibre i la tablet?
- *David*: Perquè podem jugar!
- *Oriol*: I amb el conte no...
- *Gemma*: Amb el conte no podeu jugar?
- *Santi*: No...
- *Gemma*: Però i amb la tablet si que podeu jugar? Ho que feu?
- *Oriol*: Si!
- *Santi*: Podem clicar algo!
- *Gemma*: Podeu clicar algo?
- *Oriol*: Es poden obrir altres jocs i es pot jugar...

Aquestes aportacions evidencien les experiències que han tingut els nens/es amb aquests aparells, la majoria de les quals han estat, com s'ha pogut observar a partir de les converses realitzades a l'última sessió de la seqüència d'aprenentatge, de caràcter lúdic. Les enquestes proporcionades a les famílies (vegeu annex X, p.188) també permeten observar aquest fet (vegeu gràfica 2 i 3), ja que un 90% dels nens/es que tenen un iPad o una altra tauleta electrònica (un 67% del total d'infants) l'utilitzen per jugar, i un 70% per mirar vídeos, pel·lícules o altres productes culturals i/o d'entreteniment. No obstant això, també cal destacar el fet que un 40% d'aquests nens/es faci ús d'aquests aparells per llegir, encara que les famílies no han especificat què hi llegeixen.

Gràfica 2: Presència dels aparells electrònics al context familiar

Gràfica 3: Ús dels iPad's o altres tauletes electròniques al context familiar

- Pel que fa referència a la identificació d'algunes de les característiques que diferencien el suport analògic del digital (vegeu Taula 10), els nens/es que han fet la lectura del llibre en suport analògic (P5A) han estat els qui han observat més diferències entre ambdós suports. Això pot ser degut al fet que han tingut la possibilitat d'interaccionar amb els dos suports del llibre en un breu període de temps, la qual cosa els ha servit per poder fer-ne una comparació més detallada. Els altres dos grups (suport digital), al fer més temps que han realitzat la lectura del llibre en suport analògic, només han fet referència a aquelles característiques que més els han cridat l'atenció de l'iPad, com ara les possibilitats tàctils que ofereix el llibre-aplicació i l'animació que aquest presenta, elements relacionats amb el caràcter lúdic que els infants li atribueixen (vegeu converses dels infants on s'han comentat les característiques diferencials entre el llibre en suport analògic i en suport digital a l'apartat 3.2.3.3. Sessió 3: Què hem après?, p.78).

<i>Analògic/Digital</i>	<i>Grup de P5A (suport analògic)</i>	<i>Grup de P5B (suport digital)</i>	<i>Grup de P5C (suport digital)</i>
<i>Català/Castellà o Anglès</i>	X	X	X
<i>No animació/Animació</i>	X	-	-
<i>Sense veu/Veu animada</i>	X	X	-
<i>Interacció no directa/Interacció directa (tactilitat)</i>	X	-	X
<i>Il·lustracions de qualitat/Il·lustracions senzilles</i>	-	-	X

Taula 10: Diferències observades pels infants entre els dos suports

Així doncs, tot i que els grups han mostrat interès pels dos suports (en funció de l'utilitzat a la primera sessió), a l'hora d'escollir-ne un, han preferit el digital, fet que també han verbalitzat quan se'ls ha preguntat quin dels dos suports els ha agradat més (vegeu p.120-121). La justificació d'aquesta elecció ha estat, bàsicament, perquè poden jugar. Per tant, el caràcter lúdic que la gran part dels

nens/es ha atorgat a l'iPad, així com també la naturalesa d'aquest dispositiu, han provocat que els nens/es prefereixin el suport digital per la lectura de la història.

5.3. La interacció lliure amb els dos suports

L'última sessió de la seqüència d'aprenentatge, és a dir, el moment en què els nens/es han pogut fer la lectura del conte de manera autònoma amb els dos suports, és la que proporciona les dades més significatives sobre les interaccions que s'han establert amb el llibre en suport analògic i en suport digital de manera lliure.

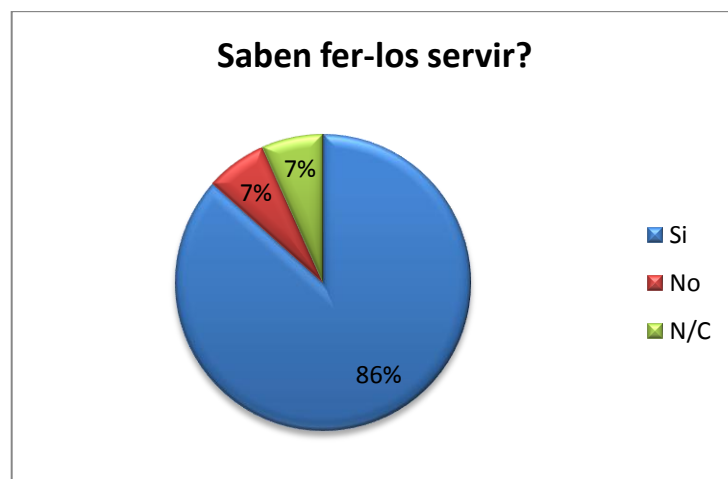
Pel que fa referència al llibre en paper, cal esmentar que cap dels nens/es s'ha interessat per aquest suport durant el temps en què han tingut la possibilitat d'interaccionar-hi lliurement. No obstant això, a les anteriors sessions, els nens/es l'han utilitzat en algunes ocasions (com en el cas del Grup de P5C a la primera sessió, que fa ús del suport analògic per identificar les diferències presents entre els personatges, vegeu p.103), la qual cosa ha permès observar que estan força acostumats a interaccionar-hi, ja que segueixen la direccionalitat pròpia del suport a l'hora de passar les pàgines, tenen cura del llibre com a objecte (aspecte que reflecteix el respecte que tenen cap aquest tipus de suport), entre d'altres accions. Aquest fet podria ser degut (tal com mostra la Gràfica 1, p.119) a que els infants tenen contacte amb literatura infantil força sovint al context familiar, així com també a l'escola (vegeu apartat 3.1.3.1. Escola Ronçana, p.36), de manera que podrien tenir assolides una sèrie d'accions, actituds i valors que propiciessin la cura, el respecte i el bon ús de les obres literàries en suport analògic, tal com a succeït en aquesta intervenció, tot i que aquest fet s'hauria de comprovar observant les situacions, emmarcades dins el context escolar, en què els infants interactuen lliurement amb els llibres presents a l'aula o a la biblioteca de centre.

Pel que fa referència al llibre en suport digital, s'ha pogut observar que tots els nens/es, en general, tenen coneixements entorn el funcionament de l'iPad (vegeu les graelles d'observació de la Sessió 3: Què hem après? de l'annex VII, p.166), fins i tot aquells/es que no disposen d'aquest aparell al context familiar⁹. Els infants han realitzat autònomament diverses accions vinculades, exclusivament, al suport

---

⁹ Només un 33% dels infants no disposa d'aquests aparells, degut al seu entorn socioeconòmic i cultural, tal com es pot extreure de la Gràfica 2: Presència dels aparells electrònics al context familiar, p.121.

digital, com ara passar les pàgines prement les fletxes que apareixen a la pantalla, buscar les animacions que presenta aquesta aplicació clicant amb el dit els diversos elements que formen part de la història, esperar-se que la veu que narra la història acabi les frases, apujar i abaixar el volum de l'iPad (tot i que alguns dels infants no sabien com fer-ho), entre d'altres, a partir de les quals s'han pogut veure els coneixements que posseeixen cada un d'ells/es amb relació a aquest suport. Aquest fet també es pot corroborar a partir de les enquestes proporcionades a les famílies (vegeu annex X, p.188), on un 86% dels nens/es que han realitzat les activitats saben utilitzar aparells electrònics com els iPad's, les tauletes electròniques i els *smartphones* al context familiar (vegeu Gràfica 4). A més, com en el cas del llibre en suport analògic, els nens/es han tingut cura de l'aparell en qüestió degut, probablement, a la consciència que es pot trencar i a les conseqüències que això tindria (disgust, renyina, etc. cap a l'infant).

Gràfica 4: Competències dels infants amb relació a l'ús d'aparells electrònics

Cal destacar el fet que gran part dels infants del Grup de P5A ha sabut utilitzar autònomament el dispositiu electrònic (vegeu graella d'observació de la Sessió 3: Què hem après? de l'annex VII, p.166), tot i no haver fet la lectura de la història mitjançant aquest suport. Això corrobora les dades mostrades a la gràfica anterior amb relació a les competències que posseeixen els infants entorn les noves tecnologies i, per tant, la seva presència a les llars, ja que són dades extretes de les enquestes de les famílies. L'opció d'adquirir aquestes competències a l'escola queda descartada, ja que no disposen d'aquest dispositiu com a recurs tecnològic.

Els nens/es que no han sabut què fer per avançar en la narració, han demanat ajuda als companys/es i/o adults, o bé han imitat allò que els altres feien per solucionar els problemes amb els quals s'han anat trobant i, per tant, han fet ús de totes aquelles estratègies que els servissin per aconseguir els seus propòsits (vegeu les graelles d'observació de la Sessió 3: Què hem après? de l'annex VII, p.166). Aquestes situacions han permès observar els aprenentatges que els nens/es poden adquirir a partir de l'ajuda proporcionada per altres companys/es amb més destreses, en aquest cas, relacionades amb l'ús les noves tecnologies i, per tant, els beneficis que suposa possibilitar l'aprenentatge entre iguals a les aules per potenciar l'adquisició de diverses competències.

Per tant, les interaccions que s'han establert amb el llibre en suport digital han estat marcades per tres factors: el factor de l'entorn tecnològic, ja que els infants han nascut i estan creixent en una època on els aparells electrònics i les noves tecnologies formen part de la quotidianitat (vegeu apartat 2.3. De la literatura infantil a la literatura infantil digital, p.22); el factor social, ja que gran part dels infants estan familiaritzats amb aquest aparells degut a la seva presència al context familiar (vegeu Gràfica 2, p.122); i el factor educatiu, ja que els infants han adquirit destreses relacionades amb l'ús de les noves tecnologies gràcies a la mediació proporcionada per altres companys/es, propiciant l'aprenentatge entre iguals.

PART IV: Conclusions

6. Conclusions del diagnòstic general dels centres educatius

Després d'haver analitzat el paper que ocupa la literatura i les noves tecnologies als centres educatius dels municipis de Granollers i Santa Eulàlia de Ronçana per potenciar la competència literària dels infants de l'etapa d'educació infantil, es pot afirmar que, per una banda, hi ha poca presència de literatura infantil digital a les aules, al contrari del que succeeix amb els llibres en paper; i, per altra banda, tot i que si es contribueix a potenciar la competència literària dels infants d'aquesta etapa (en alguns sentits), no s'utilitzen les obres literàries analògiques ni digitals per afavorir l'adquisició d'aprenentatges literaris. A continuació, s'exposen els motius que han permès arribar a aquesta conclusió.

Tal com s'ha pogut constatar al llarg de l'anterior anàlisi, la literatura infantil analògica està present a totes les escoles (en major o menor grau en funció d'aquestes) i, en la majoria de casos, utilitzen els diversos criteris de selecció de corpus (qualitat, adequació i diversitat de funcions), establerts per les persones expertes en aquesta disciplina, per escollir aquells llibres que volen donar a conèixer als nens/es de totes les etapes educatives. Cal destacar el fet que se centrin, sobretot, en les recomanacions procedents de persones, revistes i pàgines web especialitzades en literatura infantil, ja que permet que no només hi hagi llibres a les escoles, sinó que aquests siguin de qualitat. Aquesta presència de la literatura i la importància que li han atorgat ha estat, en la majoria dels casos, gràcies als plans i programes en què participen i als documents que han elaborat a partir d'aquesta participació (com ara el Pla d'Impuls de la Lectura o el Programa Biblioteca Escolar *Puntedu*), cosa també ha possibilitat que els centres es formin amb relació a la literatura infantil per tal de potenciar la competència literària dels infants.

En canvi, la literatura infantil digital gairebé no està present als centres educatius (només en casos puntuals), la qual cosa provoca, per una banda, que no es contribueixi, des de l'escola, a adquirir les destreses necessàries que requereixen aquests dispositius per fer-ne ús; per altra banda, que no s'utilitzi el suport de lectura digital i, per tant, llibres digitals o digitalitzats per potenciar la competència literària dels infants; i, per últim, que es contribueixi a perpetuar les desigualtats educatives d'aquells infants que, per l'entorn socioeconòmic i cultural en el qual es troben, no tenen la possibilitat d'interaccionar amb aquests aparells, fet que ocasiona que els

infants no tinguin les mateixes possibilitats d'aprenentatge, èxit i participació escolar.

Pel que fa a les aules de P5, també s'ha pogut constatar que, tot i que els/les mestres porten a terme activitats i realitzen visites on els llibres són els elements centrals de les propostes (lectura en veu alta per part del mestre/a, lectura autònoma per part dels infants, visites a la biblioteca de centre i a la pública, moments per mirar, compartir, etc.), en la major part de les escoles no es plantegen activitats encaminades a l'adquisició d'aprenentatges literaris concrets. A més, les mestres d'aquest nivell educatiu no tenen formació amb relació a la literatura infantil, encara que, en alguns casos, reben ajuda de la persona encarregada de la biblioteca de centre.

Així doncs, en base a tot el què s'ha comentat anteriorment, caldria:

- Que els mestres de l'etapa d'educació infantil es formessin amb relació a la literatura infantil, per tal de dissenyar plans lectors concrets, coherents i adequats a les necessitats i interessos dels infants, amb l'objectiu d'aprofitar tots els aprenentatges que els llibres poden generar i per contribuir a potenciar la competència literària dels nens/es en tots els sentits, és a dir, sense centrar-se, únicament, a fomentar el gust per llegir i, per tant, on es pogués conversar i reflexionar sobre els elements literaris d'un determinat llibre, valorar-lo, etc.
- Que els incipients dispositius electrònics de suport de lectura, en concret, i les noves tecnologies, en general, entressin a formar part de les aules d'educació infantil i s'utilitzessin per potenciar la competència literària dels nens/es, i no únicament com aparells que es fan servir per llegir contes. Això no només implica tenir coneixement del ventall d'obres literàries digitals presents actualment, sinó que també cal establir uns criteris que permetin seleccionar les obres literàries creades per aquests suports de lectura.
- Que es busquessin solucions per aquelles escoles que no tenen la possibilitat de visitar la biblioteca pública del municipi degut a la seva situació geogràfica, com ara que les pròpies persones responsables de la biblioteca pública fessin activitats i visites a les aules d'aquests centres educatius mostrant les novetats de literatura infantil, duent a terme diferents propostes de mobilització, prestant alguns exemplars del seu catàleg durant un període de temps, etc.

7. Conclusions de la intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital

Després d'haver analitzat les interpretacions lectores dels nens/es, les seves preferències i la interacció que aquests/es estableixen amb el llibre (analògic o digital), es pot afirmar que les aplicacions literàries ofereixen els mateixos aprenentatges literaris que la seva versió en paper, sempre que aquestes siguin de qualitat i, a més, hi hagi mediació per part de l'adult. A continuació, s'exposen els motius que han portat a confirmar aquesta hipòtesi inicial.

Tal com s'ha pogut constatar al llarg de l'anterior anàlisi, existeixen algunes semblances i diferències en les interpretacions lectores dels infants en funció del suport utilitzat, és a dir, entre el llibre en suport analògic i en suport digital. Pel que fa referència a les semblances, ambdós suports han permès assolir els objectius plantejats per cada sessió, de manera que tant el suport analògic com el digital han contribuït a l'adquisició d'aprenentatges literaris. No obstant això, aquests aprenentatges no han estat deguts, únicament, al suport utilitzat, sinó que també han intervingut altres aspectes:

- Les discussions literàries: les situacions comunicatives que s'han establert al llarg de la seqüència d'aprenentatge han permès parlar, entre tots els infants i els adults, dels diversos elements literaris que formen part del conte *Quatre petites cantonades de no res*, la qual cosa ha possibilitat que els nens/es comprenguessin la història i adquirissin una sèrie d'aprenentatges literaris relacionats amb aquests elements (personatges, estructura narrativa, etc.), independentment del suport utilitzat. Així doncs, gràcies a les aportacions, a les idees i als coneixements previs que posseeixen els infants, aquests han construït significats de manera compartida, fet que ha provocat que l'activitat sigui més significativa i es produeixi l'aprenentatge entre iguals. A més, a partir de les discussions literàries, els nens/es poden conèixer millor als seus companys/es, van fent ús de les normes que regeixen els intercanvis lingüístics (torns de parla, escolta, etc.), adquireixen metallenguatge, etc. Tots aquests fets mostren la necessitat d'introduir aquestes situacions al context

escolar, sobretot des de la disciplina que ens ocupa, ja que és un instrument molt útil per potenciar la competència literària dels infants.

- La mediació de l'adult: el paper de mediador/a que desenvolupa la persona adulta a les discussions literàries (mencionades anteriorment) i a altres situacions comunicatives és imprescindible, ja que té la responsabilitat d'acompanyar i guiar als infants en les seves idees i aportacions, amb l'objectiu d'ajudar-los a adquirir aprenentatges literaris i, alhora, a potenciar la seva competència literària.
- Les activitats dissenyades: abans de poder portar a terme la seqüència d'aprenentatge, s'han hagut de dissenyar unes activitats enfocades a treballar diversos elements del conte (com ara els personatges, l'estructura narrativa, etc.), amb l'objectiu que els nens/es adquirissin aprenentatges literaris concrets a partir d'una obra de qualitat. Tal com s'ha pogut constatar en aquesta intervenció, si es dissenyen activitats efectives d'aquest tipus (que siguin coherents i adequades a l'edat), els nens/es de l'etapa d'educació infantil també tenen la possibilitat de que això succeeixi i, per tant, fet que mostra la necessitat d'incloure aquestes activitats en l'etapa esmentada per potenciar la competència literària dels infants des de ben petits.

Pel que fa referència a les diferències, les característiques pròpies del llibre en suport digital, és a dir, les veus, els sons incorporats, l'animació, l'alt grau d'interès i de gaudi que provoca, la participació que atorga als nens/es en la història, entre d'altres, fan que la comprensió de determinats elements del conte es produeixi de manera més significativa i, alhora, converteixen l'aparell en el suport preferit dels infants si han d'escollir entre un i l'altre; mentre que el llibre en suport analògic, tot i no tenir aquestes característiques, presenta una mida idònia per poder-lo manipular amb facilitat (la qual cosa permet accedir més ràpidament als continguts del llibre) i unes il·lustracions de més qualitat, alhora que també potencia la comprensió d'alguns dels elements que formen part del llibre. A la taula següent es poden veure les característiques pròpies de cada suport que faciliten i potencien l'experiència literària dels infants i la comprensió d'alguns dels elements que formen part de la història *Quatre petites cantonades de no res*.

	SUPORT ANALÒGIC	SUPORT DIGITAL
<i>Valoració de l'obra literària</i>	-	Veus infantils incorporades
<i>Personatges</i>	Fàcil manipulació	Veus infantils incorporades
<i>Espai narratiu</i>	-	Sons incorporats
<i>Elements paratextuals</i>	Visualització immediata	-
<i>Història</i>	Visualització immediata	Animació Veus infantils incorporades
<i>Estructura narrativa</i>	Il·lustracions més detallades, curoses i de qualitat	-

Taula 11: Característiques pròpies de cada suport que han facilitat i potenciat l'experiència literària dels infants i la comprensió d'alguns elements que formen part de la història

A més, tal com s'ha pogut constatar a l'anterior anàlisi, els nens/es formen part d'una societat on les noves tecnologies estan presents en el seu dia a dia des de ben petits, fet que els converteix en nadius digitals. Les enquestes de les famílies han permès constatar aquest fet, ja que gairebé tots els infants posseeixen, a les seves llars, dispositius electrònics com *eBook*, *iPads*, altres tauletes o *smartphones*, els quals utilitzen en algunes ocasions. De la mateixa manera, durant la intervenció, s'ha pogut observar que molts dels nens/es tenen destreses relacionades amb l'ús d'un d'aquests dispositius, l'iPad (passar les pàgines prement les fletxes que apareixen a la pantalla, buscar les animacions que presenta aquesta aplicació clicant amb el dit els diversos elements que formen part de la història, etc.), aspecte que corrobora l'anterior constatació. Per tant, aquests fets mostren que els dispositius electrònics estant entrant a formar part de la nostra societat en contextos de classe mitjana, la qual cosa en facilita l'ús bàsic de manera autònoma. Tot i això, no es pot extrapolar, ja que en un altre context i, per tant, depenent de l'entorn socioeconòmic i cultural, els resultats haurien estat, probablement, diferents.

Així doncs, en base a tot el què s'ha comentat anteriorment, es pot concloure que aquelles aplicacions literàries que siguin de qualitat poden produir els mateixos aprenentatges literaris que la seva versió en paper sempre que hi hagi una situació en què els infants puguin conversar i reflexionar sobre la història i els elements que en formen part; una persona que acompanyi i guiï les aportacions dels infants amb el propòsit de potenciar la seva competència literària; i unes activitats que es

fonamentin en l'adquisició d'aprenentatges literaris i que, alhora, siguin coherents i adequades a les necessitats i interessos dels nens/es. Per tant, independentment del fet que la literatura infantil analògica ha de continuar estant present a les aules, no només cal que aquests dispositius, en concret, i les noves tecnologies, en general, també en formin part, sinó que s'utilitzin per potenciar la competència literària dels nens/es, que les coneguin, que sàpiguen utilitzar-les, etc., amb l'objectiu d'alfabetitzar-los digitalment. Aquest propòsit respon a la necessitat existent de proporcionar estratègies, destreses, eines, etc., des del context escolar, que permetin als infants conèixer i fer un bon ús de les noves tecnologies, ja que són nadius digitals i, per tant, cal que l'escola possibiliti que tots els nens/es, independentment del seu entorn socioeconòmic i cultural, tinguin contacte amb aquesta realitat per garantir l'aprenentatge i l'èxit de cada un dels infants.

PART V: Consideracions finals

8. Consideracions finals de la intervenció didàctica amb literatura infantil analògica i digital

En aquest apartat es comentaran aquells aspectes s'han de tenir en compte i que cal destacar de la intervenció que s'ha portat a terme:

- En primer lloc, partint del fet que els infants presenten habilitats, capacitats i interessos diversos, s'ha de tenir en compte que cada un d'ells/es ha viscut unes determinades experiències, de manera que els coneixements que posseeixin entorn a determinats fets, conceptes i/o esdeveniments també seran diferents. Per tant, és molt important partir dels coneixements previs que posseeixen els infants, ja que això possibilitarà que l'educador/a sàpiga d'on partir per ajudar-los i guiar-los en el seu procés d'ensenyament-aprenentatge, amb l'objectiu que tots els nens/es tinguin les mateixes possibilitats d'aprenentatge.
- En segon lloc, cal esmentar que les diferències individuals que presenten els nens/es dins d'un grup fan que aquest respongui d'una manera o d'una altra. Per tant, en funció de les característiques de cada un dels grups, les activitats s'han de portar a terme de manera diferent, respectant els interessos de cada infant que forma part del grup i intentant que el grau de significació que aquestes presentin sigui elevat, amb el propòsit d'assolir els mateixos objectius d'aprenentatge en cada un dels grups.
- En tercer lloc, cal tenir en compte el moment en què es realitzen les activitats, és a dir, la franja horària en què es porten a terme, ja que en funció d'això, l'activitat es desenvoluparà d'una manera o d'una altra. En el cas d'aquesta intervenció, dues sessions s'han realitzat al matí i l'altra a la tarda, fet que ha servit per observar el comportament dels nens/es en aquests dos moments. Mentre que en les activitats del matí els nens/es han estat més atents, participatius i tranquils, durant la sessió de la tarda els infants s'han mostrat més desconcentrats, intranquils i nerviosos. Per tant, totes aquelles activitats que requereixin un nivell de reflexió i d'interpretació més elevats s'haurien de realitzar durant les primeres hores del matí, ja que és quan els infants es mostren més predisposats, atents, involucrats i participatius.
- En quart lloc, el fet que hi haguessin dos adults en la realització de les activitats ha estat molt positiu, ja que, d'aquesta manera, mentre un realitzava l'activitat

amb els infants, l'altre prenia notes sobre tot allò que succeïa. A més, també ha servit per fer una bona presentació de les activitats, ja que mentre un portava als infants a la seva aula i anava a buscar al següent grup, l'altre col·locava els materials i preparava l'espai per poder tornar a realitzar l'activitat.

- En cinquè lloc, els objectes comprats per ambientar l'aula i per representar, de manera simbòlica, el conte *Quatre petites cantonades de no res*, és a dir, els coixins amb la forma geomètrica dels personatges de la història, han estat una elecció molt encertada, ja que han col·laborat a què els nens/es estiguessin còmodes, a què poguessin relacionar la història en qüestió amb els elements proporcionats i a augmentar el grau de significació de les activitats.
- En sisè lloc, el material creat per representar la història ha estat molt útil, ja que ha permès que els nens/es, a partir de les pròpies accions i, per tant, de la pròpia vivència, poguessin fer una representació del conte, amb l'objectiu d'interioritzar i comprendre la història, el perquè el Petit Quadrat no podia entrar a la casa gran sent la porta rodona i el perquè els Petits Rodons podien sortir per la porta un cop tallades les cantonades.
- En setè lloc, la tutora d'aquest treball, Neus Real, ha estat present a totes les sessions que s'han portat a terme amb els tres grups d'infants i, a més, en ocasions, també ha intervingut. Això ha estat molt enriquidor a nivell formatiu, ja que, d'aquesta manera, he pogut apropiarme de tots els aprenentatges que, de manera implícita, la Neus m'ha proporcionat, fet que valoro molt positivament.
- En vuitè i últim lloc, cal fer referència a la interdisciplinarietat característica de les activitats que es porten a terme a l'etapa d'educació infantil. Mitjançant el conte *Quatre petites cantonades de no res*, els nens/es no només han adquirit aprenentatges literaris, sinó que també han treballat les matemàtiques a partir de les propietats que presenten les figures geomètriques (cercle i quadrat) que apareixen al llibre, les quals representen els personatges de la història i la porta d'entrada a la casa gran. D'aquesta manera, per poder entendre el conte i el problema que aquest planteja, calen uns coneixements relacionats amb les matemàtiques, per així comprendre el perquè el Petit Quadrat no pot entrar a la casa gran i, un cop tallada la porta, el perquè els Petits Rodons poden sortir. A més, tal com s'ha comentat anteriorment, en el cas d'utilitzar el suport digital,

els nens/es també adquireixen aprenentatges relacionats amb les noves tecnologies.

**PART VI: Referències
bibliogràfiques i llibres infantils
digitals**

9. Referències bibliogràfiques

- ALIAGAS, C. (2013). Crèixer sans i forts en línia: la lectura en pantalla a les aules de primària. *Com crear un ambient lector a l'escola?*, p. 17-31. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- BATALLA, S.; SEGARRA, M. (2003). Lectura i llengua a primària: com formar lectors. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 31, p. 33-40.
- BARGALLÓ, A. (2001). Les noves tecnologies en l'Educació Infantil. *Els reptes en l'Educació Infantil. V Jornades d'innovació en l'etapa d'Educació Infantil*, 56, pp.91-96. Barcelona: UAB-ICE.
- BORRÀS, L. (2012). Había una vez una app... Literatura infantil y juvenil (en) digital. *Revista de Literatura (Especial LIJ y Nuevas Tecnologías)*, 269, p. 21-26.
- CERRILLO, P. C. (2010). Lectura escolar, enseñanza de la literatura y clásicos literarios. A G. Lluch (Ed.), *Las lecturas de los jóvenes: Un nuevo lector para un nuevo siglo* (p. 85-104). Rubí: Anthropos.
- CHAMBERS, A. (1997). Reflexiones para educadores: cómo formar lectores. *Hojas de lectura*, 45, p. 2-9. Disponible a: http://www.banrepcultural.org/blaavirtual/ninos/sitio_lectura/noviembre/educadores.htm
- CHAMBERS, A. (2007). *Dime: Los niños, la lectura y la conversación*. México, D. F.: Fondo de Cultura Económica.
- COLOMER, T. (1995a). La adquisición de la competencia literaria. *Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, 4, p. 8-22.
- COLOMER, T. (1995b). El lector de la etapa infantil (0 a 6 años). *Alacena*, 21, p. 17-24.
- COLOMER, T. (1998). *La formació del lector literari*. Barcelona: Barcanova.

- COLOMER, T. (2001a). La enseñanza de la literatura como construcción de sentido. *Lectura y vida*, año 22, nº1. Disponible a: http://www.lecturayvida.fahce.unlp.edu.ar/numeros/a22n1/22_01_Colomer.pdf
- COLOMER, T. (2001b). Llibres infantils a l'aula. A A. Teberosky, *Proposta constructivista per aprendre a llegir i a escriure* (p. 143-180). Barcelona: Vicens Vives.
- COLOMER, T. (2005). *Andar entre libros: La lectura literaria en la escuela*. México, D. F.: Fondo de Cultura Económica.
- COLOMER, T. (2009). L'escola fa o desfà joves lectors?. *Faristol* (Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil), 63, p.8-10.
- COLOMER, T. (2010). *Introducción a la literatura infantil y juvenil actual* (2ª Ed. ampliada). Madrid: Síntesis.
- CORREIG, M. (2006). L'educació literària a l'educació infantil. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 40, p. 66-75.
- DURAN, D. (2012). Aprender a leer a l'era digital: la lectura amb altres persones en el procés de desenvolupament de la competència lectora. *Guix*, 383, p. 27-30.
- ESCOLA RONÇANA (2014). *Pàgina web de l'Escola Ronçana*. Disponible a: <http://www.escolaroncana.cat/>
- IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) (2014). *Territori: El municipi en xifres*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Disponible a: <http://www.idescat.cat/emex/>
- JUVANY, J. (2012). Llegir en pantalles, una lectura multimodal. *Guix*, 383, p. 17-21.
- RUILLIER, J. (2005). *Quatre petites cantonades de no res*. Barcelona: Joventut.
- TURRIÓN, C. (2012). LIJ Digital: nuevas formas narrativas para niños. *Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil (CLIJ)*, 248, p. 41- 46.

TURRIÓN, C. (2013). Álbumes ilustrados en pantallas. *Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil (CLIJ)*, 256, p. 6-12.

TURRIÓN, C. (2014). Narrativa digital para niños: otras formas de contar. *Leitura Em Revista (LER)*, 5, p. 47-60. Disponible a: http://www.catedra.puc-rio.br/upload/catedra/arquivos/LER5_FINAL.pdf

10. Llibres infantils digitals

Penguin Group USA and Audible (2008). *The Very Hungry Caterpillar*. Disponible a <http://itunes.apple.com>

Polin8; LLC (2011). *Olivia Acts Out*. Versió 1.5. Disponible a <http://itunes.apple.com>

DADA Company (2013). *Por cuatro esquinitas de nada*. Versió 1.5. Disponible a <http://itunes.apple.com> i a <https://play.google.com/store>

PART VI: Annexos

Annex I: El correu electrònic: primer contacte amb les escoles

Sta. Eulàlia de Ronçana, 10 de desembre del 2013

Benvolguts/des,

Em dic Gemma Cubero Bonet i sóc alumna del Grau d'Educació Infantil de la Universitat Autònoma de Barcelona. Aquest any hi he obtingut una Beca de Col·laboració al Departament de Didàctica de la Llengua, de la Literatura i de les Ciències Socials, la qual consisteix a dur a terme un projecte d'investigació sobre l'ús de la literatura a les aules d'Educació Infantil mitjançant un estudi diagnòstic de P5 en diversos centres educatius.

És per aquest motiu que m'adreço a vosaltres: per convidar-vos a participar en el projecte i, doncs, que tingueu l'oportunitat de compartir tot allò que feu a P5 relacionat amb la literatura.

Us estaria molt agraïda si amb vista al gener (passades les vacances) poguéssim parlar sobre aquest tema, sempre respectant la vostra disponibilitat i el vostre interès per formar-ne part. Us facilito la meva adreça de correu electrònic (gemmacubero@gmail.com) per tal que ens puguem posar en contacte i, si ho trobeu oportú, concertem dia i hora perquè us faci una visita.

Moltes gràcies per la vostra atenció. Quedo a l'espera de la vostra resposta i aprofito l'avinentesa per desitjar-vos un Bon Nadal i un Felç Any Nou.

Atentament,

Gemma Cubero Bonet

Annex II: L'entrevista: instrument per recollir les dades

A. CONTEXT ESCOLA:

1. Famílies:
  - 1.1. Realitat cultural
  - 1.2. Realitat socioeconòmica
  - 1.3. Implicació en el centre

B. DIAGNOSI GENERAL DEL CENTRE EDUCATIU:

1. Quin paper ocupa la literatura a l'escola?
2. Al Projecte Educatiu de Centre, es contempla l'educació literària?
3. Teniu algun projecte en relació a l'educació literària (per tot el centre)?
4. Teniu biblioteca de centre?
  - 4.4. Qui se'n cuida?
  - 4.5. Com s'organitza?
  - 4.6. Quins criteris seguïu a l'hora de seleccionar els llibres?
  - 4.7. Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts?
5. Feu algun tipus de programació relacionada amb la literatura? (Internivells, horari per anar a la biblioteca del centre, etc.).

C. NOVES TECNOLOGIES AMB RELACIÓ A L'EDUCACIÓ LITERÀRIA:

1. Quins aparells tecnològics té el centre? Pantalles digitals, ordinadors (per aula, aula d'informàtica), tauletes, etc.
2. Quins coneixements tenen els nens/es pel que fa referència a aquests aparells?
3. Els nens/es tenen la possibilitat de fer-ne ús?

4. Els utilitzeu per potenciar l'aprenentatge literari dels infants?

D. DIAGNOSI P5:

1. Teniu biblioteca d'aula?

1.1. Qui se'n cuida?

1.2. Com s'organitza?

1.3. Quins criteris seguïu a l'hora de seleccionar els llibres?

1.4. Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts?

2. Teniu un pla lector? (programació específica d'activitats i temporalització).

Exemples:

- Narració/lectura de contes amb diversos recursos
- Narració d'un capítol setmanal
- Lectura en veu alta per part del mestre
- Lectura col·lectiva posant èmfasi en els aprenentatges literaris (personatges, estructura, il·lustracions, humor, etc.).
- Visites a la biblioteca (del centre, de la ciutat, etc.).
- Racó de recomanacions.
- Préstec de llibres de la biblioteca de l'escola.
- Préstec de llibres de la biblioteca d'aula.
- Padrins de lectura.
- Etc.

2.1. Qui se'n cuida?

2.2. Com s'organitza?

2.3. S'utilitza algun tipus de recurs per narrar/explicar els llibres? (Titelles, projecció, etc.).

2.4. Es reserva un temps per parlar col·lectivament sobre els llibres que es narren per així potenciar els aprenentatges literaris?

3. Porteu a terme algun projecte literari a les aules de P5?

Annex III: Entrevistes als centres educatius

A) Entrevista a l'Escola Salvador Espriu:

A. CONTEXT ESCOLA:

1. Famílies:

1.1. Realitat cultural

1.2. Realitat socioeconòmica

1.3. Implicació en el centre

Les famílies del Centre tenen un nivell socioeconòmic i cultural mitjà. Totes formen part de l'AMPA i donen suport i col·laboren en totes les activitats i demandes proposades per l'escola.

En general totes les famílies s'impliquen en la formació dels seus fills/es, venint a les reunions, a les entrevistes amb els tutors i portant a terme els suggeriments dels mestres.

B. DIAGNOSIS GENERAL DEL CENTRE EDUCATIU:

1. *Quin paper ocupa la literatura a l'escola?*

Per a nosaltres és important que els nens gaudeixin de tot tipus de lectura i que poc a poc vagin descobrint, amb la nostra ajuda, el seu perfil lector. Per això és molt important que des de petits practiquin tot tipus d'activitats que els faci gaudir de la lectura: Llegir contes en veu alta, explicar-los, mirar-los, escenificar-los, tenir padrins de lectura ...

2. *Al Projecte Educatiu de Centre, es contempla l'educació literària?*

Si, tenim un Pla lector de Centre

3. *Teniu algun projecte en relació a l'educació literària (per tot el centre)?*

El Pla lector, on queden explicitades totes les actuacions en relació a la lectura.

4. *Teniu biblioteca de centre?*

4.1. *Qui se'n cuida?*

4.2. *Com s'organitza?*

4.3. *Quins criteris seguiu a l'hora de seleccionar els llibres?*

4.4. *Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts?*

Des de l'inici de l'escola, la biblioteca ha estat una un espai molt important i ha tingut un paper rellevant en l'educació dels nostres nens/es. L'any 2005-2006 vam presentar el Projecte de biblioteca escolar *Puntedu*, el qual, ens van aprovar. Això va representar tenir formació, dotació de diners per al fons de la biblioteca i un mestre dedicat ½ jornada a la biblioteca (durant tres cursos)

Aquest projecte va suposar un canvi i una millora molt important a nivell de dinamització, d'organització i, sobretot, a nivell de millora de l'hàbit lector del nostre alumnat.

Ara, hi ha una persona responsable, però que només té una hora per organitzar, dinamitzar, catalogar ... i una hora més, d'una altra mestra que ajuda. Les activitats que es dinamitzen des de la biblioteca s'organitzen des de les reunions de coordinadors de cicle i la persona responsable.

Per ampliar el fons, es tenen presents diferents revistes que parlen de llibres: *CLIJ*, *Faristol* ... i recomanacions de llibres de Rosa Sensat, catàlegs de les biblioteques públiques ... Cada curs es compren llibres i es tenen en compte les recomanacions abans descrites.

En aquests moments seguim reivindicant un/a mestra a la biblioteca (½ jornada) per poder dinamitzar-la, tenir el fons ben catalogat, poder fer servei de préstec dins l'horari lectiu i donar suport als mestres, tal com s'havia fet.

L'AMPA paga una persona que fa el servei de préstec de la biblioteca en horari extraescolar, cada dia de 16.30 a 17.30h.

5. *Feu algun tipus de programació relacionada amb la literatura? (Internivells, horari per anar a la biblioteca del centre, etc.).*

A totes les festes que organitza l'escola, intervé la biblioteca: Castanyada, Sta Cecília, Nadal, Carnaval, Sant Jordi, Jocs Florals, Jornades culturals ...

Els mestres tenen un horari per poder anar amb els seus nens a la biblioteca: a veure les exposicions de llibres relacionades amb les festes, les novetats, hora del conte, conèixer el fons, lectura de poemes ...

C. NOVES TECNOLOGIES EN RELACIÓ A L'EDUCACIÓ LITERÀRIA:

1. *Quins aparells tecnològics té el centre? Pantalles digitals, ordinadors (per aula, aula d'informàtica), tauletes, etc.*

De P5 a 6è, totes les aules tenen ordinador amb pantalla i canó. A 5è i 6è, les pantalles són digitals. De P5 a 4t, hi ha dues pantalles digitals mòbils per portar a les aules. A l'aula de música i la d'anglès també hi ha ordinador, pantalla i canó, a l'aula d'anglès, la pantalla és digital.

Tenim dues aules d'informàtica fixes i ordinadors portàtils per a dues aules.

També hi ha ordinadors a la biblioteca i, pantalla i canó.

2. *Quins coneixements tenen els nens/es pel que fa referència a aquests aparells?*
3. *Els nens/es tenen la possibilitat de fer-ne ús?*
4. *Els utilitzeu per potenciar l'aprenentatge literari dels infants?*

Des de P5, van amb la meitat del grup a les aules d'informàtica, un cop per setmana.

Se'ls ensenya a fer servir l'ordinador: des d'obrir-lo i tancar-lo, a aprendre mecanografia, fer servir diferents programes, a cercar informació ...

Els alumnes en poden fer ús, sempre que els tutors n'estiguin assabentats i, poden anar a la biblioteca, en horari extraescolar.

Els més petits poden veure contes, contes interactius ... Els més grans busquen informació d'autors ...

D. DIAGNOSI P5:

1. Teniu biblioteca d'aula? Si

1.1. Qui se'n cuida? La mestra tutora

1.2. Com s'organitza? Els nens i nenes hi van lliurement quan han acabat la feina o bé després d'esmorzar. Un dia a la setmana però anem a la biblioteca de l'escola per explicar algun conte o bé per mirar/llegir contes ja sigui en gran grup, per parelles o individualment.

1.3. Quins criteris seguim a l'hora de seleccionar els llibres? Es té en compte l'edat dels alumnes així com les seves necessitats. També tenim en compte els temes que es treballen dins l'aula per tal de poder-hi tenir contes d'aquests temes.

1.4. Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts? Els contes es van renovant cada trimestre i es té en compte el procés lector dels alumnes així com les seves preferències.

2. Teniu un pla lector? (programació específica d'activitats i temporalització). Exemples:

- *Narració/lectura de contes amb diversos recursos*
- *Narració d'un capítol setmanal*
- *Lectura en veu alta per part del mestre*
- *Lectura col·lectiva posant èmfasi en els aprenentatges literaris (personatges, estructura, il·lustracions, humor, etc.).*
- *Visites a la biblioteca (del centre, de la ciutat, etc.).*
- *Racó de recomanacions.*
- *Préstec de llibres de la biblioteca de l'escola.*
- *Préstec de llibres de la biblioteca d'aula.*
- *Padrins de lectura.*

- *Etc.*

Si, tenim un pla lector amb una programació específica en alguns casos. Aquest any hem fet un curs de comprensió lectora conjuntament amb cicle inicial i serà a partir d'ara que hi podrem afegir més aspectes al nostre pla lector.

2.1. Qui se'n cuida? Les mestres tutores

2.2. Com s'organitza? Pel que fa a la lectura fem lectura col·lectiva, lectura per part del mestre, lectura amb diferents recursos. Es fan dues visites a la biblioteca de la ciutat i s'incentiva als alumnes a anar-hi amb els pares i mares a llegir i a buscar contes en préstec. També se'ls explica totes les activitats que es preparen durant el curs a la biblioteca de l'escola per tal que hi vagin amb les famílies.

Pel que fa al préstec de llibres, els alumnes poden anar a la biblioteca de l'escola i també se'ls ofereix la possibilitat d'endur-se algun conte de l'aula per tal de motivar-los sobretot quan estan començant en el procés lector.

Tanmateix cap al mes de febrer comencem els padrins de lectura i també venen unes mares voluntàries a llegir individualment amb els nens i nenes.

2.3. S'utilitza algun tipus de recurs per narrar/explicar els llibres? (Titelles, projecció, etc.). Utilitzem diferents recursos a l'hora d'explicar contes: làmines, projecció, titelles...

2.4. Es reserva un temps per parlar col·lectivament sobre els llibres que es narren per així potenciar els aprenentatges literaris?

3. Porteu a terme algun projecte literari a les aules de P5?

Visita d'il·lustradors a les aules

B) Entrevista a l'Escola Lledoner:

A. CONTEXT ESCOLA:

1. Famílies:

- 1.1.* Realitat cultural: La nostra realitat cultural és diversa, tenim un grup de famílies àrabs i africanes, i la resta catalanes.
- 1.2.* Realitat socioeconòmica: el nivell és mig-baix.
- 1.3.* Implicació en el centre: la implicació de les famílies al centre és molt alta, ja que com a projecte que som “Comunitat d'Aprenentatge” tenim molts moments en què poden participar-hi.

B. DIAGNOSIS GENERAL DEL CENTRE EDUCATIU:

- 1. Quin paper ocupa la literatura a l'escola?* Des dels inicis que la literatura i la lectura formen part del tarannà de l'escola. Com a escola de nova creació es va crear una biblioteca i s'ha mantingut fins ara. Tenim Punt-edu i Iniciat el Pla Lector de centre.
- 2. Al Projecte Educatiu de Centre, es contempla l'educació literària? Si en forma part.*
- 3. Teniu algun projecte en relació a l'educació literària (per tot el centre)?*
Sí, el Pla Lector de Centre
- 4. Teniu biblioteca de centre? Si una de gran per Primària i una de petita per als Petits, més biblioteques d'aula.*
  - 4.1. Qui se'n cuida?* La coordinadora de Biblioteca i una petita comissió.
  - 4.2. Com s'organitza?* En un grup de treball.
  - 4.3. Quins criteris seguïu a l'hora de seleccionar els llibres?* Interessos dels nens i projectes d'escola.
  - 4.4. Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts? Si renovem cada curs i ens guíem per les novetats i recomanacions de les editorials.*

5. *Feu algun tipus de programació relacionada amb la literatura? (Internivells, horari per anar a la biblioteca del centre, etc.).* Sí, hi ha una activitat que és Les Parelles lectores que es troben 1r i 5è, i després els nens de 1r a 3r tenen en el seu horari una sessió de biblioteca quinzenal.

C. NOVES TECNOLOGIES EN RELACIÓ A L'EDUCACIÓ LITERÀRIA:

1. *Quins aparells tecnològics té el centre? Pantalles digitals, ordinadors (per aula, aula d'informàtica), tauletes, etc.* Tenim pantalles digitals a totes les aules, connexió a internet a tota l'escola, i 2 ordinadors a cada aula. També una aula d'informàtica amb 15 ordinadors.
2. *Quins coneixements tenen els nens/es pel que fa referència a aquests aparells?* Tenim un Pla TAC amb el que els tutors es guien per anar treballant amb els alumnes de cada nivell.
3. *Els nens/es tenen la possibilitat de fer-ne ús?* Sí.
4. *Els utilitzeu per potenciar l'aprenentatge literari dels infants?* El nostre treball és per projectes i per tant fan servir les noves tecnologies per la cerca d'informació

D. DIAGNOSI P5:

1. *Teniu biblioteca d'aula?* Sí.
  - 1.1. *Qui se'n cuida?* El tutor i la responsable de biblioteca
  - 1.2. *Com s'organitza?* Els nens i nenes la van renovant cada trimestre
  - 1.3. *Quins criteris segueix a l'hora de seleccionar els llibres?* Els interessos del grup i les seves necessitats.
  - 1.4. *Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts?*
2. *Teniu un pla lector? (programació específica d'activitats i temporalització). Exemples:*
  - *Narració/lectura de contes amb diversos recursos*

- *Narració d'un capítol setmanal*
- *Lectura en veu alta per part del mestre*
- *Lectura col·lectiva posant èmfasi en els aprenentatges literaris (personatges, estructura, il·lustracions, humor, etc.).*
- *Visites a la biblioteca (del centre, de la ciutat, etc.).*
- *Racó de recomanacions.*
- *Préstec de llibres de la biblioteca de l'escola.*
- *Préstec de llibres de la biblioteca d'aula.*
- *Padrins de lectura.*
- *Etc.*

2.1. *Qui se'n cuida?* La coordinadora de biblioteca

2.2. *Com s'organitza?*

2.3. *S'utilitza algun tipus de recurs per narrar/explicar els llibres? (Titelles, projecció, etc.).* Sí, fem servir diferents recursos.

2.4. *Es reserva un temps per parlar col·lectivament sobre els llibres que es narren per així potenciar els aprenentatges literaris?* Sí, des de P3 a 6è fem Tertúlies Literàries on es treballen diferents llibre i contes (depèn de l'edat) i després se'n parla.

3. *Porteu a terme algun projecte literari a les aules de P5?* Sí, des de P3 a 6è fem Tertúlies Literàries on es treballen diferents llibre i contes (depèn de l'edat) i després se'n parla.

C) Entrevista a l'Escola Mestres Montaña:

A. CONTEXT ESCOLA:

1. Famílies:

1.1. Realitat cultural: Mitjà-baix

1.2. Realitat socioeconòmica: mitjà-baix

1.3. Implicació en el centre: baixa

B. DIAGNOSIS GENERAL DEL CENTRE EDUCATIU:

1. Quin paper ocupa la literatura a l'escola?

Ed. Infantil i cicle inicial està present en el dia a dia de l'aula . A CM i CS també però costa una mica més per part dels docents.

2. Al Projecte Educatiu de Centre, es contempla l'educació literària?

Estem dins del programa ILEC i estem posant fil a l'agulla en aquest sentit

3. Teniu algun projecte en relació a l'educació literària (per tot el centre)?

No

4. Teniu biblioteca de centre? Si

4.1. Qui se'n cuida? La integradora social

4.2. Com s'organitza? Durant les hores lectives està disponible per aquells grups que ho necessitin i extraescolarment està oberta de dilluns a dijous amb la integradora social i famílies voluntàries.

4.3. Quins criteris segueix a l'hora de seleccionar els llibres? Recomanacions editorials, revistes especialitzades o recomanacions de la bibliotecària de la biblioteca pública.

4.4. Els aneu renovant? Cada quant temps? Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts? Sí

5. Feu algun tipus de programació relacionada amb la literatura? (Internivells, horari per anar a la biblioteca del centre, etc.).

Més que relacionat amb la literatura és amb la lectura en general. Fem 30 min de lectura lliure diària per tal de fomentar el gust per la lectura,

apadrinatge lector P5-6è, biblioteca d'aula i de centre, maleta viatgera, visites i activitats a la biblioteca pública.

C. NOVES TECNOLOGIES EN RELACIÓ A L'EDUCACIÓ LITERÀRIA:

1. *Quins aparells tecnològics té el centre? Pantalles digitals, ordinadors (per aula, aula d'informàtica), tauletes, etc.*

Totes les citades excepte tauletes

2. *Quins coneixements tenen els nens/es pel que fa referència a aquests aparells?*

Els habituals en nens/es de l'era digital

3. *Els nens/es tenen la possibilitat de fer-ne ús?*

Si

4. *Els utilitzeu per potenciar l'aprenentatge literari dels infants? No*

D. DIAGNOSI P5:

1. *Teniu biblioteca d'aula? Si*

1.1. *Qui se'n cuida? Els tutors/es*

1.2. *Com s'organitza? Hi ha un registre i cada alumne agafa un llibre que no necessàriament s'ha d'acabar si no li agrada. Aquest llibre és per llegir a l'aula durant els 30 min. de lectura i per endur-se a casa i fer lectura diària a casa.*

1.3. *Quins criteris segueix a l'hora de seleccionar els llibres? Que siguin de diferents tipologies textuales, amb il·lustracions variades en quant a l'estil i de qualitat, de diversa dificultat per adaptar la diversitat de l'aula.*

1.4. *Els aneu renovant? si Cada quant temps? Cada curs depenent del pressupost disponible Per fer-ho, teniu en compte les novetats o recomanacions dels experts? si*

2. *Teniu un pla lector? Si però està encara en alguns aspectes en revisió (programació específica d'activitats i temporalització). Exemples:*

- *Narració/lectura de contes amb diversos recursos*
- *Narració d'un capítol setmanal*
- *Lectura en veu alta per part del mestre*
- *Lectura col·lectiva posant èmfasi en els aprenentatges literaris (personatges, estructura, il·lustracions, humor, etc.).*
- *Visites a la biblioteca (del centre, de la ciutat, etc.).*
- *Racó de recomanacions.*
- *Préstec de llibres de la biblioteca de l'escola.*
- *Préstec de llibres de la biblioteca d'aula.*
- *Padrins de lectura.*
- *Etc.*

2.1. *Qui se'n cuida? L'equip impulsor format per ED i alguns mestres*

2.2. *Com s'organitza? Seguint les tres potes del procés lector: saber llegir, llegir per aprendre, gust per llegir*

2.3. *S'utilitza algun tipus de recurs per narrar/explicar els llibres? (Titelles, projecció, etc.). Si*

2.4. *Es reserva un temps per parlar col·lectivament sobre els llibres que es narren per així potenciar els aprenentatges literaris? En alguns cursos ja sí i en altres s'esta intentant estendre a la resta*

3. *Porteu a terme algun projecte literari a les aules de P5? No.*

Annex IV: Full per dibuixar l'estructura narrativa del llibre

A) Llibre analògic: *Quatre petites cantonades de no res*, de Jérôme Ruillier

QUATRE PETITES CANTONADES DE NO RES, DE JÉRÔME RUILIER		
COM COMENÇA? (INICI)	QUIN PROBLEMA HI HA? (NUS)	COM SE SOLUCIONA? (FINAL O DESENLLAÇ)

B) Llibre digital: *Por cuatro esquinitas de nada*, de Jérôme Ruillier

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RUILIER		
<p>COM COMENÇA? (INICI)</p>	<p>QUIN PROBLEMA HI HA? (NUS)</p>	<p>COM SE SOLUCIONA? (FINAL O DESENLLAÇ)</p>

Annex V: Graelles d'observació

A) Graella d'observació: sessió 1

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar i entendre, de manera compartida, la història narrada.						
- Ha possibilitat reflexionar sobre els elements que formen part del llibre (personatges, espai, paratextos, etc.).						
- Ha estat adequada.						
- Ha estat significativa per als infants.						
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						
- Tots els/les nens/es hi han participat.						
2. CORPUS:						
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						
- Ha permès assolir els objectius plantejats.						
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la discussió literària establerta.						
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.						
- Ha estat adequada.						
4. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.						
5. ESPAI:						
- Ha estat adequat.						
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						
6. AMBIENT:						
- Ha estat agradable i tranquil.						
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.						
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.						
7. SUPORT UTILITZAT:						
- Ha agradat als infants.						
- Ha causat entusiasme als nens/es.						

- Ha permès assolir els objectius plantejats.							
Altres observacions:							

B) Graella d'observació: sessió 2

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès comprendre el concepte d'estructura narrativa del llibre.						
- Ha estat adequada.						
- Ha estat significativa per als infants.						
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						
- Tots els/les nens/es hi han participat.						
2. CORPUS:						
- Ha permès assolir els objectius plantejats.						
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la conversa establerta.						
- Ha afavorit el treball tant individual com grupal.						
- Ha permès que els infants s'enriquessin dels coneixements dels altres.						
- Ha estat adequada.						
4. MATERIAL:						
- Ha estat l'adequat.						
- Ha estat suficient.						
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						
5. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.						
6. ESPAI:						
- Ha estat adequat.						
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						

7. AMBIENT:

- Ha estat agradable i tranquil.						
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.						
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.						

Altres observacions:

C) Graella d'observació: sessió 3

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar sobre els aprenentatges adquirits.						
- Ha permès interaccionar lliurement amb els dos suports.						
- Ha estat adequada.						
- Ha estat significativa per als infants.						
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						
- Tots els/les nens/es hi han participat.						
2. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la conversa establerta.						
- Ha permès la lliure manipulació del llibre i del llibre-aplicació.						
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.						
- Ha estat adequada.						
3. MATERIAL:						
- Ha estat l'adequat.						
- Ha estat suficient.						
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						
- Ha estat atractiu i motivador per als infants.						
4. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.						

5. ESPAI:								
- Ha estat adequat.								
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.								
6. AMBIENT:								
- Ha estat agradable i tranquil.								
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.								
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.								
7. PREFERÈNCIES AMB RELACIÓ AL SUPORT:								
8. TIPUS D'INTERACCIÓ QUE S'ESTABLEIX AMB ELS DOS SUPORTS:								

Annex VI: Enquesta a les famílies¹⁰

DADES PERSONALS I FAMILIARS:

1) Professió del **pare**:

2) Professió de la **mare**:

3) Edat de l'**infant**:

Classe: P5-A P5-B P5-C

4) **Població** del domicili familiar:

5) **Llengua o llengües** d'ús habitual a la família:

Català Castellà Altres (*especifiqueu quines: .....*)

LA LECTURA ANALÒGICA A CASA

6) L'**infant** llegeix/mira...

(a) ...literatura i/o qualsevol tipus de text (revistes infantils, catàlegs, etc.):

diàriament gairebé cada dia 2 o 3 cops per setmana
 1 cop a la setmana mensualment mai

Doneu alguns exemples d'aquestes lectures:

.....
.....

(b) Si llegeix/mira, què llegeix/mira més (*no contesteu si la resposta anterior ha estat mai*)?

contes poesia
 altres (*especifiqueu: .....*)

---

¹⁰ Aquesta enquesta s'ha adaptat del qüestionari elaborat per Neus Real, membre del grup GRETEL, a partir del que es va passar als alumnes de 6è del CEIP Francesc Aldea de Terrassa en el marc del projecte d'investigació I+D (I+D: EDU2011-26141) del Ministerio de Ciencia e Innovación *Literatura infantil i juvenil digital: producció, usos lectors, recepció i pràctiques docents* del grup GRETEL (UAB).

(c) Si llegeix/mira, ho fa a (*no contesteu si la resposta a (a) ha estat mai*):

- casa   la biblioteca del poble/barri
 altres llocs (*especifiqueu quins:.....*)

(d) Si llegeix/mira, ho fa amb (*no contesteu si la resposta a (a) ha estat mai*):

- el pare   la mare   sol
 altres (*especifiqueu:.....*)

LES NOVES TECNOLOGIES A CASA

7) Teniu **Internet** a casa?   SÍ   NO

En cas **afirmatiu**:

8) L'**infant** en fa ús (per jugar, per mirar vídeos, etc.)?   SÍ   NO

En cas afirmatiu, ho fa:

(a)   sol   amb ajuda (*especifiqueu amb qui:.....*)

(b)   diàriament   gairebé cada dia   2 o 3 cops per setmana
 1 cop a la setmana   mensualment   mai

9) Què fa l'**infant** quan s'hi connecta?

- llegir/mirar/escoltar   escriure   mirar vídeos o pel·lícules
 jugar   altres   (*especifiqueu:*
.....)

10) L'**infant** ha llegit/mirat/escoltat **contes, poesia, còmics, àlbums, audiollibres** o algun altre **material literari** a **Internet**?   SI   NO

Anoteu-ne alguns títols si és el cas:

.....
.....

.....
.....
11) A casa, teniu algun d'aquests dispositius?

- Lector de llibres electrònics   iPad   Tauleta
 Mòbil tàctil   Altres (*especifiqueu:* .....

En cas afirmatiu:

(a) L'**infant** es mostra **interessat** per aquest/s **aparell/s**?   SÍ   NO

(b) L'**infant** sap **fer anar** aquest/s **aparell/s**?   SÍ   NO

(c) Què **fa** l'**infant** amb aquest/s **aparell/s**?

- llegir/mirar/escoltar   jugar   mirar vídeos, dibuixos o pel·lícules
 altres (*especifiqueu:* .....

(d) Hi heu **llegit textos literaris** amb l'**infant** (almenys un)?

- SÍ   NO

En cas afirmatiu,

Quin/s i amb quin dispositiu?

.....
.....
.....
.....

Amb quina freqüència?

- diàriament   gairebé cada dia   2 o 3 cops / setmana

- 1 cop/setmana   mensualment   menys d'un cop al mes

Amb qui?

- amb el pare   amb la mare   tot sol

- altres (*especifiqueu:*.....)

Annex VII: Graelles d'observació omplertes

A) Sessió 1: Una història coneguda

- Grup A: suport analògic

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar i entendre, de manera compartida, la història narrada.				X		
- Ha possibilitat reflexionar sobre els elements que formen part del llibre (personatges, espai, paratextos, etc.).					X	
- Ha estat adequada.				X		
- Ha estat significativa per als infants.				X		
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.				X		Durant la discussió literària, sobretot al principi, hi ha hagut alguns infants que han estat un pèl inquiets.
- Tots els/les nens/es hi han participat.			X			Tot i que els infants s'han mostrat força participatius, s'ha pogut observar que encara no tenien suficient complicitat amb la persona adulta.
2. CORPUS:						
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.					X	El llibre escollit per realitzar la seqüència d'aprenentatge els ha agradat molt i, per tant, s'han mostrat molt interessats per aquest.
- Ha permès assolir els objectius plantejats.					X	
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la discussió literària establerta.					X	
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.					X	
- Ha estat adequada.					X	
4. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.					X	
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.			X			Tot i que els temps destinat per realitzar l'activitat ha estat de 30 min., ha faltat temps per acabar d'aprofundir en alguns dels elements literaris presents al llibre.

5. ESPAI:						
- Ha estat adequat.					X	
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.					X	
6. AMBIENT:						
- Ha estat agradable i tranquil.					X	
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X					
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.					X	
7. SUPORT UTILITZAT:						
- Ha agradat als infants.					X	Ha estat la primera vegada que han fet una lectura d'aquest llibre.
- Ha causat entusiasme als nens/es.				X		
- Ha permès assolir els objectius plantejats.					X	

Altres observacions: Al presentar el llibre *Quatre petites cantonades de no res*, els nens/es han comentat que no el coneixien, fet que m'ha sobtat força, ja que en principi tots els grups de P5 havien fet una lectura d'aquest conte.

- Grup B: suport digital

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar i entendre, de manera compartida, la història narrada.				X		
- Ha possibilitat reflexionar sobre els elements que formen part del llibre (personatges, espai, paratextos, etc.).					X	
- Ha estat adequada.				X		
- Ha estat significativa per als infants.					X	
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.					X	
- Tots els/les nens/es hi han participat.			X			Els infants s'han mostrat força participatius, tot i que s'ha pogut observar la falta de complicitat cap a la persona adulta.
2. CORPUS:						
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.					X	El llibre-aplicació escollit per realitzar la seqüència d'aprenentatge els ha cridat molt l'atenció i, per tant, s'han mostrat molt interessats per aquest.
- Ha permès assolir els objectius plantejats.					X	

3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la discussió literària establerta.						X
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.						X
- Ha estat adequada.						X
4. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						X
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.			X			Tot i que els temps destinat per realitzar l'activitat ha estat de 30 min., ha faltat temps per acabar d'aprofundir en alguns dels elements literaris presents al llibre.
5. ESPAI:						
- Ha estat adequat.						X
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X
6. AMBIENT:						
- Ha estat agradable i tranquil.						X
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X					
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.						X
7. SUPORT UTILITZAT:						
- Ha agradat als infants.						X
- Ha causat entusiasme als nens/es.						X Els ha cridat molt l'atenció fer la lectura d'un llibre mitjançant aquest suport digital.
- Ha permès assolir els objectius plantejats.						X
Altres observacions: En Pablo no ha pogut assistir a aquesta sessió, de manera que només han estat quatre els nens que l'ha realitzat.						

- Grup C: suport digital

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar i entendre, de manera compartida, la història narrada.					X	
- Ha possibilitat reflexionar sobre els elements que formen part del llibre (personatges, espai, paratextos, etc.).					X	
- Ha estat adequada.				X		
- Ha estat significativa per als infants.					X	

- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						X	
- Tots els/les nens/es hi han participat.						X	Els infants han estat molt participatius durant l'activitat, encara que hi ha hagut dols dels nens/es que s'han mostrat més reservats que la resta.
2. CORPUS:							
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						X	El llibre-aplicació escollit per realitzar la seqüència d'aprenentatge els ha cridat força l'atenció (tot i ja conèixer la història) i, per tant, s'han mostrat molt interessats per aquest.
- Ha permès assolir els objectius plantejats.						X	
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:							
- Ha afavorit la discussió literària establerta.						X	
- Ha permès que els infants s'enriquessin dels coneixements dels altres.						X	
- Ha estat adequada.						X	
4. TEMPS:							
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						X	
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.					X		Tot i que els temps destinat per realitzar l'activitat ha estat de 30 min., ha faltat temps per acabar d'aprofundir en alguns dels elements literaris presents al llibre.
5. ESPAI:							
- Ha estat adequat.						X	
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X	
6. AMBIENT:							
- Ha estat agradable i tranquil.						X	
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X						
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.						X	
7. SUPORT UTILITZAT:							
- Ha agradat als infants.						X	
- Ha causat entusiasme als nens/es.						X	Els ha cridat molt l'atenció fer la lectura d'un llibre mitjançant aquest suport digital.

- Ha permès assolir els objectius plantejats.						X	
---	--	--	--	--	--	---	--

Altres observacions: ---

B) Sessió 2: A la recerca de l'estructura!

- Grup A: suport analògic

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès comprendre el concepte d'estructura narrativa del llibre.				X		Majoritàriament, tots els nens/es han entès els concepte d'estructura narrativa, fet que s'ha pogut observar tant durant la conversa com a l'hora de realitzar el dibuix.
- Ha estat adequada.					X	
- Ha estat significativa per als infants.				X		
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.				X		
- Tots els/les nens/es hi han participat.				X		El grau de participació dels infants ha variat en funció del nen/a. D'aquesta manera, hi ha hagut alguns infants que sempre han expressat les seves idees, coneixements i/o opinions, mentre que d'altres s'han mostrat menys participatius.
2. CORPUS:						
- Ha permès assolir els objectius plantejats.					X	Presenta una estructura senzilla, la qual permet que els nens/es siguin capaços de comprendre i dibuixar les tres parts de la història.
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la conversa establerta.					X	
- Ha afavorit el treball tant individual com grupal.					X	
- Ha permès que els infants s'enriquessin dels coneixements dels altres.					X	
- Ha estat adequada.					X	
4. MATERIAL:						
- Ha estat l'adequat.				X		Els nens/es haurien preferit utilitzar retoladors en comptes de llapis de colors.

- Ha estat suficient.						X	
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						X	
5. TEMPS:							
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						X	
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.			X				S'hauria necessitat més temps, tant per aprofundir en el concepte d'estructura narrativa com per realitzar els dibuixos, ja que la sessió ha tingut una durada aproximada de 40 minuts.
6. ESPAI:							
- Ha estat adequat.						X	
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X	
7. AMBIENT:							
- Ha estat agradable i tranquil.						X	
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X						
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.						X	
Altres observacions: --							

- Grup B: suport digital

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès comprendre el concepte d'estructura narrativa del llibre.				X		Majoritàriament, els nens/es han entès els concepte d'estructura narrativa, fet que s'ha pogut observar tant durant la conversa com a l'hora de realitzar el dibuix.
- Ha estat adequada.					X	
- Ha estat significativa per als infants.				X		
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.			X			Hi ha hagut dos nens, l'Eloi i en Guillem, que no han volgut dibuixar les parts de la història.
- Tots els/les nens/es hi han participat.			X			Tot i que s'ha pogut realitzar l'activitat adequadament, s'ha necessitat la guia i la intervenció constant de l'adult, ja que no han estat gaire participatius.
2. CORPUS:						
- Ha permès assolir els objectius plantejats.					X	Presenta una estructura senzilla, la

						qual permet que els nens/es siguin capaços de comprendre i dibuixar les tres parts de la història.
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la conversa establerta.						X
- Ha afavorit el treball tant individual com grupal.						X
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.						X
- Ha estat adequada.						X
4. MATERIAL:						
- Ha estat l'adequat.						X
- Ha estat suficient.						X
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						X
5. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						X
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.			X			S'hauria necessitat més temps, tant per aprofundir en el concepte d'estructura narrativa com per realitzar els dibuixos.
6. ESPAI:						
- Ha estat adequat.						X
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X
7. AMBIENT:						
- Ha estat agradable i tranquil.						X
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X					
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.				X		
Altres observacions: Cal tenir en compte que un dels infants, en Pablo, no havia pogut assistir a la primera sessió, de manera que no va tenir la possibilitat de tornar a escoltar la història ni d'estar present durant la discussió literària, aspecte força rellevant per poder realitzar la tasca prevista per aquesta sessió.						

- Grup C: suport digital

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès comprendre el concepte d'estructura narrativa del llibre.				X		Majoritàriament, els nens/es han entès els concepte d'estructura narrativa, fet que s'ha pogut observar tant durant la conversa

							com a l'hora de realitzar el dibuix.
- Ha estat adequada.						X	
- Ha estat significativa per als infants.						X	
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						X	
- Tots els/les nens/es hi han participat.						X	En Quico i l'Aina no han estat gaire participatius. No obstant, a mesura que ha anat avançant la sessió, s'han mostrat més oberts i tranquils.
2. CORPUS:							
- Ha permès assolir els objectius plantejats.						X	Presenta una estructura senzilla, la qual permet que els nens/es siguin capaços de comprendre i dibuixar les tres parts de la història.
3. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:							
- Ha afavorit la conversa establerta.						X	
- Ha afavorit el treball tant individual com grupal.						X	
- Ha permès que els infants s'enriquessin dels coneixements dels altres.						X	
- Ha estat adequada.						X	
4. MATERIAL:							
- Ha estat l'adequat.						X	Els nens/es haurien preferit utilitzar retoladors en comptes de llapis de colors. Tot i així, els infants que han volgut fer ús d'aquest material per fer els dibuixos, han fet servir els retoladors utilitzats per escriure a la pissarra.
- Ha estat suficient.						X	
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						X	
5. TEMPS:							
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.						X	
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.						X	S'hauria necessitat més temps, tant per aprofundir en el concepte d'estructura narrativa com per realitzar els dibuixos.
6. ESPAI:							
- Ha estat adequat.						X	
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X	

7. AMBIENT:

- Ha estat agradable i tranquil.				X	Hi ha hagut moments en què els nens/es han estat nerviosos i intranquils. Tot i això, s'ha pogut realitzar l'activitat igualment, ja que els infants s'han mostrat molt participatius i interessats per allò que s'ha portat a terme.
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.		X			En algun moment, s'ha pogut observar alguna desavinença entre els companys/es.
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.				X	

Altres observacions: En David, com que no li agrada gaire dibuixar (segons informacions proporcionades per la pròpia tutora), ha decidit escriure dues de les tres parts del conte.

C) Sessió 3: Què hem après?

- Grup A: suport analògic

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar sobre els aprenentatges adquirits.				X		S'han recordat alguns dels aspectes treballats al llarg de les anteriors sessions. A més, s'ha aprofitat per parlar sobre les semblances i diferències que hi ha entre el llibre en suport analògic i en suport digital.
- Ha permès interaccionar lliurement amb els dos suports.					X	Encara que gairebé no han interaccionat amb el llibre en suport analògic.
- Ha estat adequada.					X	
- Ha estat significativa per als infants.					X	
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.					X	Els nens/es han estat atents i s'han mostrat interessats per tot allò que s'ha realitzat.
- Tots els/les nens/es hi han participat.				X		La Nadia, en general, no s'ha mostrat gaire participativa.
2. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la conversa establerta.					X	
- Ha permès la lliure manipulació del llibre i del llibre-aplicació.					X	
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.					X	
- Ha estat adequada.					X	

3. MATERIAL:						
- Ha estat l'adequat.						X
- Ha estat suficient.						X
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						X
- Ha estat atractiu i motivador per als infants.						X
S'han interessat molt pel material, sobretot pels iPad's.						
4. TEMPS:						
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.				X		
La sessió s'ha realitzat a la tarda, de manera que només s'han disposat de 90 minuts per portar a terme les tres sessions (de 30 minuts cada una).						
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.				X		
Ha faltat temps per realitzar l'activitat, ja que el temps destinat a portar-la a terme ha estat inferior al plantejat (uns 20 minuts aproximadament).						
5. ESPAI:						
- Ha estat adequat.						X
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X
6. AMBIENT:						
- Ha estat agradable i tranquil.						X
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X					
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.						X
7. PREFERÈNCIES AMB RELACIÓ AL SUPORT:						
Tots els infants han escollit el suport digital i, en alguna ocasió, s'ha agafat el llibre per fer referència a algun aspecte de la història.						
8. TIPUS D'INTERACCIÓ QUE S'ESTABLEIX AMB ELS DOS SUPORTS:						
Tots els nens/es mostren tenir coneixements amb relació a l'aparell en qüestió: saben passar les pàgines, busquen l'animació de l'aplicació a partir dels diversos elements que formen part de la història (el Petit Quadrat i les Petites Rodones), etc. Si en algun moment no saben què fer per avançar en la història, demanen ajut als seus companys/es. La majoria d'infants no saben apujar el volum de l'iPad. Tenen cura dels dos suports quan els utilitzen.						

- Grup B: suport digital

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar sobre els aprenentatges adquirits.				X		S'han recordat alguns dels aspectes treballats al llarg de les anteriors sessions. A més, s'ha aprofitat per parlar sobre alguna diferència que

							hi ha entre el llibre en suport analògic i en suport digital.
- Ha permès interaccionar lliurement amb els dos suports.						X	Encara que gairebé no han interaccionat amb el llibre en suport analògic.
- Ha estat adequada.						X	
- Ha estat significativa per als infants.						X	
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.						X	Els nens/es han estat atents i s'han mostrat interessats per tot allò que s'ha realitzat.
- Tots els/les nens/es hi han participat.					X		L'Oriol i en Pablo no han estat gaire participatius.

2. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:

- Ha afavorit la conversa establerta.						X	
- Ha permès la lliure manipulació del llibre i del llibre-aplicació.						X	
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.						X	
- Ha estat adequada.						X	

3. MATERIAL:

- Ha estat l'adequat.						X	
- Ha estat suficient.						X	
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						X	
- Ha estat atractiu i motivador per als infants.						X	S'han interessat molt pel material, sobretot pels iPad's.

4. TEMPS:

- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.			X				La sessió s'ha realitzat a la tarda, de manera que només s'han disposat de 90 minuts per portar a terme les tres sessions (de 30 minuts cada una). A més, els nens/es, degut a l'hora en què s'ha realitzat l'activitat, estaven un pèl neguitosos i cansats.
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.					X		Ha faltat temps per realitzar l'activitat, ja que el temps destinat a portar-la a terme ha estat inferior al plantejat (uns 20 minuts aproximadament).

5. ESPAI:

- Ha estat adequat.						X	
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X	

6. AMBIENT:

- Ha estat agradable i tranquil.				X	En algunes ocasions, els infants s'han mostrat neguitosos, de manera que parlaven tots alhora, aixecaven el to de veu, etc.
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.		X			En algun moment, s'ha pogut observar alguna desavinença entre els companys/es.
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.				X	

7. PREFERÈNCIES AMB RELACIÓ AL SUPORT:

Tots els infants han escollit el suport digital, i en cap moment han mostrat interès pel llibre en suport analògic.

8. TIPUS D'INTERACCIÓ QUE S'ESTABLEIX AMB ELS DOS SUPORTS:

Tots els nens/es mostren tenir coneixements amb relació a l'aparell en qüestió: saben passar les pàgines, busquen l'animació de l'aplicació a partir dels diversos elements que formen part de la història (el Petit Quadrat i les Petites Rodones), etc. Si en algun moment no saben què fer per avançar en la història, demanen ajut als seus companys/es o observen què fan per poder-ho imitar. Gairebé tots els infants saben apujar i abaixar el volum de l'iPad. Tenen cura de l'aparell.

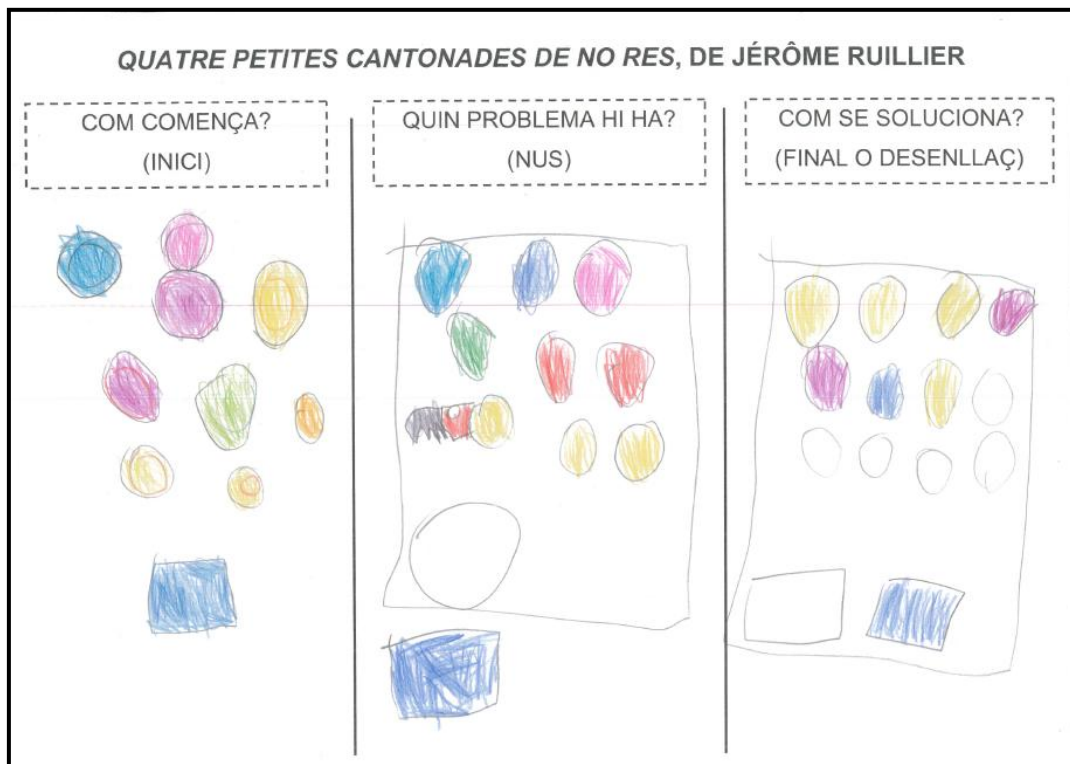
- Grup C: suport digital

1. ACTIVITAT:	0	1	2	3	4	Observacions:
- Ha permès reflexionar sobre els aprenentatges adquirits.				X		S'han recordat alguns dels aspectes treballats al llarg de les anteriors sessions.
- Ha permès interaccionar lliurement amb els dos suports.					X	Encara que gairebé no han fet ús del llibre en suport analògic.
- Ha estat adequada.					X	
- Ha estat significativa per als infants.					X	
- Ha captat l'atenció i el interès dels infants.					X	Els nens/es s'han mostrat molt força interessats, sobretot durant la interacció amb l'iPad.
- Tots els/les nens/es hi han participat.					X	
2. ORGANITZACIÓ DELS INFANTS:						
- Ha afavorit la conversa establerta.					X	
- Ha permès la lliure manipulació del llibre i del llibre-aplicació.					X	
- Ha permès que els infants s'enriquissin dels coneixements dels altres.					X	
- Ha estat adequada.					X	
3. MATERIAL:						
- Ha estat l'adequat.					X	
- Ha estat suficient.					X	

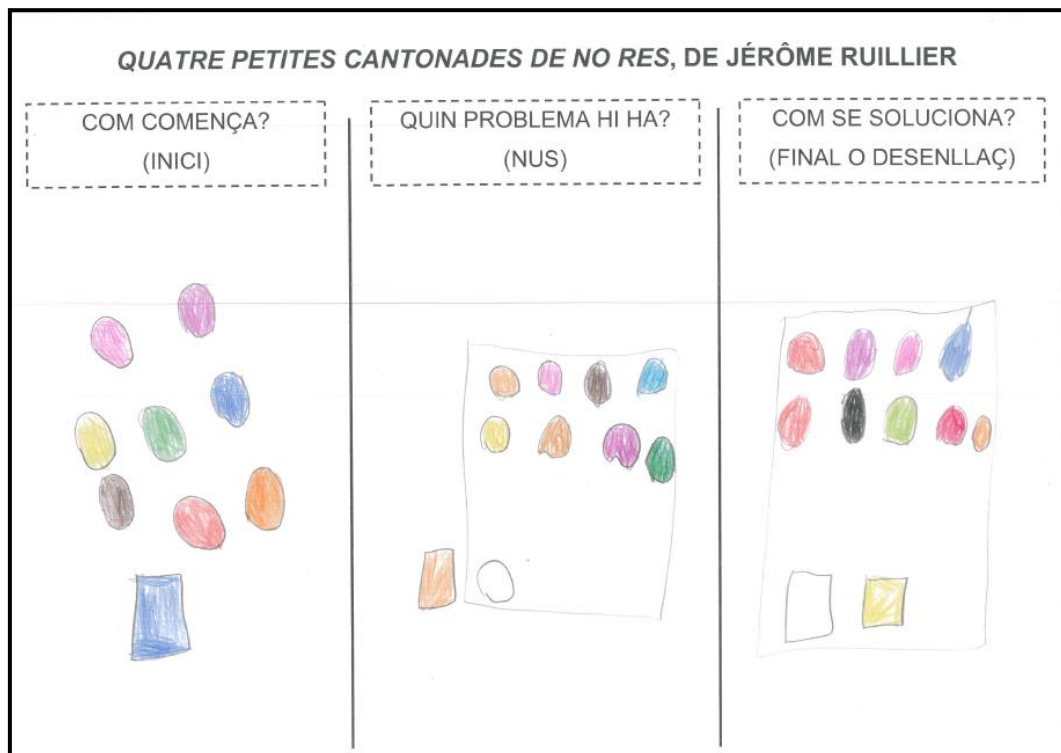
- Ha possibilitat assolir els objectius d'aprenentatge.						X	
- Ha estat atractiu i motivador per als infants.						X	S'han interessat molt pel material, sobretot pels iPad's.
4. TEMPS:							
- El moment destinat a l'activitat ha estat l'oportú.					X		La sessió s'ha realitzat a la tarda, de manera que només s'han disposat de 90 minuts per portar a terme les tres sessions (de 30 minuts cada una). A més, els nens/es, degut a l'hora en què s'ha realitzat l'activitat (última hora de la tarda), estaven força nerviosos, inquiets i cansats.
- Ha estat l'adequat per portar a terme l'activitat.					X		Ha faltat temps per realitzar l'activitat, ja que el temps destinat a portar-la a terme ha estat inferior al plantejat (uns 20 minuts aproximadament).
5. ESPAI:							
- Ha estat adequat.						X	
- Ha convidat a realitzar la tasca encomanada.						X	
6. AMBIENT:							
- Ha estat agradable i tranquil.					X		En algunes ocasions, els infants s'han mostrat neguitosos, de manera que parlaven tots alhora, aixecaven el to de veu, etc.
- Hi ha hagut desavinences entre els infants.	X						
- Hi ha hagut una atmosfera d'interès i treball.					X		Els nens/es, degut a l'hora en què s'ha realitzat l'activitat, s'han mostrat inquiets, amb ganes d'anar a casa i, per tant, durant les converses establertes, no han parat gaire atenció a allò que es deia, s'aixecaven constantment dels coixins, etc.
7. PREFERÈNCIES AMB RELACIÓ AL SUPORT:							
Tots els infants han escollit el suport digital, i en cap moment han mostrat interès pel llibre en suport analògic.							
8. TIPUS D'INTERACCIÓ QUE S'ESTABLEIX AMB ELS DOS SUPORTS:							
Tots els nens/es mostren tenir coneixements amb relació a l'aparell en qüestió: saben passar les pàgines, algun d'ells sap sortir de l'aplicació, busquen l'animació de l'aplicació a partir dels diversos elements que formen part de la història (el Petit Quadrat i les Petites Rodones), etc. Si en algun moment no saben què fer per avançar en la història, demanen ajut als seus companys/es o observen què fan per poder-ho imitar. Gairebé tots els infants saben apujar i abaixar el volum de l'iPad. Tenen cura de l'aparell.							
Altres observacions: L'Aina no ha pogut assistir a aquesta sessió, de manera que només han estat quatre els nens que l'ha realitzat.							

Annex VIII: Dibuixos dels infants de la sessió 2

A) Grup A: suport analògic

Dibuix de l'Eloi

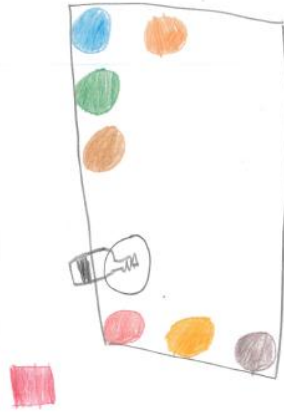
Dibuix de la Nadia

QUATRE PETITES CANTONADES DE NO RES, DE JÉRÔME RUILIER

COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

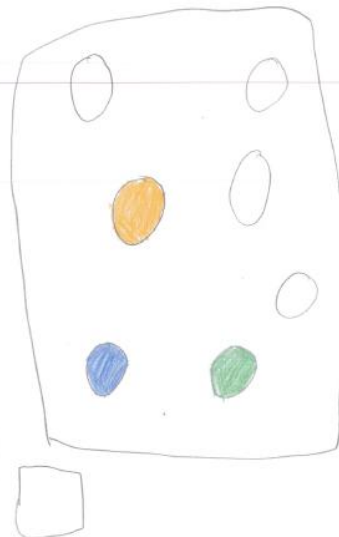
Dibuix de l'Adrià

QUATRE PETITES CANTONADES DE NO RES, DE JÉRÔME RUILIER

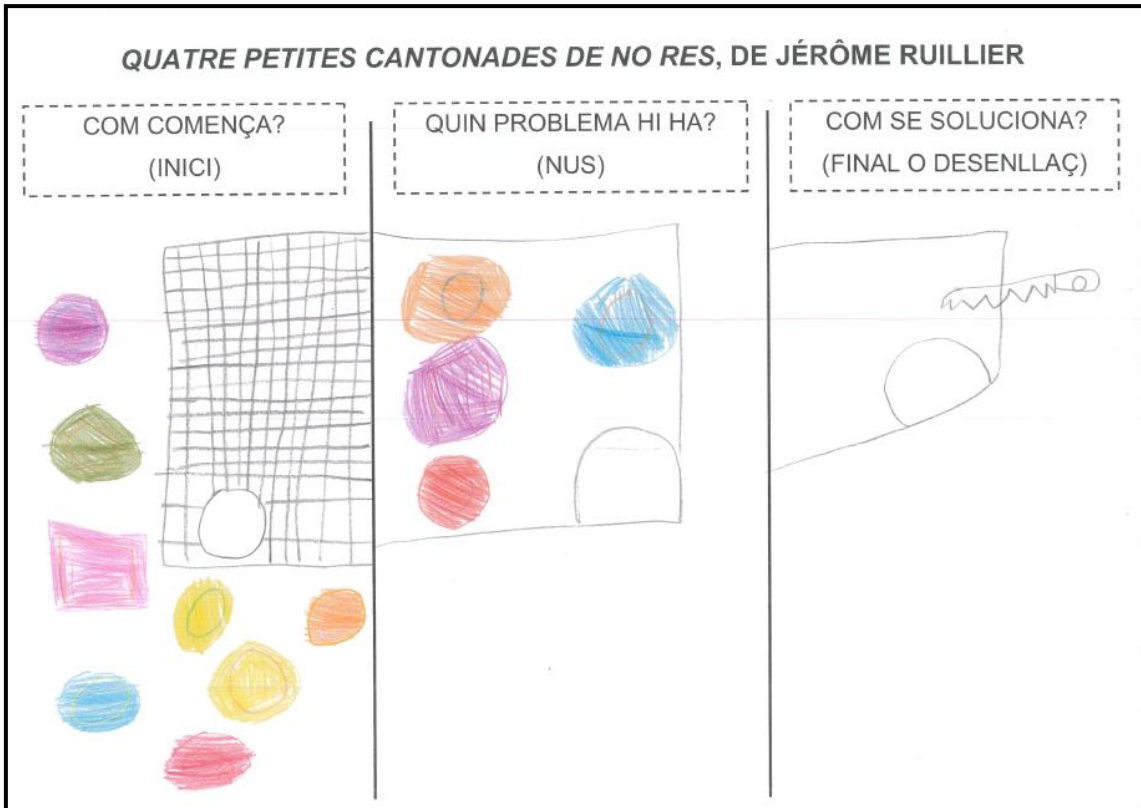
COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

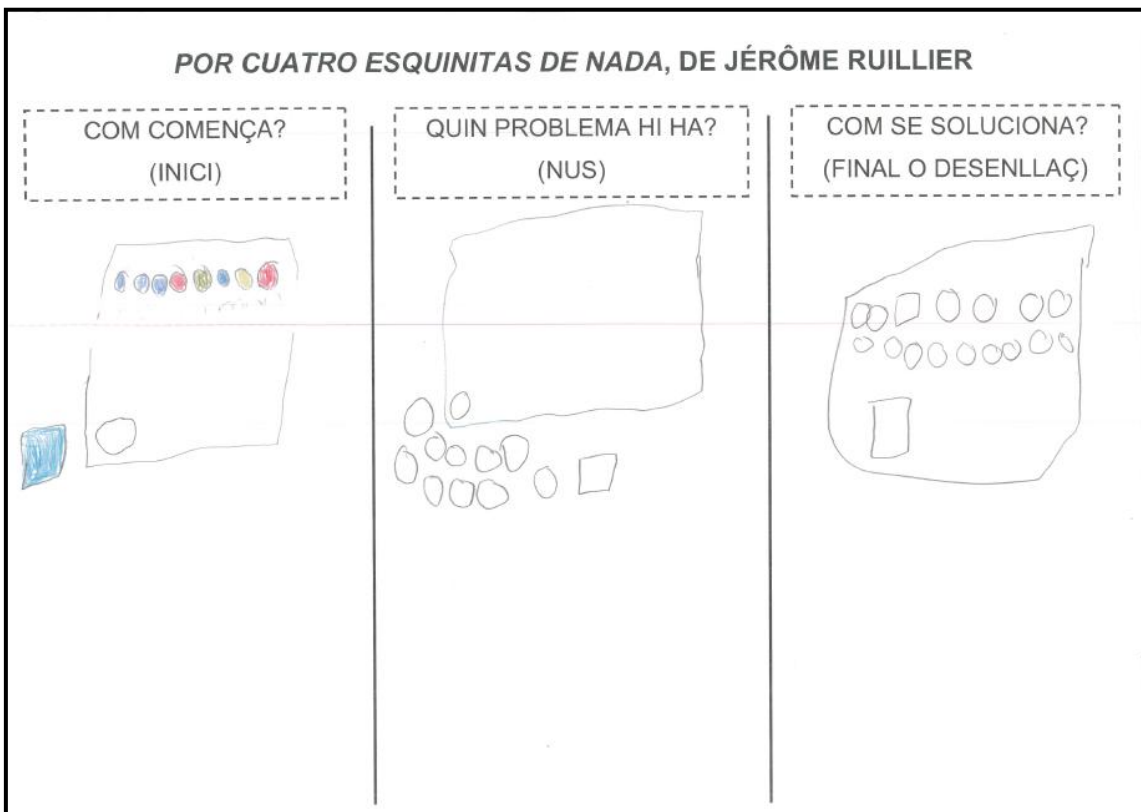

Dibuix d'en David

Dibuix de la Carla

B) Grup B: suport digital

Dibuix d'en Pablo

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RULLIER

COM COMENÇA?
(INICI)

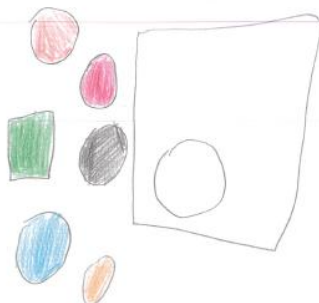
QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

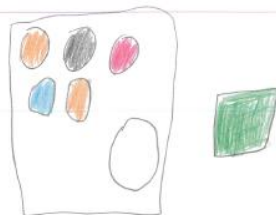
Dibuix de l'Oriol

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RULLIER

COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

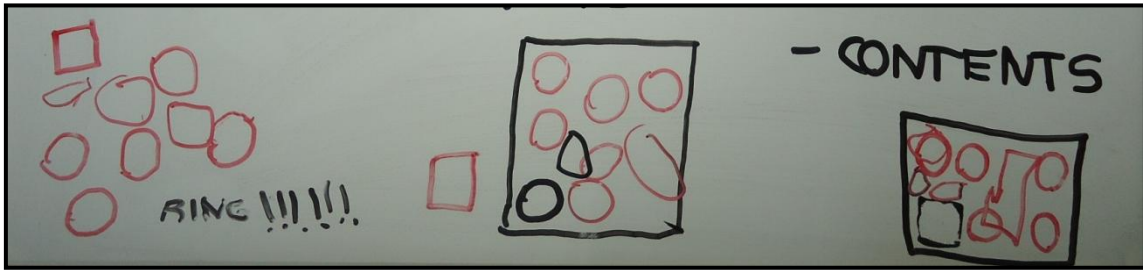

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

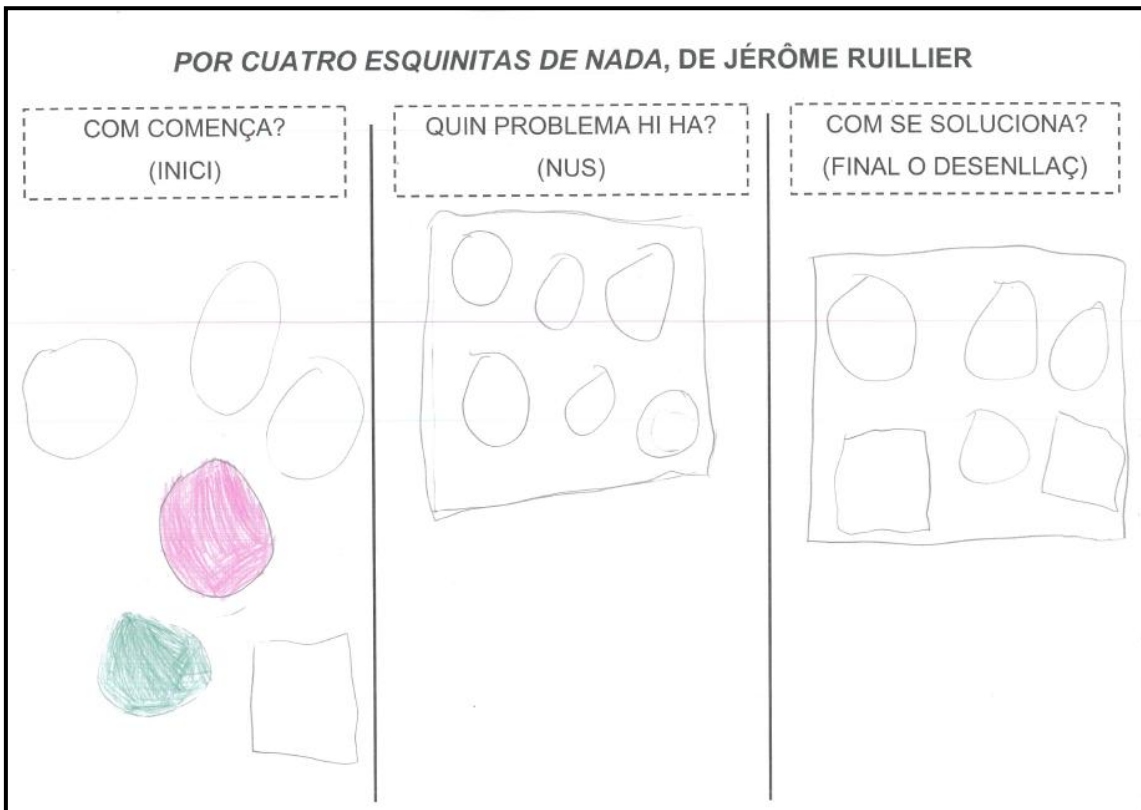
Dibuix de la Martina

Dibuix a la pissarra de l'Eloi i en Guillem

C) Grup C: suport digital

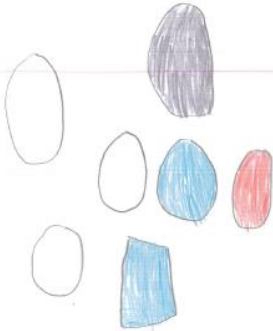

Dibuix de l'Aina

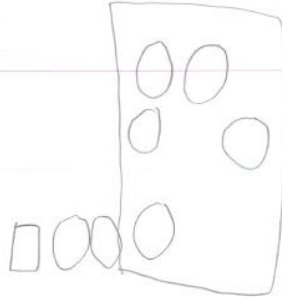

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RUILIER

COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

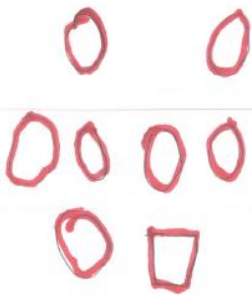
COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

Dibuix d'en Santi

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RUILIER

COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

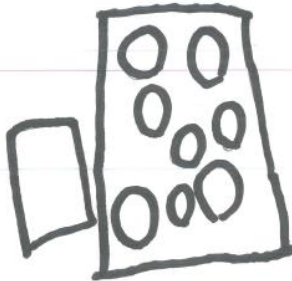
Dibuix d'en Quico

POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RUILIER

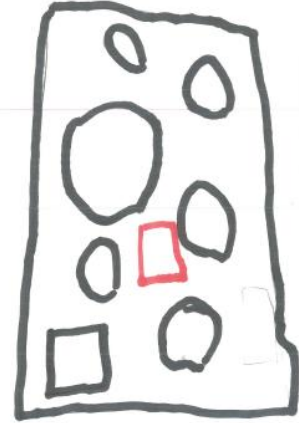
COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

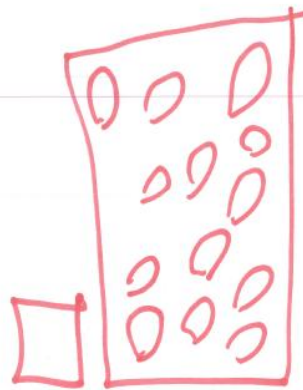
Dibuix de l'Oriol

DAVID POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA, DE JÉRÔME RUILIER

COM COMENÇA?
(INICI)

Els petits
quadrats
i quadrats
als

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

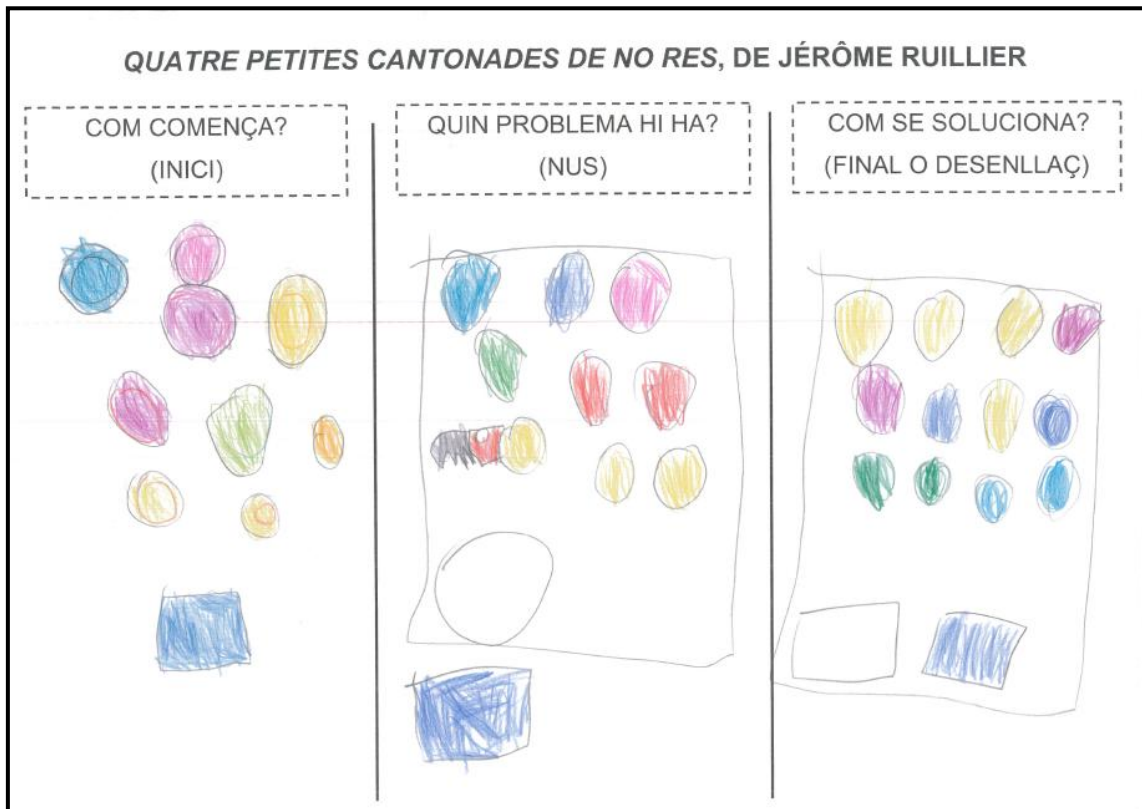

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

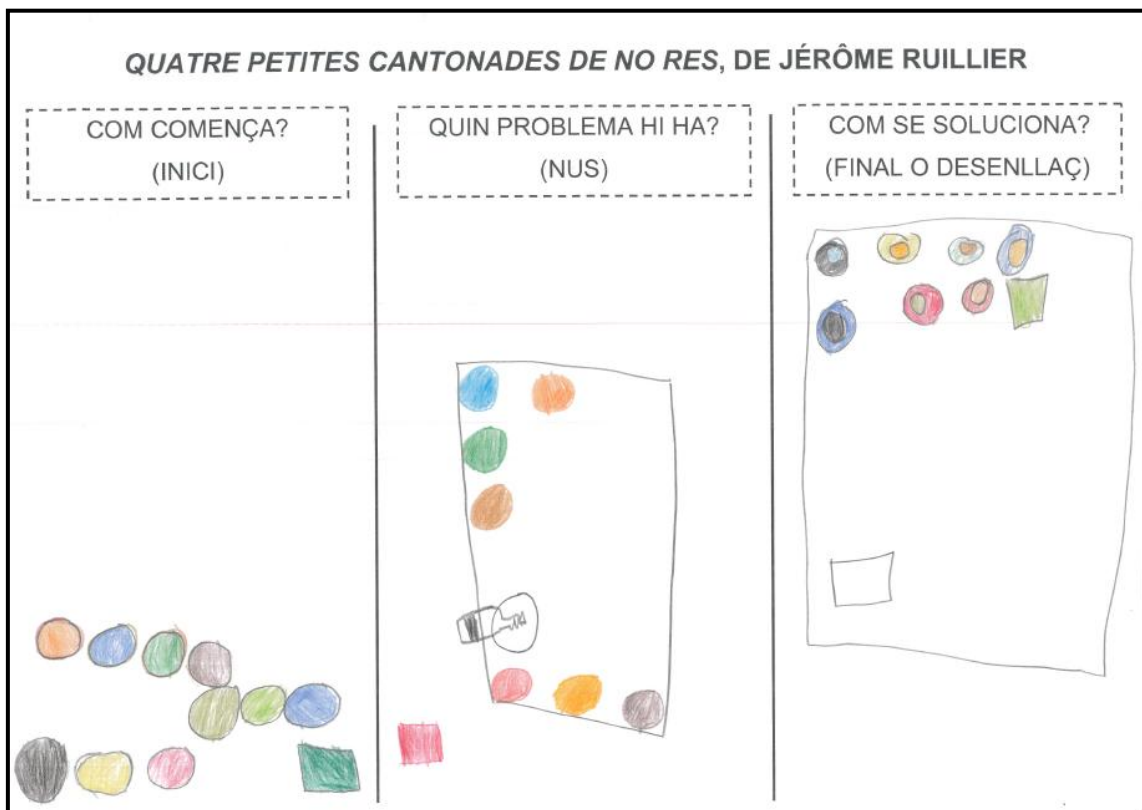
Fi la
estada
contem
tot
Fi Fi

Dibuix d'en David

Annex IX: Dibuixos acabats durant la sessió 3 del Grup A

Dibuix acabat de l'Eloi

Dibuix acabat de l'Adrià

QUATRE PETITES CANTONADES DE NO RES, DE JÉRÔME RUILIER

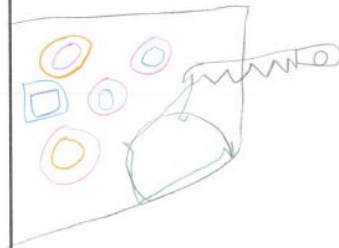
COM COMENÇA?
(INICI)

QUIN PROBLEMA HI HA?
(NUS)

COM SE SOLUCIONA?
(FINAL O DESENLLAÇ)

Dibuix acabat de la Carla

Annex IX: Enquestes contestades per les famílies

Vegeu les enquestes realitzades a les pàgines que segueixen a continuació.